

ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ (Δ.Δ.Π.Μ.Σ.)

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΥΕΛΠΙΔΩΝ
(ΤΜΗΜΑ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ)

&

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ
(ΣΧΟΛΗ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ)

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΡΙΣΕΩΝ (*CRISIS MANAGEMENT*)

ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

ΣΤΟ

ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Μεταπτυχιακός Φοιτητής

Ορέστης Παπαδόπουλος

Επιβλέπων Καθηγητής

Δρ Γεροντογιάννης Διονύσιος

Αθήνα, 2020

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τη σύζυγο μου Ελένη και τα παιδιά μου, Αικατερίνη-Λυδία, Παρασκευή-Φοίβη και Στυλιανό-Νικόλα για την απεριόριστη υπομονή και συμπαράσταση που επέδειξαν, το χρονικό διάστημα που χρειάστηκε, για την ολοκλήρωση του μεταπτυχιακού μου στην Εφαρμοσμένη Επιχειρησιακή Έρευνα και Ανάλυση.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω και τον Καθηγητή μου, Δρ Γεροντογιάννη Διονύσιο, για την καθοδήγηση και την υποστήριξη του.

ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ Δρ Διονύσιος Γεροντογιάννης

1^ο Μέλος Δρ Δάρας Νικόλαος 2^ο Μέλος Δρ Ματσατσίνης Νικόλαος

ΑΝΑΘΕΣΗ Έχει εγγραφεί στο
4ο Εξάμηνο

☐

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΕΔΕ

☐

ΕΞΕΤΑΣΗ – ΔΕΝ
ΟΦΕΙΛΕΙ ΚΑΝΕΝΑ
ΜΑΘΗΜΑ

☐

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΞΕΤΑΣΗΣ

☐

ΥΠΟΓΡΑΦΕΣ ΜΕΛΩΝ
ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ	ΝΑΙ ☒	ΟΧΙ			
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΡΙΣΕΩΝ (CRISIS MANAGEMENT) ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ					
ΕΥΚΡΙΝΕΤΑΙ					

Nikolaos Matsatsinis
Digitally signed by Nikolaos Matsatsinis
Date: 2020.02.03 13:12:25 +02'00'

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	E-1
-----------------------	------------

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

E.1	Πρόλογος	E-2
E.2	Η Ερευνητική Υπόθεση	E-2
E.3	Το Φιλοσοφικό Υπόβαθρο της Έρευνας	E-3
E.4	Η Δομή της Εργασίας	E-3

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο – “ Ιστορικό Πλαίσιο Ανθρώπινης Μετανάστευσης”

1.1	Εισαγωγή	1
1.2	Ορισμοί – Διαφοροποιήσεις Εννοιών “Μετανάστη – Πρόσφυγα”	1
1.3	Ιστορική Αναδρομή	2
1.4	Περιγραφή των Αιτιών που οδηγούν στη Μετανάστευση	5
1.5	Χρονική Διάσταση της Μετανάστευσης	6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο – “ Περιγραφή Θεωρητικών Μοντέλων Διαχείρισης Κρίσεων και Μεθόδων Επιχειρησιακής Ανάλυσης ”

2.1	Εισαγωγή	9
2.2	Περιγραφή της “Διαχείρισης Κρίσεων”	10
2.3	Μοντέλο “Kash and Darling”	17
2.4	Μοντέλο “Jaques”	19
2.5	Μοντέλο “Bland”	22
2.6	Μοντέλο “Maxwell, Young, Jaspars, Frize and Burns”	24
2.7	Μέθοδος Επιχειρησιακής Ανάλυσης PEST	26

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο – “Δομή της Έρευνας ”

3.1	Διεξαγωγή της Έρευνας – Ερευνητικές Υποθέσεις	31
3.2	Διασφάλιση Αξιοπιστίας και Εγκυρότητας	33

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο – “Ανάλυση Κρατικής Οντότητας με τη Μέθοδο PESTE – L, ως προς την Ανθρώπινη Μετανάστευση”

4.1	Εισαγωγή	35
4.2	Η Επίδραση των Στρατιωτικών Επιχειρήσεων στα Μεταναστευτικά Ρεύματα (Συριακός Εμφύλιος).....	35
4.3	Τα Μεταναστευτικά Ρεύματα ως Εργαλείο Άσκησης Εξωτερικής Πολιτικής.....	40
4.4	Η Μελέτη της Οικονομικής Κατάστασης της Χώρας Εξαγωγής ως Push Factor στη Μεταναστευτική Διαδικασία	45
4.5	Οι Διεθνείς Οικονομικές Συμφωνίες ως Push Factor στη Μεταναστευτική Διαδικασία	50
4.6	Η Επίδραση της δραστηριοποίησης των ΜΚΟ στη Μεταναστευτική Διαδικασία ..	53
4.7	Η Επίδραση των ΜΜΕ στη διαμόρφωση της στάσης του Κοινού στο θέμα της Ανθρώπινης Μετανάστευσης.....	57
4.8	Κλιματική Αλλαγή και Ανθρώπινη Μετανάστευση.....	59
4.9	Επίδραση Γεωγραφικού – Ιστορικού Παράγοντα στο Μεταναστευτικό Φαινόμενο	61
4.10.1	Πρόνοιες Διεθνών Συνθηκών επί της Μεταναστευτικής Διαδικασίας.....	65
4.10.2	Το Δίκαιο τα Θάλασσας στο χειρισμό των ναυαγών – μεταναστών.....	67

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο – “Συμπεράσματα”

5.1	Συμπεράσματα, Επαλήθευση ή όχι των ερευνητικών υποθέσεων	69
5.2	Καινοτομία, προτάσεις για περαιτέρω έρευνα	70

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	72
--------------------	----

Ευρετήριο Εικόνων

Εικόνα «1»	Μετακινήσεις του Ανθρώπινου Είδους.....	9
Εικόνα «2»	Οι Ελληνικές Αποικίες στη Μεσόγειο	9
Εικόνα «3»	Οι Βούλγαροι στη Βαλκανική	10
Εικόνα «4»	Οι Τούρκοι στη Μικρά Ασία	10
Εικόνα «5»	Κύκλος της Ζωής της Κρίσης.....	12
Εικόνα «6»	Πλαίσιο Διαχείρισης Κρίσεων	15
Εικόνα «7»	Διάγραμμα Κύκλου Ζωής της Κρίσης	17
Εικόνα «8»	Διάγραμμα Ζωής της Κρίσης	19
Εικόνα «9»	Caroline Sapriel's Model	21
Εικόνα «10»	Σχεσιακή Εξάρτηση Issue and Crisis Management	21
Εικόνα «11»	Πλαίσιο Πολύπλοκων Καταστάσεων Έκτακτης Ανάγκης.....	24
Εικόνα «12»	Στάδια PEST Analysis.....	25
Εικόνα «13»	Μεθοδολογικό Πλαίσιο Ανάλυσης PESTEL	26
Εικόνα «14»	Επιχειρησιακά Όρια SAR, Ανατολική Μεσόγειος, Τουρκία	40
Εικόνα «15»	Επιχειρησιακά Όρια SAR, Αιγαίο, Καναδική Ακτοφυλακή.....	41
Εικόνα «16»	Επιχειρησιακά Όρια SAR, Αν. Μεσόγειος, Ιταλική Ακτοφυλακή	41
Εικόνα «17»	Επιχειρησιακά Όρια SAR, Αν. Μεσόγειος, Αιγυπτιακή Ακτοφυλακή... ..	42
Εικόνα «18»	Επιχειρήσεις Διάσωσης MSF	53
Εικόνα «19»	Η Υπογραφή της Συνθήκης περί Μεταναστών του 1951.....	63

Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας «1»	Μεταβολή του Παγκόσμιου Πληθυσμού Μεταναστών	8
Πίνακας «2»	Κατάταξη χωρών βάσει πληθυσμού.....	8
Πίνακας «3»	Πληθυσμιακή Μεταβολή Συρίας	34
Πίνακας «4»	Δείκτης Ανεργίας Συρίας	35
Πίνακας «5»	Έλλειμα Εμπορικού Ισοζυγίου.....	35
Πίνακας «6»	Συναλλαγματική Ισοτιμία USD – SYRP.....	35
Πίνακας «7»	Συναλλαγματική Ισοτιμία EUR -SYRP	36
Πίνακας «8»	Πληθωρισμός	36
Πίνακας «9»	Συνολικές Απώλειες στη Μάχη.....	37
Πίνακας «10»	Γεωγραφική Κατανομή Προσφύγων – Μεταναστών.....	38
Πίνακας «11»	Ηλικιακή Κατανομή	38
Πίνακας «12»	Κατανομή Επιβεβαιωμένων Θανάτων ανά Διαδρομή	43
Πίνακας «13»	Σύγκριση ΑΕΠ ΗΠΑ – Μεξικού	43
Πίνακας «14»	Σύγκριση GDP per capita.....	44
Πίνακας «15»	Σύγκριση GDP per capita PPP	44
Πίνακας «16»	Σύγκριση Δείκτης Ανεργίας ΗΠΑ – Μεξικού	45
Πίνακας «17»	Ανεργία Νέων.....	45
Πίνακας «18»	Μακροχρόνια ανεργία	46
Πίνακας «19»	Παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας.....	46
Πίνακας «20»	Γεωγραφική Κατανομή Μεταναστευτικού Πληθυσμού ΗΠΑ.....	47
Πίνακας «21»	Μεταβολές ΠΕΠ - Δίοδοι Εισόδου	49
Πίνακας «22»	22 Μεταβολές ΠΕΠ – Δίοδοι Εισόδου.....	50
Πίνακας «23»	Επαναπροωθήσεις 2017 – 2019	51
Πίνακας «24»	Τύποι Οργανισμών	51
Πίνακας «25»	Επιχειρήσεις Διάσωσης MSF	53
Πίνακας «26»	Χρονική Μεταβολή Ανθρώπινων Απωλειών.....	54
Πίνακας «27»	Μετακινήσεις Πληθυσμών 2008 – 201	59
Πίνακας «28»	Προέλευση Μεταναστών στη Γερμανία.....	60
Πίνακας «29»	Προέλευση Μεταναστών Ην. Βασίλειο	60
Πίνακας «30»	Προέλευση Μεταναστών Γαλλία	61
Πίνακας «31»	Προέλευση Μεταναστών Ολλανδία.....	61
Πίνακας «32»	Μεταβολή Μεταναστευτικού Πληθυσμού ΗΠΑ	62

Πίνακας «33»	Γεωγραφική Κατανομή Μεταναστευτικού Πληθυσμού ΗΠΑ.....	62
Πίνακας «34»	Γεωγραφική Κατανομή Μεταναστευτικού Πληθυσμού Αυστραλία	63
Πίνακας «35»	Μεταβολή στο Χρόνο, Αυστραλία.....	63

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΕΣ	
ΜΚΟ	Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
ΠΕΠ	Παράνομα Εισερχόμενα Πρόσωπα
ΣΔΚ	Στρατηγική Διαχείρισης Κρίσεων
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΕΣ	
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
ABS	Australian Bureau of Statistics
UNPD	United Nations Population Division
SAR	Search and Rescue
SOLAS	Safety of Life at Sea
IMO	International Maritime Organization
ICMSAR	International Convention on Maritime Search and Rescue
UN DESA	United Nation Department of Economic and Social Affairs
IOM	International Organization of Migration
MSF	Médecins Sans Frontiers

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η μετανάστευση αποτελεί ένα φαινόμενο που επηρεάζει, άμεσα, την ανθρωπινή ύπαρξη. Οι πληθυσμοί, πάντοτε άλλαζαν τόπο κατοικίας για διαφορετικούς λόγους κάθε φορά, με σημαντικότερο όλων να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής τους. Ουσιαστικό στοιχείο αποτελεί το πως βίωναν τη μετανάστευση οι λαοί «υποδοχής» δηλ. οι άνθρωποι οι οποίοι ζούσαν, ήδη, στις περιοχές στις οποίες μετακινούνταν οι πληθυσμιακές ομάδες. Στη βάση αυτή και με τη βεβαιότητα που κατέρχεται από τον ιστορικό φακό, μπορούμε να πούμε ότι οι προσπάθειες ‘‘συμβίωσης’’ ειδικά όταν πραγματοποιούνται χωρίς κοινή συγκατάθεση, εμπεριέχουν σε μεγάλη ποσότητα την πιθανότητα της σύγκρουσης. Μελετώντας το φαινόμενο της μετανάστευσης από την πλευρά των πληθυσμών υποδοχής εξάγεται ένα πρώτο συμπέρασμα ότι, αυτοί οι πληθυσμοί ενδέχεται να βιώνουν τη μετανάστευση ως μία κρίσιμη κατάσταση η οποία εμπεριέχει κινδύνους επιβιωσιμότητας τους, καθώς οι νέοι συγκατοικοι καταναλώνουν πόρους αναγκαίους και συνήθως περιορισμένους και μη επαρκείς και για τις δύο πλευρές. Η αντιμετώπιση αυτού του θέματος υπό το σύγχρονο πρίσμα της Διαχείρισης Κρίσεων, αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας ερευνητικής εργασίας. Θα προσπαθήσουμε να αποδώσουμε τα αίτια που προκαλούν τους παραπάνω αναφερόμενους προβληματισμούς μας, θα μελετήσουμε την πορεία της μετανάστευσης στο χρόνο, τις διεθνείς συμβάσεις που την οριοθετούν στη σύγχρονη εποχή και τέλος τις δυσκολίες που εμφανίζονται στις κοινωνίες υποδοχής. Το μεθοδολογικό πλαίσιο θα προσεγγίσει το θέμα υπό το πρίσμα της επιχειρησιακής ανάλυσης, ώστε στη συνέχεια να εξαχθούν όσο το δυνατόν ασφαλή συμπεράσματα τα οποία θα βασίζονται σε ποιοτικούς και ποσοτικούς ελέγχους.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

E.1 Πρόλογος

Η Διαχείριση Κρίσεων, ως νέος τομέας έρευνας, αναπτύχθηκε για να αντιμετωπίσουν προβλήματα που παρουσιαζόντουσαν και εξακολουθούν να εμφανίζονται στις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας. Υπάρχει όμως πεδίο εφαρμογής και σε θέματα που αντιμετωπίζει ο Δημόσιος Τομέας; Αν εξαιρέσουμε τον Τομέα της Άμυνας, ο οποίος λόγω αντικειμένου, χειρίζεται θέματα κρίσεων ανάλογης υφής, πως αντιμετωπίζονται κρίσιμα θέματα, όπως αυτό της Ανθρώπινης Μετανάστευσης, τα οποία ενδεχομένως να εξελιχθούν σε πολύ σοβαρότερα, με κίνδυνο να πλήξουν δομικές λειτουργίες της Κρατικής Υπόστασης, δεδομένου ότι οι πολίτες αναμένουν από τις Κυβερνήσεις τους αποτελεσματική Ηγεσία; Η αποτελεσματικότητα που θα δείξουν οι κρατικές υπηρεσίες στην αντιμετώπιση τέτοιων καταστάσεων θα ενισχύσει ή θα αποδυναμώσει την εμπιστοσύνη των πολιτών στους θεσμούς, σημείο εξαιρετικά σημαντικό για την σταθερότητα της λειτουργίας του Κράτους.

E.2 Η Ερευνητική Υπόθεση

Θέμα της παρούσας μελέτης αποτελεί η διερεύνηση της δυνατότητας, της Αντιμετώπισης της Ανθρώπινης Μετανάστευσης, από τα εργαλεία που διαθέτει ο διεπιστημονικός τομέας της Διαχείρισης Κρίσεων. Απαραίτητη προϋπόθεση για την έναρξη της όλης μελέτης, αποτελεί καταρχάς ο ορισμός της Οντότητας η οποία θα διερευνηθεί, αφού σύμφωνα με τον πλέον αποδεκτό ορισμό της Διαχείρισης Κρίσεων (Coombs, 2007), ως τέτοια ορίζεται «*ο χειρισμός κάθε κατάστασης η οποία δημιουργεί ένα ασταθές περιβάλλον μέσα στο οποίο υπάρχουν σημαντικές απειλές, των οποίων οι αρνητικές συνέπειες επηρεάζουν άμεσα το λειτουργικό πλαίσιο ενός οργανισμού ή μιας κρατικής οντότητας*». Δεδομένων των παραπάνω, ως εξεταζόμενη από την παρούσα μελέτη, ορίζεται η Κρατική Οντότητα.

Αφού καθορίσθηκε η εξεταζόμενη Οντότητα, οφείλουμε να διατυπώσουμε τις ερευνητικές μας υποθέσεις, οι οποίες παρατίθενται στο Κεφάλαιο 4 και σκοπό έχουν, να αποσαφηνίσουν τους παράγοντες εκείνους του εξωτερικού περιβάλλοντος της Οντότητας, οι οποίοι την επηρεάζουν, δημιουργώντας κατά αυτό τον τρόπο ασταθές περιβάλλον, με κινδύνους ως προς τις δομικές λειτουργίες της, αποτελώντας ταυτόχρονα, βασικό στοιχείο για

την σύνταξη της Στρατηγικής Διαχείρισης Κρίσεων από την δοκιμαζόμενη Οντότητα. Αυτοί θα εντοπισθούν, με τη χρησιμοποίηση της Μεθόδου Επιχειρησιακής Έρευνας PESTE – L (περιγραφή της οποίας θα λάβει χώρα στο 2^ο Κεφάλαιο).

E.3 Το Φιλοσοφικό Υπόβαθρο της Έρευνας

Η κύρια προσέγγιση θα είναι αυτή της Θετικιστικής Φιλοσοφικής Θεώρησης σύμφωνα με την οποία παρατηρούμε το φαινόμενο της Μετανάστευσης και με την χρήση των εργαλείων της Διαχείρισης Κρίσεων και της Επιχειρησιακής Ανάλυσης καταλήγουμε στην διατύπωση συμπερασμάτων. Θα χρησιμοποιηθεί η παραγωγική προσέγγιση (*Deductive Approach*), σύμφωνα με την οποία διατυπώνεται η θεωρία και στη συνέχεια ελέγχεται με την χρήση των δεδομένων. Ως Ερευνητική Στρατηγική θα χρησιμοποιηθεί η μελέτη αρχείων και βιβλιογραφίας καθώς και η μελέτη και επεξεργασία *Case Studies*, ενώ η έρευνα θα κινηθεί σε διαχρονικό πλαίσιο.

E.4 Η Δομή της Εργασίας

Στο 1^ο Μέρος, το οποίο αφορά το Ιστορικό Πλαίσιο του προβλήματος, θα πραγματοποιηθεί μια καταρχάς καταγραφή των απαραίτητων ορισμών, θα γίνει αναφορά στο ιστορικό πλαίσιο της Μετανάστευσης, τους λόγους που την προκαλούν καθώς και την οριοθέτηση της στο Χρόνο.

Ακολούθως στο 2^ο Κεφάλαιο, θα δοθεί η περιγραφή της έννοιας της Διαχείρισης Κρίσεων, μια σύντομη ανάλυση επιλεγμένων μοντέλων που την περιγράφουν καθώς και μια σύντομη περιγραφή της Μεθόδου Επιχειρησιακής Ανάλυσης PESTEL, η οποία και θα χρησιμοποιηθεί εκτενώς στο 4^ο Κεφάλαιο.

Στο 2^ο Μέρος και συγκεκριμένα στο 4^ο Κεφάλαιο, μέσα από την εξέταση *Case Studies*, αρχειακού υλικού και την ανάλυση ποσοτικών δεδομένων, θα επιδιώξουμε να απαντήσουμε στις Ερευνητικές Υποθέσεις, οι οποίες περιγράφονται στο 3^ο Κεφάλαιο και να εντοπίσουμε εκείνους τους εξωτερικούς παράγοντες που επηρεάζουν τη Μετανάστευση. Τέλος στο 5^ο Κεφάλαιο, θα πραγματοποιηθεί σύνοψη των συμπερασμάτων, η διατύπωση της επαλήθευσης ή όχι των ερευνητικών μας υποθέσεων, η ερευνητική καινοτομία και τα τυχόν ερευνητικά κενά της υπόψη εργασίας.

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

“ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ”

1.1 Εισαγωγή

Ξεκινώντας την μελέτη του φαινομένου της Ανθρώπινης Μετανάστευσης, οφείλουμε να σημειώσουμε καταρχάς πως πρόκειται για μια διαδικασία πολυεπίπεδη και πολυδιάστατη. Η πολυπλοκότητα της οφείλεται στο γεγονός πως αποτελεί μέρος της ανθρώπινης ιστορίας και συνδιαμορφώθηκε μαζί της κατά την πορεία εξέλιξης του ανθρώπινου πολιτισμού. Θα μπορούσε να ειπωθεί πως, *«η ιστορία του ανθρώπινου γένους είναι και η ιστορία της Μετανάστευσης»* (Boehning, 1978), καθώς δεν υπάρχει χρονική περίοδος ή γεωγραφικός χώρος στον πλανήτη, στον οποίο να απουσιάζουν μεταναστευτικά κύματα διαφορετικών κάθε φορά μεγέθους, έντασης και διάρκειας.

1.2 Ορισμοί – Διαφοροποιήσεις, Εννοιών “Μετανάστη – Πρόσφυγα”

Κατά την μελέτη του φαινομένου της Ανθρώπινης Μετανάστευσης, υπεισέρχονται στην διαδικασία 2 διαφορετικές έννοιες. Αυτές του Μετανάστη και του Πρόσφυγα. Ποια όμως η μεταξύ τους σχέση; Πως εμπλέκονται οι δυο έννοιες και τι παρενέργειες μπορεί να επιφέρει η σύγχυση μεταξύ των δυο αυτών εννοιών;

Καταρχάς, ως Μετανάστης χαρακτηρίζεται:

«Κάθε πρόσωπο που μετακινείται ή έχει διασχίσει σε διεθνή σύνορα ή σε κράτος εκτός του συνήθους τόπου κατοικίας του, ανεξάρτητα από το (1) νομικό καθεστώς του προσώπου, (2) εάν η κίνηση είναι εθελοντική ή ακούσια (3) ποια είναι τα αίτια της κίνησης ή (4) ποια είναι η διάρκεια της διαμονής» (International Migration Law, Glossary on Migration, No 34, 2019).

Σύμφωνα με τη Σύμβαση για το Καθεστώς των Προσφύγων του 1951 των Ηνωμένων Εθνών (ΗΕ), ως πρόσφυγας ορίζεται :

«Κάποιος που «λόγω του βάσιμου φόβου του να διωχθεί για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, ιδιότητας μέλους συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας ή πολιτικής άποψης, είναι εκτός της χώρας της εθνικότητάς του και δεν είναι ικανός ή, λόγω αυτού του φόβου, δεν είναι πρόθυμος να κάνει χρήση της προστασίας αυτής της χώρας ή που δεν έχει ιθαγένεια και είναι εκτός της χώρας της προηγούμενης συνήθους διαμονής του, δεν είναι σε

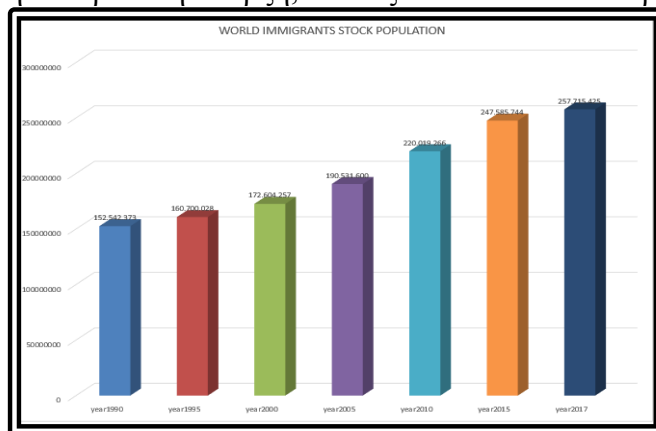
θέση ή, λόγω αυτού του φόβου, δεν είναι πρόθυμος να επιστρέψει σε αυτήν». (Convention and Protocol Relating to the Status of Refugees, Chapter 1, Article 1).

Μελετώντας τον ορισμό του «Πρόσφυγα», όπως διατυπώθηκε στην Συνθήκη του 1951 και συγκρίνοντας τον με τον αντίστοιχο ορισμό του «Μετανάστη» όπως διατυπώθηκε από τον International Organization of Migration (I.O.M)., διαπιστώνουμε ότι ο «Πρόσφυγας» αποτελεί υποπερίπτωση της έννοιας του «Μετανάστη». Η κύρια διαφορά τους έγκειται στα κίνητρα μετακίνησης του ατόμου, σημείο το οποίο καθιστά προβληματική την διαδικασία καθορισμού εκ μέρους των υπηρεσιών υποδοχής, του status του εισερχόμενου προσώπου. Απότοκο της έννοιας του «Πρόσφυγα» αποτελεί και η έννοια του «Αιτούντα Άσυλου», η οποία καθορίζεται από την United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), ως:

«Το, πρόσωπο που ζητά ασφάλεια από δίωξη ή σοβαρή βλάβη σε χώρα διαφορετική από τη δική του και περιμένει μια απόφαση σχετικά με την αίτηση για το καθεστώς του πρόσφυγα βάσει σχετικών διεθνών και εθνικών νομοθετημάτων. Σε περίπτωση αρνητικής απόφασης, το άτομο πρέπει να εγκαταλείψει τη χώρα και να εκδιωχθεί, όπως και οποιοσδήποτε υπήκοος σε παράνομη κατάσταση, εκτός εάν παρέχεται άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς ή άλλους σχετικούς λόγους». (United Nations High Commissioner for Refugees, Master Glossary of Terms, 2006).

1.3 Ιστορική Αναδρομή

Η μελέτη της Μετανάστευσης έχει ιδιαίτερη σημασία διότι κατέχει θεμελιώδη ρόλο στην ανθρώπινη ύπαρξη, καθώς εκτείνεται από τα βάθη της ιστορίας, στο παρόν με προ-

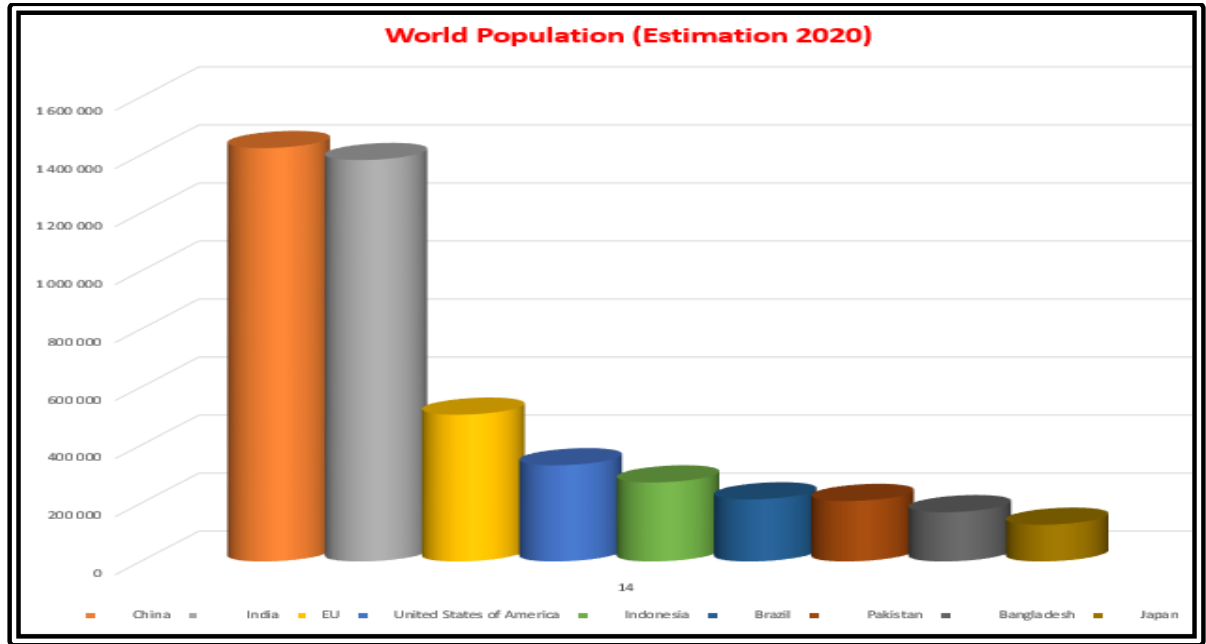

Πίνακας 1 Μεταβολή του Παγκόσμιου Πληθυσμού Μεταναστών, (Πηγή: UN Population Division Report 2017)

εκτάσεις στο μέλλον (Mc Neill & Adams 1978). Γιατί όμως αυτή η μελέτη αποκτά τώρα ιδιαίτερη σημασία; Μελετώντας τα δεδομένα από το UNPD [United Nations Population Division, Report 2017 (περίοδος 1990 – 2017), Πίνακας 1], παρατηρούμε, μια συνεχώς αυξητική τάση του πλήθους των ανθρώπων, οι οποίοι έχουν μετανα-

στεύσει και αλλάξει τόπο κατοικίας για τον οποιονδήποτε λόγο.

Αυτός ο αριθμός έχει φτάσει στο 257.715.425 (Πίνακας 2) και κατατάσσει το «Κράτος των Μεταναστών», στην 5^η θέση της Παγκόσμιας Κατάταξης¹, μεταξύ Η.Π.Α και Ινδονησίας. Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι η Μετανάστευση, δεν είναι απλώς μια ιστορικής φύσεως έννοια αλλά μια ζώσα πραγματικότητα, την οποία οφείλουμε να μελετήσουμε για

Πίνακας 2 Κατάταξη Χωρών Βάσει Πληθυσμού, (Πηγή: United Nations Population Division, Report 2017)

Εικόνα 1 Μετακινήσεις του Ανθρώπινου Είδους. (Πηγή: National Geographic)

να την κατανοήσουμε και να την διαχειριστούμε.

Προσπαθώντας να εντοπίσει ένας ερευνητής το πρώτο μεταναστευτικό ρεύμα, διαπιστώνει ότι αυτό εμφανίζεται ταυτόχρονα με τις απαρχές της εμφάνισης του ανθρώπου. Μελέτες δείχνουν (Herskovitz et al, 2018) τις πρώτες μετακινήσεις του ανθρώπινου γένους πριν από 60.000 χιλ. χρόνια, από την Α-

¹ Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) υπολογίζεται ως ενιαία οντότητα

φρική προς την Ευρασία και από εκεί στην Αμερική και την Ωκεανία (Εικόνα 1). Παρόμοιες μετακινήσεις πραγματοποιήθηκαν σε όλον τον πλανήτη και σε όλες τις χρονικές περιόδους.

Αν θα θέλαμε όμως να περιοριστούμε στην καθ'ημάς Ανατολή, ως παραδείγματα

Εικόνα 2 Οι Ελληνικές Αποικίες στη Μεσόγειο (Πηγή: Μπαλωτή, 2019)

μεταναστευτικών ρευμάτων θα μπορούσαμε να μνημονεύσουμε τις 2 περιόδους της Ελληνικής Αποίκισης στη Μεσόγειο (8^{ος} και 6^{ος} Αιώνας π.Χ.), την κάθοδο των Βουλγάρων τον 8^ο αιώνα μ.Χ. στην τωρινή τους περιοχή, καθώς και των Τουρκικών Φυλών τον 11^ο αιώνα μ.Χ. στις περιοχές της Μικράς Ασίας και της Βαλκανικής.

Μελετώντας αυτές τις 3 περιπτώσεις μπορεί κανείς να διακρίνει τα εξής: Οι

Εικόνα 3 Η κάθοδος των Βουλγάρων στη Βαλκανική (Πηγή: Μπαρμπαγιαννίδης, 2017)

μετακινήσεις των Ελλήνων είχαν μια μεγάλη, χρονικά αλλά κυρίως γεωγραφικά, διασπορά. Μικρές ομάδες ανθρώπων, εγκατέλειπαν την Μητρόπολη και μέσω θάλασσας μετακινούντουσαν και εγκαθίστατο σε τοποθεσίες, στις ακτές της Μεσογείου ή του Εύξεινου Πόντου, χωρίς να εισχωρούν στην ενδοχώρα (Εικόνα 2). Οι τοποθεσίες που επέλεγαν ήταν συνήθως σε σημεία που ευνοούσαν το εμπόριο και λόγω αυτής ακριβώς της προδιάθεσης των Ελλήνων, οι άποικοι ερχόντουσαν σε επαφή με τις τοπικές

κοινωνίες και αναζητούσαν τρόπους συνεργασίας για επίτευξη αμοιβαίου κέρδους. Σε βάθος χρόνου, η παρουσία των Ελλήνων Αποίκων ήταν επωφελής και για τις δύο πλευρές. (Τσιάκαλος, 2007).

Αντιθέτως, η κάθοδος των Βουλγάρων και των Τούρκων στην περιοχή της Νοτιο-ανατολικής Ευρώπης και Μικράς Ασίας, χαρακτηριζόταν από μαζική, δια ξηράς, βίαιη μετακίνηση συμπαγών και πολυπληθών ομάδων, οι οποίες καταλάμβαναν χώρο και πλουτο-

Εικόνα 4. Οι Τούρκοι στη Μ.Ασία (Πηγή: Χαραλαμπίδης, 2019)

παραγωγικές πηγές και εξωθούσαν σε αποχώρηση τους ήδη διαμένοντες. Τους μεν Βουλγάρους, (Εικόνα 3, Μπαρμπανιδής, 2017), μετά από 2 αιώνες συγκρούσεων, η Βυζαντινή Αυτοκρατορία κατάφερε να τους εγγολώσει στις δομές της, φτάνοντας όμως στα όρια της καταστροφής. Οι Τούρκοι όμως, έφτασαν στην περιοχή, την εποχή που η Βυζαντινή Αυτοκρατορία διολίσθαινε στην παρακμή (Εικόνα 4). Η σύγκρουση που επήλθε οδήγησε νομοτελειακά στην εξαφάνιση της τελευταίας (Μουστάκας, 2015).

Βλέποντας τις δύο αυτές συγκρούσεις, υπό το πρίσμα της Διαχείρισης Κρίσεων από την οπτική της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, σημειώνουμε ότι η Οντότητα «Βυζαντινή Αυτοκρατορία» αντιμετώπισε κινδύνους υπαρξιακούς σε ασταθές περιβάλλον τους οποίους στην μεν πρώτη περίπτωση, αντιμετώπισε οριακά, στην δε 2^η απέτυχε ολοκληρωτικά.

1.4 Περιγραφή των Αιτιών που οδηγούν στη Μετανάστευση

Οι λόγοι οι οποίοι προκαλούν την Μετανάστευση ποικίλουν. Μπορούμε όμως με ασφάλεια να τους κατηγοριοποιήσουμε ως εξής (Ελληνικό Υπουργείο Μεταναστευτικής

Πολιτικής, 2018):

- α. Κοινωνικές μεταβολές
- β. Οικονομικές κρίσεις
- γ. Πολιτικές κρίσεις
- δ. Επαναστάσεις και Πόλεμοι
- ε. Ασύμμετρη κατανομή του παγκόσμιου πλούτου μεταξύ αναπτυσσόμενων και αναπτυγμένων χωρών
- στ. Ανθρωπογενείς καταστροφές (συμπεριλαμβανομένης και της κλιματικής αλλαγής και περιβαλλοντικής υποβάθμισης μεγάλων περιοχών του πλανήτη).

Στην υποβοήθηση της κατανόησης των παραγόντων που προκαλούν την μετακίνηση των ανθρώπων, έχουν δοθεί και δύο νέες κατηγοριοποιήσεις. Αυτές των *Pool* και *Push Factors*. (Rosenberg, 2019). Ως *Pool Factors* θεωρούμε τους θετικούς παράγοντες που προσελκύουν τους μετανάστες σε μια περιοχή και αφορούν τις συνθήκες στις χώρες υποδοχής και αντίστοιχα *Push Factors*, τους παράγοντες εκείνους που απωθούν τους ανθρώπους από τη χώρα διαμονής τους.

Μπορούμε να διαχωρίσουμε και να εξετάσουμε το φαινόμενο της Μετανάστευσης χρησιμοποιώντας επιπρόσθετα κριτήρια, (Ελληνικό Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2018), όπως:

- α. Διάρκεια Παραμονής, οπότε διακρίνεται σε μόνιμη ή προσωρινή,
- β. Επιλογής του/ων ατόμου/ων, δηλαδή εάν η μετακίνηση προήλθε από την ελεύθερη βούληση ή ήταν αποτέλεσμα εξωτερικών παρεμβάσεων,
- γ. Στο πλήθος των μετακινούμενων, εάν έχουμε ατομική ή ομαδική μετακίνηση
- δ. Νόμιμη, με την άδεια του Κράτους υποδοχής ή Παράνομη, χωρίς την άδεια του Κράτους Υποδοχής
- ε. Μετανάστευση για λόγους εκπαίδευσης ή εξειδίκευσης

1.5 Χρονική Διάσταση της Μετανάστευσης

Εξετάζοντας το φαινόμενο της μετανάστευσης στη χρονική του διάσταση, στην σύγχρονη εποχή, παρατηρούμε 2 βασικές περιόδους (Rystad, 1992):

- α. Παραδοσιακή

Ως παραδοσιακή θα χαρακτηρίζαμε την μετανάστευση η οποία πραγματοποιήθηκε την εποχή πριν από τους 2 Παγκόσμιους Πολέμους και είχε κατά βάση ως τόπους προορισμού τις Νέες Ηπείρους, Αμερική και Αυστραλία.

β. Σύγχρονη

Ως Σύγχρονη θα χαρακτηρίζαμε την μετανάστευση η οποία παρατηρήθηκε την εποχή μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και συνδέεται άμεσα με την εκβιομηχάνιση, αποτελώντας έκφραση της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης. Οι λόγοι οι οποίοι υποκίνησαν και τις δύο φάσεις είναι οικονομικοί.

Μια άλλη παράμετρος, η οποία θα ήταν σκόπιμο να αναφερθεί και να μελετηθεί και η οποία αφορά σε μεγάλο βαθμό και την σημερινή προβληματική της Μετανάστευσης, αφορά το εύρος των περιοριστικών μέτρων που λαμβάνονταν από τα κράτη υποδοχής στα εισερχόμενα μεταναστευτικά ρεύματα, (Hammar, 1990). Με βάση αυτή την παράμετρο, διακρίνουμε τις εξής χρονικές περιόδους;

α. Πρώτη Περίοδος (μέσα 19^{ου} αιώνα – Έναρξη Α' Παγκόσμιου Πολέμου)

Σε αυτή την χρονική περίοδο, παρατηρούμε παντελή έλλειψη οποιονδήποτε περιοριστικών μέτρων. Οι πολίτες οποιασδήποτε χώρας, μπορούσαν να μετακινηθούν σε οποιαδήποτε χώρα επιθυμούσαν (πλην της Τσαρικής Ρωσίας), χωρίς την ανάγκη χρήσης επίσημων εγγράφων και να εργασθούν χωρίς καμία άλλη διευθέτηση. (Marrus, 1985, Holborn, 1938).

β. Δεύτερη Περίοδος (Έναρξη Α' Παγκόσμιου Πολέμου - Λήξη Β' Παγκόσμιου Πολέμου)

Με το ξέσπασμα του Α Παγκόσμιου Πολέμου και την κινητοποίηση χιλιάδων ανδρών για επιστρατευτικούς λόγους, διαφάνηκε η ανάγκη προστασίας των κρατών από την διακίνηση προσώπων τα οποία πιθανόν να εκτελούσαν αποστολές συλλογής πληροφοριών. Το διαβατήριο ξαφνικά απέκτησε ουσιαστικό ρόλο διασυννοριακού ελέγχου για την πρόληψη και καταστολή πληροφοριακών επιχειρήσεων. Με το τέλος του πολέμου, τα περιοριστικά μέτρα παρέμειναν καθώς η οικονομική κρίση της δεκαετίας του '20 και του '30, οδήγησε τις κυβερνήσεις στην λήψη μέτρων προστασίας του εγχώριου εργατικού δυναμικού.

γ. Τρίτη Περίοδος (Λήξη Β' Παγκόσμιου Πολέμου – 1974). Με τη λήξη του Πολέμου παρατηρείται μια άνθιση του μεταναστευτικού ρεύματος, κυρίως προς τις χώρες της

Δυτ. Ευρώπης. Η ανάγκη για ανοικοδόμηση και οι συνέπειες της από – αποικιοκρατίας, οδήγησαν στην προσέλκυση εργατών από τη Νότια Ευρώπη (κυρίως με απευθείας διακρατικές συμφωνίες) και Ανατολική Ευρώπη ως αποτέλεσμα της επιβολής της Σοβιετικής Ένωσης σε αυτές τις περιοχές και τις υπερπόντιες πρώην αποικίες.

δ. Τέταρτη Περίοδος (1974 – σήμερα)

Σε αυτή την περίοδο παρατηρούμε αποκλεισμό των δρομολογίων εισόδου. Η νομοθεσία γίνεται πιο αυστηρή και τα μέτρα ελέγχου πολλαπλασιάζονται. Ουσιαστικά έχουμε διακοπή των νόμιμων μεταναστευτικών ροών, πλην των χωρών, οι οποίες παραδοσιακά αποτελούσαν υποδοχέα Μετανάστευσης, όπως οι ΗΠΑ και η Αυστραλία. Ακόμα κι αυτές όμως έχουν υιοθετήσει αυστηρά κριτήρια υποδοχής μεταναστών. Παραμένουν βέβαια σε ισχύ οι διατάξεις για τους πολιτικούς πρόσφυγες αλλά οι διαδικασίες γίνονται κι αυτές πιο αυστηρές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

“ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΘΕΩΡΗΤΙΚΩΝ ΜΟΝΤΕΛΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΡΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ”

2.1 Εισαγωγή

Η «Κρίση» ως έννοια προέρχεται από την Ελληνική Γλώσσα και έχει 2 ερμηνείες. Η πρώτη ορίζεται ως μια διανοητική διεργασία η οποία καταλήγει σε εκτιμήσεις, σκέψεις και αποφάσεις και η δεύτερη ως κακή έκβαση ή κακή κατάσταση (Μπαμπινιώτης, 2009). Στο πεδίο της Επιχειρησιακής Έρευνας, ως Κρίση ορίζεται μια κατάσταση πέρα από τα συνηθισμένα, η οποία αντιπροσωπεύει μια πραγματική απειλή στη λειτουργία, ασφάλεια και φήμη της Οντότητας. (Hannes, 2010). Μια Κρίση απορυθμίζει τον τρόπο φυσιολογικής λειτουργίας του Οργανισμού, επιφέροντας δυσάρεστα αποτελέσματα για τους *stakeholders* του. Ως απότοκο των παραπάνω, προσελκύει εκτεταμένη κάλυψη από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, τα οποία συνήθως διογκώνουν τις αρνητικές επιδράσεις των γεγονότων σε όλους τους εμπλεκομένους και φορτίζουν αρνητικά το προσωπικό Διαχείρισης (Abernathy, 2019). Υπό αυτές τις συνθήκες, αποστολή της Ηγεσίας της Οντότητας αποτελεί η λήψη αποτελεσματικών αποφάσεων, αξιοποιώντας ταυτόχρονα συσσωρευμένες εμπειρίες και γνώσεις (Rasli A. et al, 2017), για να μπορεί να εγγυηθεί μακροχρόνια επιβίωση και επιχειρησιακή λειτουργία (Perrini & Tencanti, 2006).

Η διεθνής βιβλιογραφία περιλαμβάνει αρκετά μεγάλο εργασιών επί του θέματος, οι οποίες καλύπτουν και επισημαίνουν, διαφορετικές κάθε φορά πλευρές της Διαχείρισης Κρίσεων ως μιας πολυσύνθετης και πολύπλοκης διεργασίας. Στην παρούσα μελέτη, επιλέχθηκαν και παρουσιάζονται 4 μοντέλα, τα οποία περιγράφονται ως ακολούθως:

(α) Οι Kash και Darling στην εργασία τους υπερτονίζουν την σημασία της προετοιμασίας της Οντότητας στην αντιμετώπιση της επερχόμενης Κρίσης, μέσω της σύνταξης Σχεδίων Αντιμετώπισης και τονίζουν τον σπουδαίο ρόλο της πρόληψης και θεραπείας στα πρώτα στάδια της Κρίσης. Το μοντέλο τους ακολουθεί μια γραμμική μορφή, η οποία όμως περιλαμβάνει και βρόγχους ανακατεύθυνσης σε συγκεκριμένα στάδια της.

(β) Ο Jaques εξελίσσει το γραμμικό μοντέλο, αντιμετωπίζοντας την Διαχείριση Κρίσεων με μια ολιστική προσέγγιση, η οποία αντιλαμβάνεται την Κρίση ως μια διεργασία που εμπεριέχει διαδικασίες και ενέργειες επαναλαμβανόμενες όχι πάντα κατά την αυτή σει-

ρά.

(γ) Ο Bland υπερθεματίζει επί της εκπαίδευσης του προσωπικού που θα την διαχειριστεί, ως του βασικού πυλώνα αντιμετώπισης της.

(δ) Οι Maxwell, Young, Jaspars, Frize, and Burns επισημαίνουν την σημασία εμπλοκής των τοπικών κοινωνιών στην σύνταξη και εκτέλεση σχεδίων αντιμετώπισης επισιτιστικών κρίσεων (ως υποκατηγορίας των ευρύτερων πιθανών αιτιών ξεσπάσματος μιας κρίσης).

Τα παραπάνω μοντέλα, κατά την άποψη του συντάκτη, συνδέονται με το γενικότερο αντικείμενο της εργασίας, ως εξής:

Η Μετανάστευση, ιδωμένη μέσα από την οπτική της Διαχείρισης Κρίσεων, θα αντιμετωπίζεται με περισσότερη επιτυχία εάν σύμφωνα με το:

(α) μοντέλο Kash και Darling, εφαρμόζονται προληπτικά μέτρα στα αρχικά στάδια και εφόσον έχουν καταρτιστεί λεπτομερή επιχειρησιακά σχέδια.

(β) μοντέλο Jaques, θεωρηθεί η Διαχείριση της Μετανάστευσης ως μια συνεχής διεργασία, βασισμένη σε συσταδοποιημένα και μη γραμμικά δομικά στοιχεία τα οποία, ενδέχεται να λαμβάνουν χώρα σε διαφορετικές φάσεις, διαδοχικά ή και επικαλυπτόμενα.

(γ) μοντέλο Bland, δοθεί βάρος στην συνεχή εκπαίδευση του προσωπικού που θα την διαχειριστεί και τέλος

(δ) μοντέλο Maxwell, Young, Jaspars, Frize, and Burns, δοθεί ενεργός ρόλος στις τοπικές κοινωνίες οι οποίες βιώνουν άμεσα τα επακόλουθα της και ληφθούν σοβαρά υπόψη οι απόψεις τους.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχή διαχείριση μιας Κρίσης η οποία θα προέλθει από την Μετανάστευση, αποτελεί ο προσδιορισμός (στην παρούσα εργασία, μέσω μεθόδων Επιχειρησιακής Ανάλυσης), των παραγόντων εκείνων (εξωτερικών και εσωτερικών) που επηρεάζουν τις δομικές λειτουργίες της Οντότητας. Η μέθοδος που θα χρησιμοποιηθεί είναι η PESTE – L και τα χαρακτηριστικά της θα αναλυθούν στο παρόν κεφάλαιο.

2.2 Περιγραφή της “Διαχείρισης Κρίσεων”

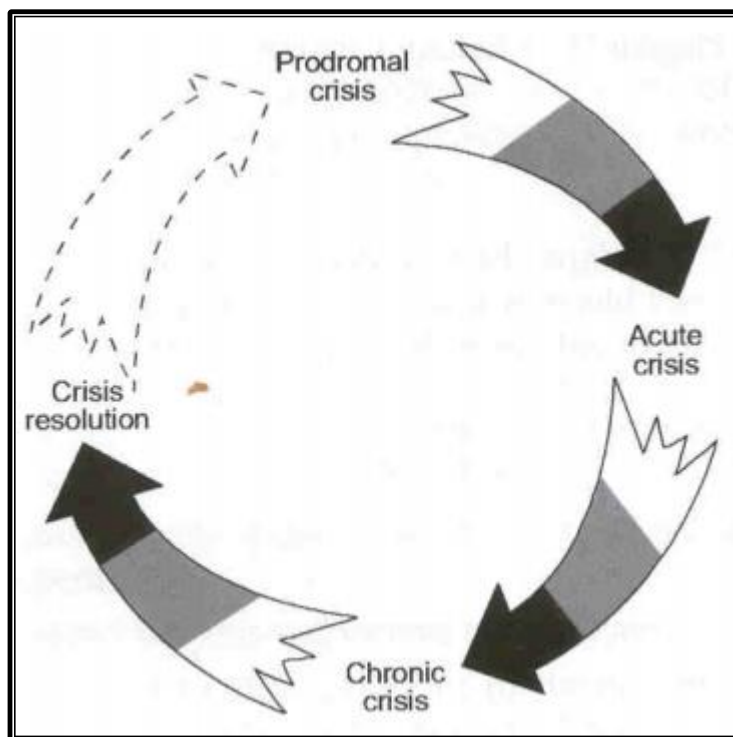
Ο Κύκλος Ζωής μιας Κρίσης ακολουθεί, σύμφωνα με τον(Fink, 1986), τα παρακάτω στάδια:

(α) Πρόδρομη Φάση

(β) Οξεία Φάση

- (γ) Χρόνια Φάση
- (δ) Φάση Επίλυσης – Ανάλυσης, όπως φαίνεται στην Εικόνα 5.

Εικόνα 5 Κύκλος Ζωής της Κρίσης (Πηγή: Fink, 1986)

Η προετοιμασία μιας Οντότητας ξεκινάει πριν τη Πρόδρομη Φάση, με τον καθορισμό της φύσης των κρίσεων που ενδέχεται να βιώσει (Moynihan, 2008). Αφού ολοκληρωθεί αυτή η διαδικασία, η Οντότητα θα περάσει στο επόμενο στάδιο, αυτό της επιλογής του Στρατηγικού Σχεδιασμού, ο οποίος, θα αποτελέσει τον φάρο, για την επιτυχημένη αντίδραση της, όταν θα απαιτηθεί. Η σύνταξη όμως ενός Στρατηγικού Σχεδίου, προϋποθέτει την συλλογή κατάλληλων πληροφοριών, την ανάλυση τους, την διαβούλευση τόσο στο εσωτερικό της Οντότητας όσο και στο εξωτερικό, καθώς και τη σύναψη συμφωνιών, εμπλέκοντας στη διαδικασία όλους τους stakeholders. Η κατάληξη αυτής της φάσης θα έχει επιφέρει την κατάρτιση μιας Στρατηγικής Διαχείρισης Κρίσεων (ΣΔΚ, αγγλ. Strategic Crisis Management), η οποία αποσκοπεί στην βιωσιμότητα της Οντότητας, με την ταυτόχρονη επίτευξη του μέγιστου δυνατού κέρδους, σε βάθος χρόνου (Dilenschneider, 2000). Οι λόγοι για τους οποίους, η Σ.Δ.Κ., αποτελεί αναγκαίο και σημαντικό κομμάτι της όλης διαδικασίας (Γεροντογιάννης, 2019), έχουν όπως παρακάτω:

- ✓ Ορίζει τον τελικό Στόχο, καθιστώντας τον ορατό από όλα τα μέλη της Οντότητας.

- ✓ Λειτουργεί ως ενοποιητικός μηχανισμός στο υπόψη περιβάλλον (Στρατηγικό και Επιχειρησιακό).
- ✓ Καταδεικνύει το επιτρεπτό πλαίσιο εντός του οποίου θα κινούνται οι stakeholders.
- ✓ Βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της Ηγεσίας, δίνοντας της κατευθυντήριες γραμμές προληπτικής δράσης.

Καθοριστικής σημασίας, αφού όμως ολοκληρωθεί η κατάρτιση της ΣΔΚ, αποτελεί η προετοιμασία μιας καλά εκπαιδευμένης ομάδας, η οποία θα προσφέρει άμεση απόκριση σε κάθε περίπτωση (Castillo, 2005). Για την επίτευξη του παραπάνω, απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί ο Συντονισμός, ο οποίος αναλόγως του μεγέθους της Οντότητας, θα αφορά άτομα ή ομάδες ατόμων, όσων επιτρέπει κάθε φορά το μέγεθος του Οργανισμού και η διαθεσιμότητα των πόρων. Εξυπακούεται ότι, πέρα από τους Πόρους και τον Συντονισμό, οι Ικανότητες της Ομάδας είναι αυτές που θα καθορίσουν τον βαθμό και τον ρυθμό επίλυσης της Κρίσης (Wart & Kapucu, 2009).

Ποιες είναι όμως οι μορφές που ενδέχεται να λάβει η Διαχείριση Κρίσεων; Σύμφωνα με τον (Lerbinger, 1997), υπάρχουν 7 τύποι Κρίσεων, αναλόγως των αιτιών που τις προκαλούν:

Ένα επιπρόσθετο κριτήριο ταξινόμησης Κρίσεων, διατυπώθηκε από τους (Coombs & Holladay, 2007), οι οποίοι ερευνώντας τις Κρίσεις, με κριτήριο το επίπεδο ευθύνης των εμπλεκομένων, κατέληξαν στην παρακάτω κατηγοριοποίηση:

1^η Ομάδα Κρίσεων, στην οποία λόγω της φύσεως των (πχ φυσικές καταστροφές), οι εμπλεκόμενοι φέρουν το minimum της ευθύνης.

2^η Ομάδα Κρίσεων, στην οποία οι εμπλεκόμενοι, φέρουν εν μέρει την ευθύνη, λόγω χαμηλής (τυχαίας) απόδοσης.

3^η Ομάδα Κρίσεων, στην οποία οι εμπλεκόμενοι φέρουν εξολοκλήρου την ευθύνη, εξαιτίας δικών τους λαθών ή παραλείψεων.

Οι ίδιοι μελετητές, σε προηγούμενη έρευνα τους (2006) , διατύπωσαν την άποψη, πως η πρότερη θετική φήμη της Οντότητας, αποτελεί βασικό συστατικό αμυντικής πολιτικής και πως όσο το δυνατόν νωρίτερα αυτή η φήμη εδραιωθεί, τόσο το καλύτερο για την συγκεκριμένη Οντότητα.

Την ίδια χρονιά, οι (Pollard & Hotho, 2006), εξετάζοντας και αυτοί την σημασία της ενσωμάτωσης της ΣΔΚ στην λειτουργία ενός Οργανισμού, συμπέραναν πως αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο στην αντιμετώπιση μιας ευρείας ποικιλίας πιθανών καταστάσεων. Συνεχίζοντας την έρευνα, κατέληξαν σε μια ομαδοποίηση δυνητικών παραγόντων πρόκλησης Κρίσης, όπως παρακάτω:

- ❖ Οικονομικά
- ❖ Ηγεσία και Management
- ❖ Ανθρώπινος Παράγοντας
- ❖ Πόροι
- ❖ Φήμη και Εικόνα
- ❖ Ψυχοπαθητικές Πράξεις
- ❖ Φυσικές Καταστροφές

Ποια είναι όμως τα κοινά χαρακτηριστικά που εμφανίζονται σε μια Κρίση; Σύμφωνα με τους (Chen, Rao, Upadhyayaya & Sharman, 2008), αυτά είναι:

Αβεβαιότητα

Κίνδυνοι (με πιθανά ανθρώπινα θύματα)

Πίεση Χρόνου

Ανάγκη για άμεση διάθεση πόρων

Κλιμάκωση της Κατάστασης

Υποστήριξη Υποδομών και εξοπλισμού

Σύγκρουση Συμφερόντων

Ζήτηση για Πληροφόρηση και ενημέρωση

Συνεχίζοντας τη μελέτη του Σχεδιασμού Αντιμετώπισης Κρίσεων , παρατηρούμε τα εξής (Γεροντογιάννης, 2019):

- Οντότητες με καλό Σχεδιασμό, δεν εμφανίζουν συχνά Κρίση
- Ο καλός Σχεδιασμός, επιδρά θετικά στην Οντότητα, όταν η Κρίση αρχίζει να επηρεάζει τις δομικές λειτουργίες του Οργανισμού
- Εξαιτίας του καλού σχεδιασμού, αρκετές κρίσεις αυτό – επιλύονται σε βάθος χρόνου, εντός της Οντότητας.
- Η Ομάδα Διαχείρισης παίζει σημαντικό ρόλο.
- Κάθε Κρίση είναι διαφορετική από τις άλλες.
- Μεγάλη σημασία διαδραματίζει ο χειρισμός των MME.
- Το σημαντικότερο στοιχείο σε μια Διαχείριση Κρίσεων, αποτελεί η προστασία της Φήμης της Οντότητας.

Βασικό στοιχείο του Σχεδιασμού στην αντιμετώπιση των Κρίσεων, αποτελεί η Πρόληψη. Σύμφωνα με τον (Jaques, 2010), υπάρχουν 4 ενέργειες οι οποίες μπορούν να συμβάλουν στην πρόληψη μιας Κρίσης, όπως παρακάτω:

- ✓ Εντοπισμός και προληπτική αντιμετώπιση των βασικών αιτίων μιας Κρίσης.
- ✓ Συγκρότηση Μηχανισμών ανίχνευσης σημάτων κινδύνου
- ✓ Ενημέρωση των Stakeholders επί των προσδοκιών τους
- ✓ Συνεχή επικαιροποίηση και ανατροφοδότηση του Σχεδιασμού

Ταυτόχρονα με την αντιμετώπιση της κρίσης εμφανίζονται και εμπόδια στην όλη διαδικασία. Σύμφωνα με τους (Elliot, Harris & Baron, 2005), αυτά εντοπίζονται στους παρακάτω λόγους:

Ακαμψία των Stakeholders λόγω πεποιθήσεων και συμφερόντων

Αναποτελεσματική επικοινωνία

Αδυναμία εντοπισμού παρόμοιων περιπτώσεων από το παρελθόν

Διαφοροποιήσεις στην πεποίθηση για τις υπάρχουσες απειλές

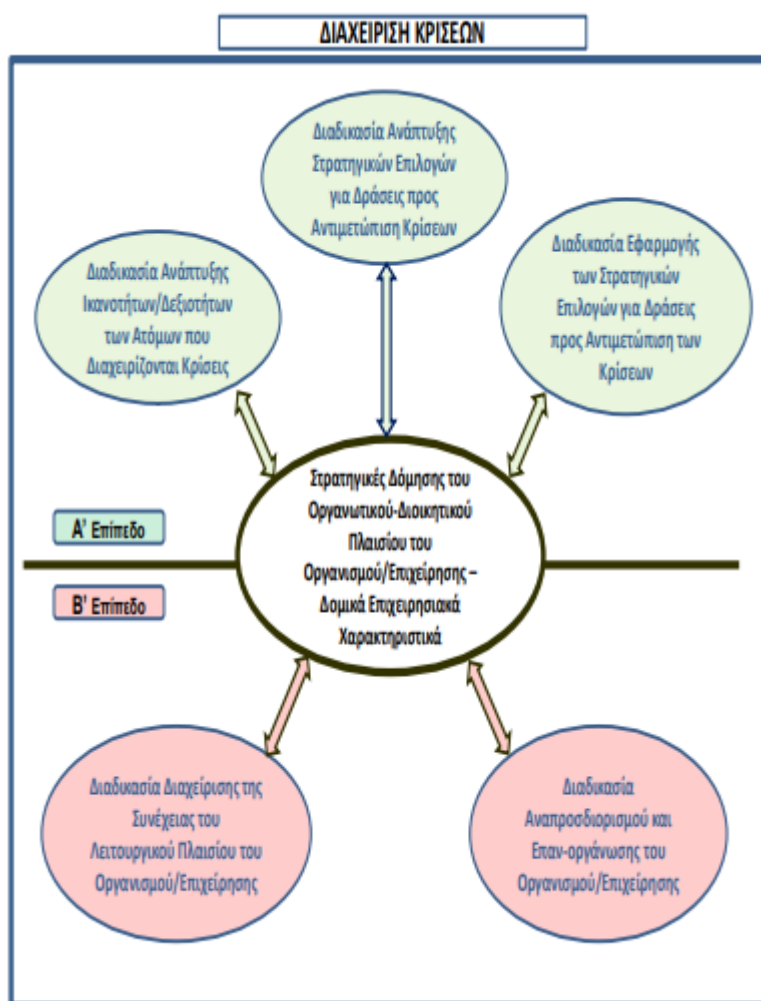
Μη μεθοδολογική γνώση για έγκαιρη και σωστή αντίδραση

Μη χρησιμοποίηση τεχνογνωσίας και άρνηση της βοήθειας από ειδικούς

Απουσία Κοινωνικής Ευθύνης

Μη θέληση για μάθηση.

Με την ολοκλήρωση της περιγραφής των βασικών χαρακτηριστικών της Κρίσης αλλά και των παραμέτρων που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τον Σχεδιασμό της ΣΔΚ, οφείλουμε να ορίσουμε και το πλαίσιο μέσα στο οποίο δρουν οι παράγοντες που το συνθέτουν. Σύμφωνα με τον (Γεροντογιάννη, 2014), υφίστανται 2 επίπεδα δράσεων (Εικόνα 6), αναφορικά με τη Διαχείριση Κρίσεων, όπως παρακάτω:

Εικόνα 6 Πλαίσιο Διαχείρισης Κρίσεων (Πηγή: Γεροντογιάννης, 2014)

✓ Α' Επίπεδο, το οποίο «χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη (ή μη) ικανοτήτων /δεξιοτήτων, στρατηγικών και πόρων αναφορικά με την αντιμετώπιση των κρίσεων από οργανισμούς ή κρατικές οντότητες».

✓ Β' Επίπεδο, το οποίο «διακατέχεται από το χαρακτηριστικό ότι, όσο οι οργανισμοί ή κρατικές οντότητες βρίσκονται στη διαχείριση της κρίσης τόσο αναπροσδιορίζονται τα οργανωτικά τους στοιχεία, οι στρατηγικές τους και η διαχειριστική τους αποτελεσματικότητα»

Τα υπόψη Επίπεδα αναλύονται περαιτέρω σε επιπλέον διαστάσεις, οι οποίες με τη σειρά τους επηρεάζονται από αριθμό μεταβλητών που χαρακτηρίζουν την υπόψη Οντότητα. Το όλο πλαίσιο χαρακτηρίζεται από δυναμικότητα, όπως άλλωστε και η ίδια η φύση της Διαχείρισης Κρίσεων, (Γεροντογιάννης, 2014)

2.3 Μοντέλο Kash and Darling

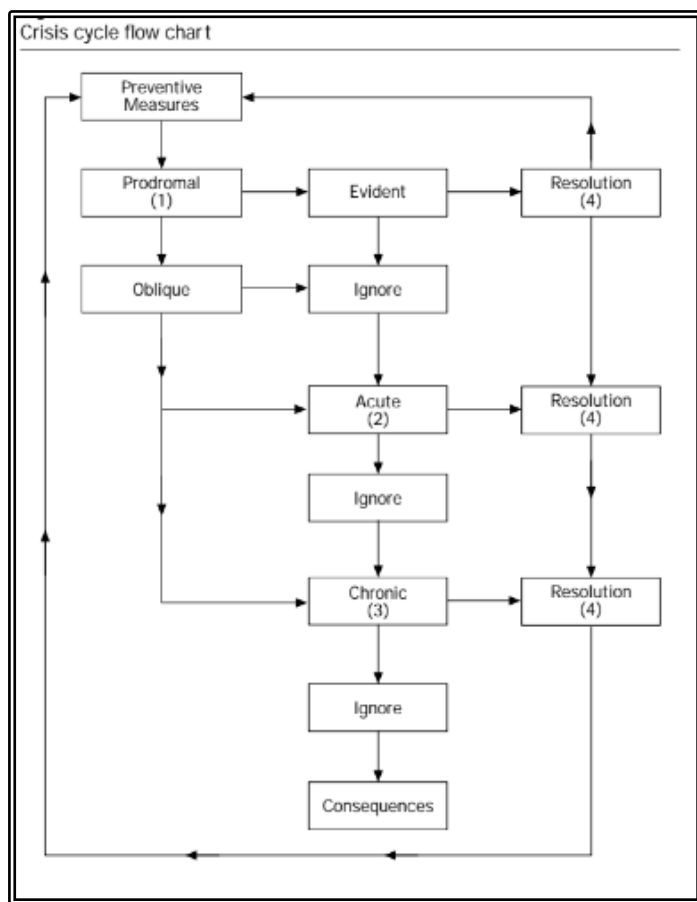
Οι Kash και Darling στην εργασία την οποία δημοσίευσαν το 1998, πραγματεύονται την θέση σύμφωνα με την οποία, οντότητες οι οποίες είναι προετοιμασμένες για την αντιμετώπιση μιας Κρίσης έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να ανταπεξέλθουν επιτυχώς στις προκλήσεις που θα αναδειχθούν. Και αυτό γιατί θεωρούν ως δεδομένο ότι πλέον δεν τίθεται ερώτημα ως προς το αν θα εμφανισθεί μια Κρίση αλλά το πότε (Mittroff et al, 1996). Για να στοιχειοθετήσουν την θέση τους, προχωρούν σε επισκόπηση μιας σειράς παραδειγμάτων κρίσεων και πως αντιμετωπίστηκαν από τις εμπλεκόμενες Οντότητες, ερευνούν τα συμπτώματα, προχωρούν στην ανατομία, ασχολούνται με τα στάδια της Κρίσης και μεθόδους πρόληψης και παρέμβασης.

Για τις ανάγκες της εργασίας τους, οι Kash και Darling, χρησιμοποιούν τον ορισμό της Διαχείρισης Κρίσεων όπως αποδόθηκε από τους (Darling et al.,1996): «Μια σειρά λειτουργιών ή διαδικασιών που έχουν ως σκοπό την αναγνώριση, σπουδή και πρόβλεψη θεμάτων τα οποία ενδέχεται να εξελιχθούν σε Κρίση με την ταυτόχρονη ανάδειξη συγκεκριμένων τρόπων με τους οποίους η Οντότητα θα την προλάβει ή θα την αντιμετωπίσει».

Παρά το γεγονός ότι στην βιβλιογραφία περί Διαχείρισης Κρίσεων υπάρχουν στοιχειοθετημένες εργασίες περί του αναπόφευκτου της εμφάνισης των, σύμφωνα με έρευνες του Fortune 500, ενώ το 85% των Διευθυνόντων Συμβούλων συμφωνούν με την παραπάνω διαπίστωση, εντούτοις λιγότεροι από τους μισούς είχαν λάβει προληπτικά μέτρα, προετοιμάζοντας αντίστοιχα σχέδια (Augustine, 1995). Αξίζει να σημειωθεί πάντως, πως 23 χρόνια μετά από αυτή την διαπίστωση, αντίστοιχη έρευνα (Deloitte Insights, 2018), καταδεικνύει ότι το 90% των ερωτηθέντων (από μια βάση ερωτηθέντων CEO, περισσότερων των 500), απάντησε πως ο οργανισμός τους διαθέτει Σχέδιο Διαχείρισης Κρίσεων. Παρόλαυτα, μόλις το 10% εξ αυτών, είχε αξιολογήσει το υπάρχον σχέδιο μέσω προσομοίωσης. (Dent, Woo & Cudworth, 2018).

Στις περισσότερες των περιπτώσεων, η Κρίση δεν εμφανίζεται ξαφνικά. Υπάρχουν σημάδια, τα οποία προειδοποιούν για το επερχόμενο πρόβλημα. Το θέμα δεν είναι πλέον ο εντοπισμός και η αναγνώριση των συμπτωμάτων, αλλά η χρονική στιγμή που θα πραγματοποιηθεί. Για την περαιτέρω διερεύνηση του θέματος, οι συγγραφείς χρησιμοποιούν το μοντέλο του Fink με τα τέσσερα διακριτά στάδια (Εικόνα 5) τα οποία στη συνέχεια το εξελίσσουν, όπως φαίνεται στην Εικόνα 7. Εν συνεχεία η Οντότητα περιγράφεται με τα χαρακτηριστικά ενός ζώντος οργανισμού, ο οποίος, όπως όλοι οι ζώντες οργανισμοί δεν διαθέτει

ανοσία στις ασθένειες του περιβάλλοντος. Η επιτυχής επιβίωση του Οργανισμού – Επιχείρησης, θα εξαρτηθεί από την ικανότητα του να αντιμετωπίσει – προσαρμοστεί στις

Εικόνα 7. Διάγραμμα Κύκλου Ζωής της Κρίσης (Πηγή: Kash & Darling, 1998)

προκλήσεις και τους κινδύνους του εξωτερικού περιβάλλοντος, οι οποίες θα εμφανιστούν υπό την μορφή ασθένειας – κρίσης. Η ορθή προσέγγιση του θέματος απαιτεί από τον Οργανισμό τον έγκαιρο εντοπισμό των ασθενειών – κρίσεων και την επιτυχή (πρόδρομη) ίαση τους. Αγνόηση ή ανεπιτυχής εντοπισμός των θεμάτων σε αυτό το στάδιο, θα καταστήσει το κόστος για τον Οργανισμό κατά πολύ μεγαλύτερο στο τελικό στάδιο.

Ανεπιτυχής αντιμετώπιση του θέματος στην πρόδρομη φάση, θα οδηγήσει την κατάσταση στην οξεία φάση. Εκεί πλέον το πρόβλημα γίνεται ορατό και εκτός του Οργανισμού. Η είσοδος μιας

Κρίσης σε αυτό το Στάδιο, αναγκάζει τον Οργανισμό στην αντιμετώπιση της. Σε αυτή την φάση, η ηγεσία της Οντότητας δεν έχει την πολυτέλεια να αγνοεί τα προβλήματα και συνήθως καταλήγει να διαχειρίζεται το κόστος της απραξίας της.

Εισερχόμενος ο Οργανισμός στην χρόνια φάση, αντιμετωπίζει πλέον σε όλο του το εύρος, τις επιπτώσεις των παραλείψεων του. Οι πράξεις του Οργανισμού σε αυτό το στάδιο, θα καθορίσουν πλέον και την μετέπειτα εξέλιξη του. Ενδέχεται, η Κρίση να μην καταλήξει σε άμεση καταστροφή της Οντότητας αλλά σίγουρα θα την εξασθενίσει με απρόβλεπτες στη συνέχεια εξελίξεις.

Για την επιτυχή αντιμετώπιση της Κρίσης, οι συγγραφείς επισημαίνουν την αναγκαιότητα:

(α) Ορθού επικοινωνιακού χειρισμού. Βασικό κανόνα αποτελεί η πλήρης πληροφοριακή κάλυψη όλων των παραμέτρων των γεγονότων καθώς και η ειλικρινής προσέγγιση

της κατάστασης. Έρευνα επί του παραπάνω θέματος, κατέδειξε ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρεί ως προσβλητική την αναληθή στάση των υπευθύνων μιας κρίσης και όχι την κρίση αυτή καθ'εαυτή (Maynard, 1993).

(β) Δημιουργίας Ομάδας Διαχείρισης Κρίσεων αποτελούμενη από στελέχη διαφορετικών τμημάτων του Οργανισμού, με ξεκάθαρη διοικητική υπαγωγή, η οποία θα συνέρχεται σε τακτά χρονικά διαστήματα για την εκπαίδευση της και την επικαιροποίηση των επιχειρησιακών σχεδίων του Οργανισμού.

Ολοκληρώνοντας την εργασία τους, οι συγγραφείς διατυπώνουν την πεποίθησή τους στο ότι, τα σημαντικότερα σημεία αντιμετώπισης μιας κρίσης, επικεντρώνονται στην πρόληψη, προετοιμασία και στην παρεμβατική πολιτική της ηγεσίας.

2.4 Μοντέλο Jaques

Στην συγκεκριμένη εργασία του, ο Jaques επιχειρεί να αποσαφηνίσει την διαφοροποίηση των εννοιών του Crisis and Issue Management, ενέργεια απαραίτητη για την εν συνέχεια παρουσίαση των διαφόρων μεθόδων προσέγγισης της Διαχείρισης Κρίσεων.

Το Issue Management άρχισε να εμφανίζεται σαν διακριτή δραστηριότητα την δεκαετία του '70, αλλά το πρώτο επιστημονικό έργο που αποπειράθηκε να την μελετήσει δεν παρουσιάστηκε πριν από το 1984, με τον Howard Chase και το έργο του "Issue Management, Origins of the Future". Συμπωματικά, ένα από τα σημαντικότερα έργα για το Crisis Management, εκδόθηκε 2 χρόνια αργότερα, από τον Steve Fink: "Crisis Management: Planning for the Inevitable". Ως ορισμός λοιπόν του "Issue", έχει καθιερωθεί ο παρακάτω: (Regester & Larkin, 2002): «Μία κατάσταση ή ένα γεγονός, στο εσωτερικό ή το εξωτερικό της Οντότητας, το οποίο αν δεν επιλυθεί, θα έχει σημαντική επίπτωση στην λειτουργία ή στην απόδοση της Οντότητας ή στα μελλοντικά συμφέροντα της»

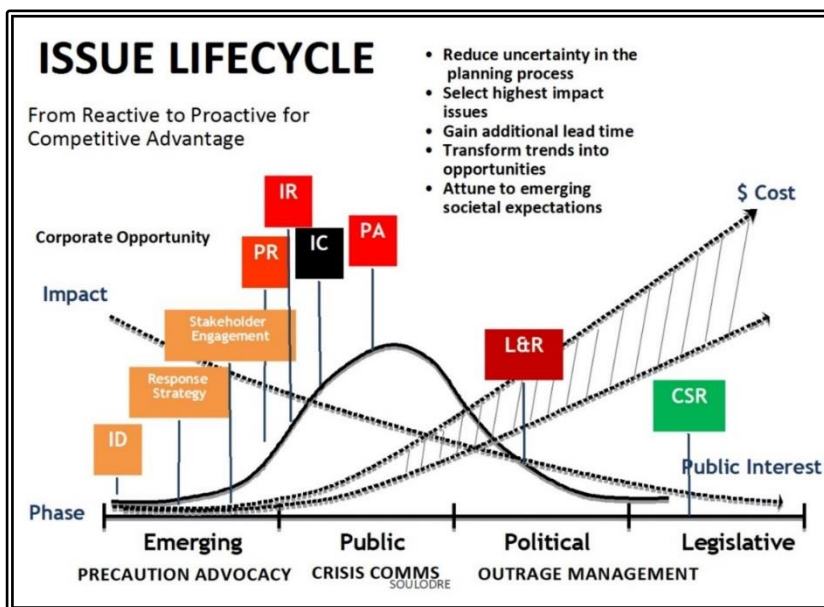
Την ίδια χρονικά περίοδο, αρχίζει να αποσαφηνίζεται και ο ορισμός του Crisis, με τις (Pearson & Clair, 2002) να τον αποδίδουν ως εξής: «Κρίση αποτελεί ένα χαμηλής πιθανότητας αλλά υψηλής επίδρασης γεγονός, το οποίο απειλεί την βιωσιμότητα της Οντότητας και χαρακτηρίζεται από ασάφεια στην προέλευση, την επίδραση και τα μέσα επίλυσης καθώς επίσης και από την πεποίθηση ότι αναγκαστεί η άμεση λήψη απόφασης».

Συγκρίνοντας τους 2 ορισμούς μπορεί να γίνει αντιληπτή, μια πρώτη γραμμική σχέση μεταξύ τους, με το "Issue" να προηγείται χρονικά αλλά και εννοιολογικά του "Crisis". Ο Jaques όμως προσπαθεί στο έργο του, να διαρρήξει αυτή την γραμμική σχέση και να

καταδεικνύει ότι μια ολιστική προσέγγιση αποδίδει καλύτερα, όχι τόσο σε επίπεδο ορισμών, που είναι άλλωστε το ελάχιστον όσο στο επίπεδο της πρακτικής εφαρμογής που είναι το μέγιστον.

Για την πληρέστερη μελέτη των δύο διακριτών διεργασιών (Issue and Crisis Management) έχουν προταθεί διάφορα μοντέλα. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται τα μοντέλα του «Κύκλου Ζωής», τα «Χαοτικά Μοντέλα», τα μοντέλα «Διαχείρισης Καταστροφών» και τέλος τα «Σχεσιακά Μοντέλα». Ξεκινώντας από τα Μοντέλα του Κύκλου Ζωής, μπορούμε να ισχυριστούμε ότι αποδέχονται 2 καταστάσεις ως δεδομένες: ότι μη επιλυόμενα προβλήματα τείνουν να επιδεινώνονται και ότι όσο ένα ζήτημα μένει άλυτο, τόσο μειώνονται οι διαθέσιμες επιλογές και αυξάνει ταυτόχρονα το κόστος επίλυσης του. Σε γενικές γραμμές, παρά τις διαφορές που ενδέχεται να παρουσιάζονται σε διατύπωση και ορολογία, τα παραπάνω μοντέλα ακολουθούν την παρακάτω γραμμική ακολουθία γεγονότων: Εμφάνιση

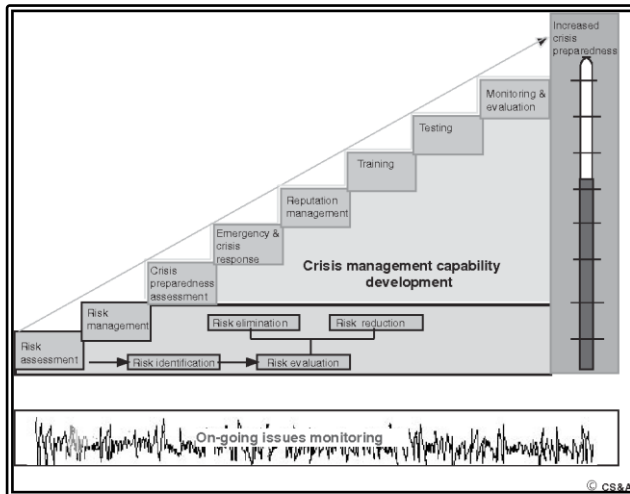

του Ζητήματος – Εξέλιξη σε Κρίση – Λύση (Εικόνα 8). Βασικό μειονέκτημα των υπόψη μοντέλων αποτελεί η παραδοχή της γραμμικότητας και της πεποίθησης ότι οι φάσεις επίλυσης ακολουθούν μια συγκεκριμένη σειρά. Στην πραγματικότητα όμως, ζητήματα εμφανίζονται ταυτόχρονα και η επίλυση

Εικόνα 8. Διάγραμμα Ζωής της Κρίσης (Πηγή: P.Sandman.com)

τους ακολουθεί διαφορετική πορεία, όχι κατ'ανάγκη διαδοχική.

Οι θεωρίες οι οποίες βασίστηκαν στην θεωρία του Χάους αποπειράθηκαν να μελετήσουν την δυνατότητα εφαρμογής των στοιχείων της θεωρίας για την κατανόηση των διεργασιών στο Issue and Crisis Management. Η υπόψη προσέγγιση όμως δεν κέρδισε έδαφος μεταξύ των μελετητών διότι, ενώ το επίκεντρο των προσπαθειών τους εστιάζονταν στην ταχύτερη επίλυση των ζητημάτων, η Θεωρία του Χάους χρειαζόταν πολύ ευρύτερα χρονικά πλαίσια και κλίμακες για να μελετηθεί.

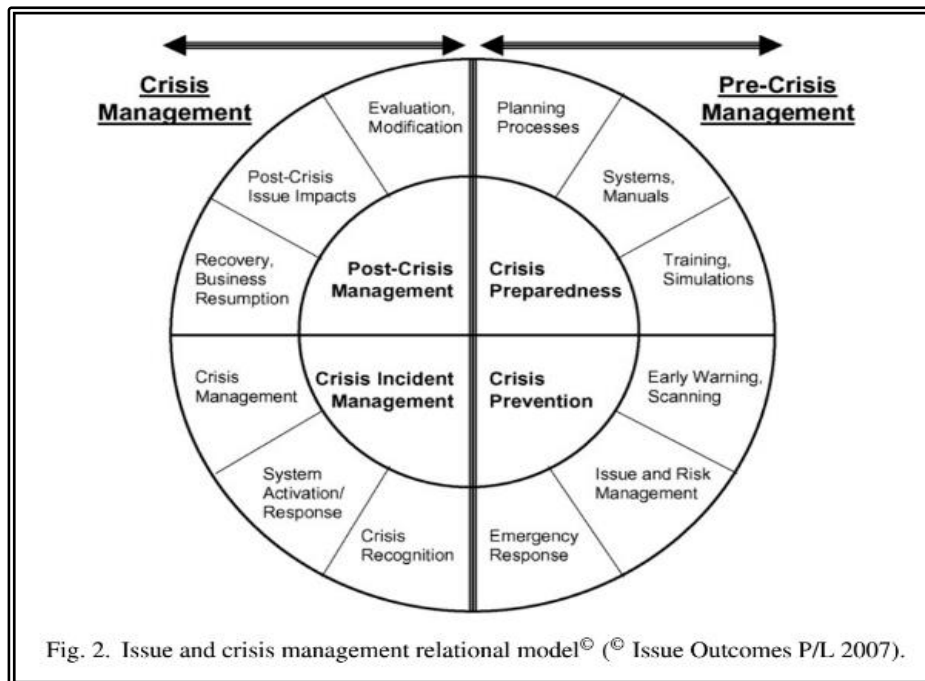

Εικόνα 9 Caroline Sapriel's Model (Πηγή: Sapriel, 2003)

Η Διαχείριση Καταστροφών έχει ως αντικείμενο δραστηριοποίησης, την αντιμετώπιση από Κρατικούς Φορείς καταστροφών οι οποίες οφείλονται κατά βάση σε φυσικά φαινόμενα (πλημμύρες, τυφώνες, σεισμούς, κατολισθήσεις κ.α.). Παρόλ'αυτα, προσφέρει ένα πλαίσιο μελέτης χρήσιμο και σε φορείς μη κυβερνητικούς, καθώς αντιμετωπίζει τα φαινόμενα, μέσα από αλληλένδετες – επικαλυπτόμενες και όχι απομονωμένες

και διακριτές διαδικασίες. Στο πλαίσιο των παραπάνω, αξίζει να αναφερθεί η εργασία της (Sapriel, 2003), στην οποία διατυπώνεται ένα ολιστικό μοντέλο Risk and Crisis Management, το οποίο ενώ ενσωματώνει και συγκεράζει τις παραπάνω έννοιες σε μια πιο ολοκληρωμένη μορφή, εντούτοις δεν ξεφεύγει εντελώς από μια βήμα προς βήμα γραμμική μορφή (Εικόνα 9).

Με την ολοκλήρωση της παρουσίασης των ανωτέρω μοντέλων, ο Jaques διατυπώνει την θέση του όσον αφορά μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση μελέτης του Issue and Crisis Management, ως μιας συνεχούς διεργασίας βασισμένης σε συσταδοποιημένα και μη

Εικόνα 10 Σχεσιακή Εξάρτηση Issue and Crisis Management (Πηγή: Jaques, 2007)

γραμμικά δομικά στοιχεία. Η μη γραμμική δομή του μοντέλου δίνει έμφαση στο ότι τα τελευταία, πρέπει να ιδωθούν ως μέρη σχετικών διαδικασιών και όχι ως βήματα μιας γραμμικής ακολουθίας και παρόλο που οι φάσεις των ενεργειών, πριν και κατά την διάρκεια της κρίσης, φαίνεται να διαχωρίζονται, εντούτοις τα επιμέρους στοιχεία, ενδέχεται να λαμβάνουν χώρα και στις 2 φάσεις, διαδοχικά ή και επικαλυπτόμενα. Η σχεσιακή διασύνδεση των 2 υπόψη διαδικασιών φαίνεται και από την ενσωμάτωση του Issue Management και στις 2 φάσεις του υπόψη μοντέλου (Εικόνα 10).

Επιγραμματικά, η διαφοροποίηση που επιφέρει ο Jaques στα μέχρι τότε θεωρητικά μοντέλα, έγκειται στην εγκατάλειψη των γραμμικών μοντέλων και υιοθέτηση μιας πιο ολιστικής προσέγγισης με διαδικασίες αλληλοσυμπληρώμενες και επικαλυπτόμενες, η οποία τελικά αποσκοπεί στο να προσφέρει στους μελετητές ένα θεωρητικό πλαίσιο πληρέστερης κατανόησης του θέματος και ταυτόχρονα να οδηγήσει στην ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων από δυσμενή συμβάντα.

2.5 Μοντέλο Bland

Το Μοντέλο Bland θέτει ως βασική προϋπόθεση επιτυχούς Διαχείρισης μιας Κρίσης, την κατάλληλη εκπαίδευση του προσωπικού που θα την διαχειριστεί ως πρώτης προτεραιότητας διαδικασία, σε αντιπαράβολή με την ευρέως διαδεδομένη πεποίθηση της αναγκαιότητας ύπαρξης συγκεκριμένου και αναλυτικού πλάνου διαχείρισης της, με την ταυτόχρονη ανάθεση συγκεκριμένων ρόλων και καθηκόντων.

Οι λόγοι για τους οποίους ο Bland θεωρεί την σύνταξη αναλυτικών και λεπτομερειακών πλάνων Διαχείρισης Κρίσης ως την βασική προϋπόθεση αντιμετώπισης της, αποτελεσματική, έχουν όπως παρακάτω:

- α. Συνήθως έχουν μεγάλη και πολύπλοκη δομή.
- β. Το μέγεθος τους, τα καθιστά μη ελκυστικά για τον αναγνώστη.
- γ. Λόγω του μεγέθους τους, δεν είναι χρηστικά και απομνημονεύσιμα.
- δ. Η ύπαρξη τους προδιαθέτει τα στελέχη του οργανισμού στον εφησυχασμό και στην απαξίωση της ενασχόλησης με τον συγκεκριμένο τομέα, καθώςον στηρίζονται στην βεβαιότητα της πληρότητας και αποτελεσματικότητας των υπαρχόντων σχεδίων.

ε. Η σύνταξη τους συνήθως έρχεται ως το αποτέλεσμα ανησυχίας και φόβου που προκλήθηκε από αντίστοιχο συμβάν σε παρόμοια ή σε γεωγραφικά κοντινή περιοχή, επιχείρηση, με αποτέλεσμα την απαξίωση τους, καθώς με το πέρασμα του χρόνου, οι επιπτώσεις της κρίσης απαλύνονται.

στ. Καθίστανται απαρχαιωμένα, σε μικρό χρονικό διάστημα από την σύνταξη τους.

ζ. Η πολυπλοκότητα, η αβεβαιότητα και το στοιχείο του Χάους που ενυπάρχει σε κάθε πιθανό συμβάν που ενδέχεται να πλήξει τον οργανισμό, καθιστά τεχνικά δυσχερή την σύνταξη μνημονίων χειρισμού κρίσεων για το σύνολο των πιθανών συμβάντων.

Σημαντικό στοιχείο του Μοντέλου Bland, αποτελεί επίσης, η κατανόηση της ψυχολογικής διάστασης μιας Κρίσης, από αυτούς που θα κληθούν να την αντιμετωπίσουν. Τα Υποκείμενα των επιπτώσεων του Συμβάντος θα διακατέχονται από πληθώρα συναισθημάτων. Αυτά τα συναισθήματα καλεί ο Bland τους managers να βιώσουν, διότι η κατανόηση τους θα οδηγήσει τους Διαχειριστές στην επιλογή του κατάλληλου τρόπου επικοινωνίας καθώς και του αντίστοιχου μηνύματος που θέλει το Υποκείμενο να ακούσει. Αυτό θα έχει σημαντική επίπτωση στην διατήρηση μιας θετικής δημόσιας εικόνας της δοκιμαζόμενης Οντότητας.

Η εκπαίδευση του Προσωπικού που θα εμπλακεί σε αυτόν τον τομέα, παρουσιάζει συνήθως τις ακόλουθες δυσκολίες:

α. Κατά βάση αποτελείται από έμπειρους επαγγελματίες, οι οποίοι θεωρούν τους εαυτούς τους, ως ειδήμονες στον τομέα τους. Αυτό συνεπάγεται ότι διαθέτουν αυξημένη πεποίθηση περί μη αναγκαιότητας επιπρόσθετης εκπαίδευσης.

β. Έχουν ιδιαίτερα επιβαρυνμένο πρόγραμμα.

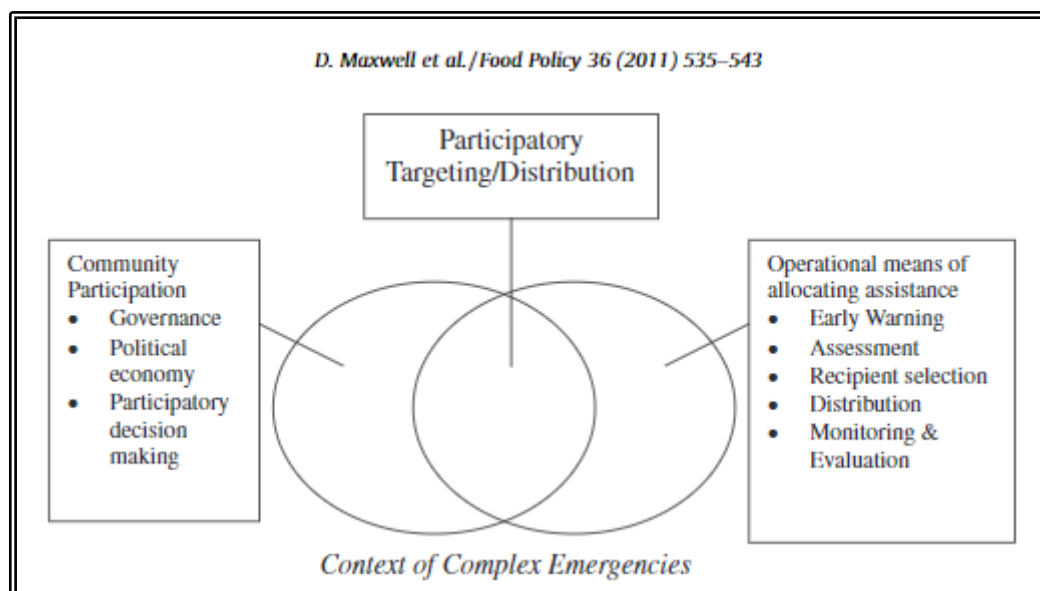
γ. Υπάρχει συνήθως ήδη ένα Σχέδιο Διαχείρισης Κρίσεων, οπότε δεν διαφαίνεται η ανάγκη επιπρόσθετης ενασχόλησης με το αντικείμενο.

Η υπέρβαση αυτών των δυσκολιών επέρχεται μέσα από μια «Σωκρατικού» τύπου διαδικασία, ερωτοαπαντήσεων, με την οποία ο Bland επιδιώκει την εξαγωγή των επιθυμητών απαντήσεων από τους ίδιους τους εκπαιδευόμενους. Σκοπός αυτής της διαδικασίας αποτελεί η κατανόηση της πολυπλοκότητας του φαινομένου καθώς και της ανυπαρξίας της «απόλυτης» λύσης. Καθιστά προφανές στους εκπαιδευόμενους την ευρύτητα των αποδεκτών λύσεων, γεγονός που οδηγεί αυτοδίκαια και στην υιοθέτηση μιας πιο εύκαμπτης προσέγγισης του θέματος της σύνταξης Σχεδίων Διαχείρισης Κρίσεων. Τα τελευταία, δεν θα πρέπει να χαρακτηρίζονται από απολυτότητα και προκαθορισμό συγκεκριμένων πρά-

ξεων – διαδικασιών, αλλά να διέπονται από ευελιξία και χάραξη γενικών κατευθύνσεων αντιμετώπισης καταστάσεων. Σημαντικό στοιχείο του μοντέλου αποτελεί επίσης η απόρριψη υιοθέτησης ρόλων με συγκεκριμένα καθήκοντα καθώς η πολυπλοκότητα των περιστάσεων πιθανώς να απαιτήσει την ανάληψη δράσης από άτομα με διαφορετικό επιχειρησιακό ρόλο. Ανταυτού ο Bland ενισχύει την άποψη περί εκπαίδευσης του προσωπικού υπό το πρίσμα της ανάληψης δράσης από το οποιοδήποτε μέλος της Ομάδας.

2.6 Μοντέλο Maxwell, Young, Jaspars, Frize, and Burns

Στην υπόψη εργασία, οι συγγραφείς αντιμετωπίζουν το θέμα της συμμετοχής των τοπικών κοινοτήτων στην διαχείριση της επισιτιστικής βοήθειας και της Στοχευμένης διανομής αυτής, σε περιοχές οι οποίες αντιμετωπίζουν οξεία κρίση. Η υπάρχουσα βιβλιογραφία, σύμφωνα με τους ερευνητές, καταδεικνύει ότι οι συμμετοχικές προσεγγίσεις στη Στόχευση, είναι περισσότερο αποτελεσματικές σε κρίσεις μεγάλης χρονικής διάρκειας από τις οποίες απουσιάζουν θερμές συγκρούσεις. Επιπρόσθετα η παροχή των γνώσεων, ικανοτήτων και των πόρων των τοπικών κοινοτήτων ενισχύει τις προσπάθειες των Οντοτήτων, στο πλαίσιο της παροχής βοήθειας με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο. Το πλαίσιο μέσα στο οποίο κινούνται και σχεδιάζονται οι παραπάνω διεργασίες, φαίνεται στην Εικόνα 11.

Εικόνα 11 Πλαίσιο Πολύπλοκων Καταστάσεων Έκτακτης Ανάγκης. (Πηγή: Maxwell et al. 2011)

Οι συγγραφείς στην συγκεκριμένη εργασία έθεσαν ως ερευνητικά ερωτήματα τα παρακάτω:

Επιχειρησιακό Πεδίο:

- (α) Πως πραγματοποιείται η Στοχευμένη Διανομή την τρέχουσα περίοδο;
- (β) Τι ρόλο μπορεί να διαδραματίσει η Συμμετοχική Στόχευση και Διανομή στην εξασφάλιση της άφιξης της βοήθειας στις περιοχές με την μεγαλύτερη ανάγκη;

Πεδίο Κοινωνικής Συμμετοχής:

- (α) Μπορεί η Συμμετοχική Στόχευση και Διανομή να συνεισφέρει σε βελτίωση της αντιπροσώπευσης φτωχών και περιθωριοποιημένων ομάδων σε μια Πολυσύνθετη κατάσταση εκτάκτου ανάγκης;
- (β) Πως μπορεί μια Συμμετοχική Προσέγγιση στην Στόχευση σε σύνθετες καταστάσεις να ενισχύσει την ασφάλεια και αντιστρόφως το ενδεχόμενο αύξησης της έντασης;

Η διαδικασία της Στόχευσης περιλαμβάνει την διατύπωση και αντίστοιχα την απάντηση σε 6 βασικές ερωτήσεις: Ποιος, που, πότε, τι είδους, γιατί χρειάζεται βοήθεια και πως αυτή η βοήθεια θα φτάσει σε αυτόν. Η αποτελεσματικότητα της Στόχευσης ενδέχεται να υπονομευθεί από την χρησιμοποίηση κριτηρίων, τα οποία δεν λαμβάνουν υπόψη τους όλες τις τοπικές ιδιαιτερότητες και συνθήκες. Επιπρόσθετα κατά την φάση υλοποίησης της παροχής βοήθειας, επιχειρησιακοί περιορισμοί όπως η Ανασφάλεια, η Προσβασιμότητα, η Αμεροληψία, η έλλειψη Πληροφοριών και η Δυσπιστία, μπορούν να δυσχεράνουν σε μεγάλο βαθμό την εν λόγω διαδικασία.

Οι αποτυχίες στην ορθή Στόχευση της παροχής βοήθειας, διαπιστώνονται από το φαινόμενο της επαναδιανομής της βοήθειας από τους δικαιούχους σε επιπρόσθετες Ομάδες. Αυτό καταδεικνύει την χρησιμοποίηση κριτηρίων, τα οποία δεν έλαβαν υπόψη τους, τις τοπικές ιδιαιτερότητες και παραδόσεις. Η κατανόηση της δυναμικής αυτού του φαινομένου, αποτελεί το κλειδί για την ορθή Στόχευση και ακολούθως για την καλύτερη εμπλοκή της τοπικής κοινωνίας στην Διανομή της επισιτιστικής βοήθειας, δεδομένου ότι αρκετές φορές η αντίληψη του φορέα διανομής περί Αμεροληψίας, έρχεται σε αντίθεση με την πεποίθηση της τοπικής Κοινότητας σχετικά με την σύνθεση της ομάδας των Δικαιούχων.

Ολοκληρώνοντας την εργασία τους οι συγγραφείς, διατυπώνουν προτάσεις για την βελτίωση της διαδικασίας Στόχευσης.

- (α) Η αύξηση του χρόνου επαφών μεταξύ των υπηρεσιών και της τοπικής κοινότητας, θα οδηγεί στην βελτίωση της κατανόησης των τοπικών ιδιαιτεροτήτων από την πλευρά της Υπηρεσίας και ταυτόχρονα την αύξηση της εμπιστοσύνης από την πλευρά της Κοινωνίας.

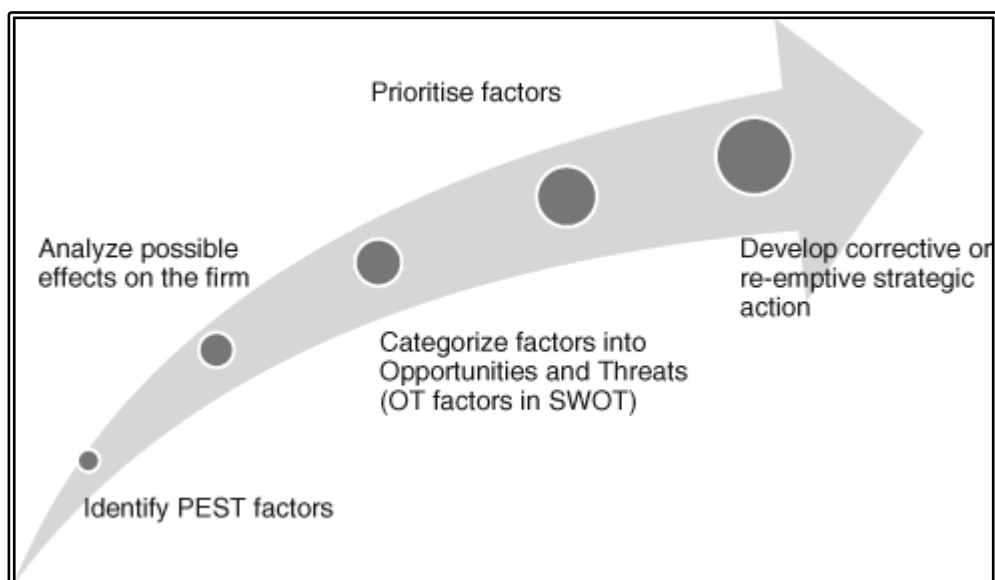
(β) Διευκρίνιση και Αποδοχή των Αντικειμενικών Σκοπών μεταξύ Υπηρεσίας και Κοινότητας.

(γ) Κατανόηση του τοπικού τρόπου διακυβέρνησης, ταυτόχρονα με την ευκαμψία στον χειρισμό τοπικών εξεχουσών προσωπικοτήτων.

(δ) Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες υπάρχουν εγγενείς δυσκολίες στην επαφή μεταξύ Υπηρεσίας και Κοινότητας, η όσο μεγαλύτερη δημοσιοποίηση των σκοπών του προγράμματος βοήθειας, της ποσότητας της βοήθειας και τέλος των κατηγοριών που δικαιούνται βοήθεια και γιατί, θα συμβάλλει στην αύξηση των πιθανοτήτων επιτυχούς ολοκλήρωσης του προγράμματος.

2.7 Μέθοδος Επιχειρησιακής Ανάλυσης PEST.

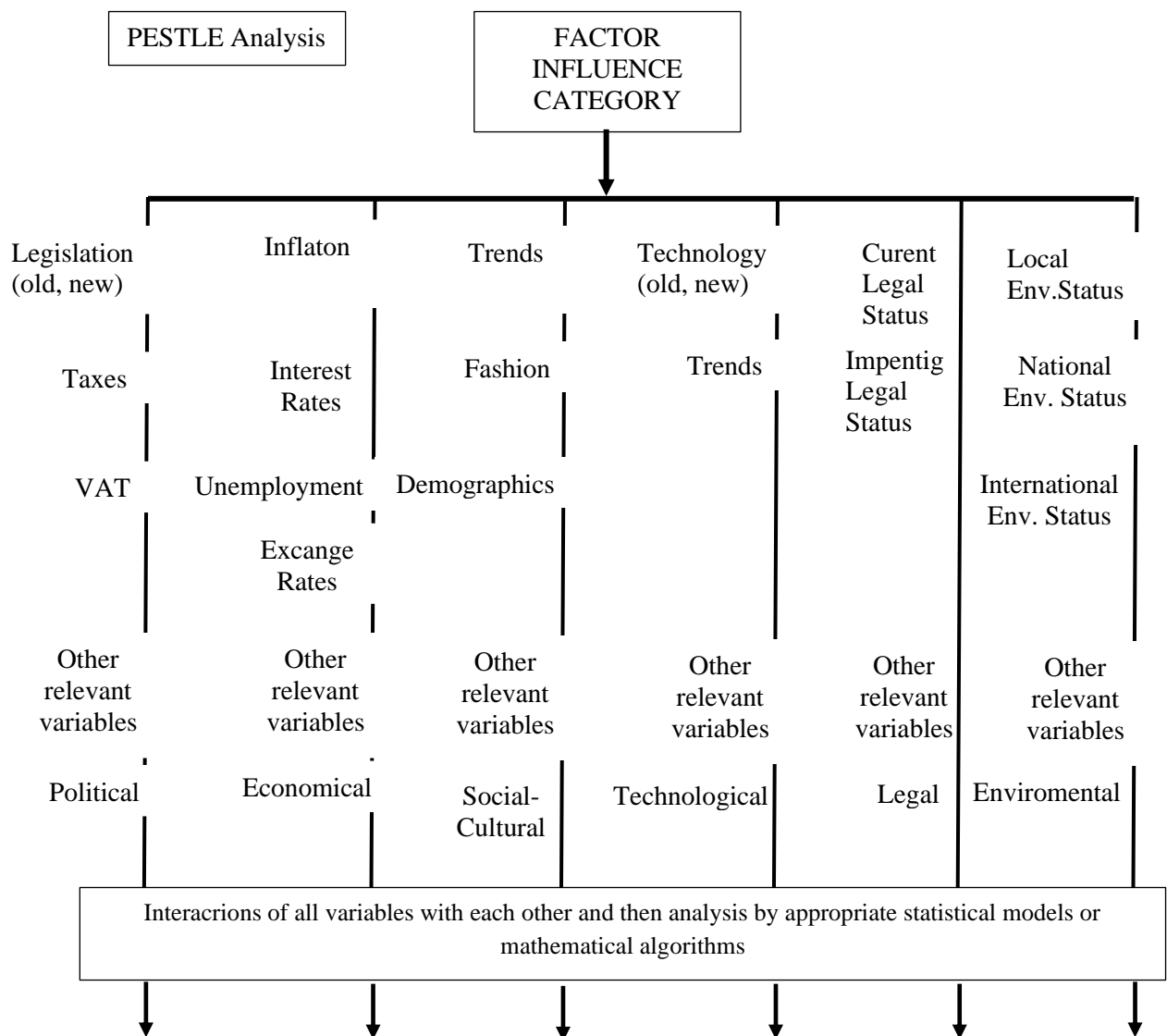
Η λέξη PEST, αποτελεί ακρωνύμιο κατηγοριών, παραγόντων του εξωτερικού περιβάλλοντος της Οντότητας, από τις οποίες ενδέχεται να υπάρξει αλλαγή. Στην αγγλική ορολογία αυτές έχουν ως εξής: Political, Economic, SocioCultural και Technological. Η συγκεκριμένη μέθοδος, καθώς και οι παραλλαγές της [στη συγκεκριμένη εργασία θα χρησιμοποιηθεί η παραλλαγή PESTE – L (Environmental και Legal.)], αποσκοπούν στον εντοπισμό των στοιχείων εκείνων του εξωτερικού περιβάλλοντος, επί των οποίων η Οντότητα δεν δύναται να ασκήσει έλεγχο ή επιρροή και την αξιολόγησή τους, για την διαμόρφω-

Εικόνα 12. Στάδια PEST Analysis (Πηγή: Sammut-Bonnici, 2015)

ση του Στρατηγικού της Σχεδίου. Ο λόγος για αυτή την ενασχόληση δεν είναι άλλος από το γεγονός ότι οι Οντότητες δρουν εντός ενός περιβάλλοντος από το οποίο επηρεάζονται και στο οποίο είναι ευάλωτες στις μεταβολές του.

Η PESTE – L ανάλυση αποτελεί το αρχικό μέρος μιας συνολικής διαδικασίας αξιολόγησης (Εικόνα 12), η οποία αφού αναγνωρίσει τους εξωτερικούς παράγοντες που ενδέχεται να επηρεάσουν την Οντότητα, αναλύει τις πιθανές επιπτώσεις, κατηγοριοποιεί τους παράγοντες σε ευκαιρίες (O-rpportunities) και απειλές (T-hreats), τους προτεραιοποιεί και στη συνέχεια αναπτύσσει διορθωτικά μέτρα. Για την πληρέστερη αξιολόγηση όλων των παραγόντων, ενδείκνυται η συνέχιση της αξιολόγησης στον εσωτερικό της Οντότητας, για εντοπισμό των δυνατών (S-trengths) και των αδυνάτων σημείων (W-eaknesses), ως αποτέλεσμα της SWOT Analysis. Τα αποτελέσματα των συνδυασμένων αναλύσεων των 2 αυτών μεθόδων, δύναται να ενισχυθούν ακόμη περαιτέρω με την χρήση του μοντέλου Porter.

Εικόνα 13 Μεθοδολογικό Πλαίσιο Ανάλυσης PESTLE (Πηγή: Samut-Bonnici, 2015)

Η ανάλυση του κάθε ενός από τους παραπάνω τομείς, έχει ως εξής (Γεροντογιάννης, 2019):

✓ Political (Πολιτικός Τομέας): Σε αυτή την κατηγορία εξετάζονται οι πιθανές επιδράσεις από την μορφή της πολιτικής διακυβέρνησης και τις πολιτικές ενέργειες του Κράτους, εντός του οποίου δραστηριοποιείται ο υπόψη Οργανισμός.

✓ Economical (Οικονομικός Τομέας): Εξεταζόμενες μεταβλητές αποτελούν έννοιες όπως ο πληθωρισμός, η οικονομική ανάπτυξη, η αγροτική παραγωγή κ.ο.κ., οι οποίες επιδρούν επί του οικονομικού τομέα της Οντότητας.

✓ Socio-Cultural (Κοινωνικο-πολιτισμικός Τομέας): Η επίδραση που μπορεί να έχει η Κοινωνία στο επιχειρησιακό περιβάλλον και ακολούθως στις Οντότητες που δραστηριοποιούνται σε αυτό. Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει έννοιες όπως δημογραφικά ζητήματα, αντιλήψεις των stakeholders και άλλα συναφή κριτήρια.

✓ Technological (Τεχνολογικός Τομέας): Μελετάται η επίδραση που έχουν οι τεχνολογικές εξελίξεις, οι καινοτομίες, η ταχύτητα της πληροφόρησης και άλλες ανάλογης υφής εξελίξεις, στην διαμόρφωση του επιχειρησιακού περιβάλλοντος.

✓ Environmental (Περιβαλλοντικός Τομέας): Εξετάζεται η επίδραση ανάλογων θεμάτων στο επίπεδο που δρα η Οντότητα.

✓ Legal (Νομικός Τομέας): Υπολογίζεται η επίπτωση που επιφέρουν στην Οντότητα, οι αλλαγές στη Νομοθεσία, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

[Σελίδα Σκόπιμα Κενή]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

“ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ”

3.1 Διεξαγωγή της Έρευνας – Ερευνητικές Υποθέσεις

Όπως αναφέρθηκε στο εισαγωγικό κείμενο της εργασίας, το φαινόμενο της Μετανάστευσης εμφανίζεται σε όλο το βάθος της ανθρώπινης ιστορίας και σε όλα τα γεωγραφικά μήκη και πλάτη του πλανήτη. Συναφώς, η έρευνα δεν θα μπορούσε παρά να κινηθεί αντίστοιχα σε διαχρονικό πλαίσιο. Για την διεξαγωγή της έρευνας αξιοποιήθηκαν δημοσιευμένα άρθρα και πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική ανασκόπηση σε θέματα που αφορούσαν τόσο την θεωρητική προσέγγιση του φαινομένου της Μετανάστευσης όσο και της σύγχρονης διάστασης της, ενώ για την ποσοτική μελέτη αξιοποιήθηκαν βάσεις δεδομένων Διεθνών Οργανισμών καθώς και Εθνικών Στατιστικών Υπηρεσιών. Όσον αφορά την έρευνα επί των Μοντέλων Διαχείρισης Κρίσεων και Μεθόδων Επιχειρησιακής Ανάλυσης, πολύτιμο βοήθημα ως σημείο αφετηρίας, για περαιτέρω έρευνα και μελέτη βιβλιογραφίας, αποτέλεσε το βιβλίο «Διαχείριση Κρίσεων, Λυδία Λίθος Στρατηγικής & Επιχειρησιακής Ανάλυσης» (Γεροντογιάννης, 2019). Για την επιμέρους μελέτη κάποιων εκ των ερευνητικών υποθέσεων, επελέγη ως Ερευνητική Στρατηγική η μελέτη και επεξεργασία κατάλληλων *Case Studies*.

Ως βασικό ερευνητικό εργαλείο της παρούσας μελέτης, το οποίο αποτελεί και την ερευνητική της καινοτομία, καθώς το Φαινόμενο της Μετανάστευσης εξετάζεται συνήθως υπό το πρίσμα κοινωνικών και οικονομικών θεωριών, επιλέχθηκε η Μέθοδος Επιχειρησιακής Ανάλυσης PESTE – L. Η χρήση της μεθόδου αποσκοπεί στην ανάλυση ανά κατηγορία επιδράσεων από το εξωτερικό περιβάλλοντος της Οντότητας, καταλήγοντας στη διατύπωση παραγόντων και στη συνέχεια προτεραιοποίηση τους, ως Opportunities και Threats (OT). Η ολοκλήρωση της ανάλυσης πραγματοποιείται με την SW(OT) Analysis, η οποία αφορά το εσωτερικό της Οντότητας και αποσκοπεί στον εντοπισμό παραγόντων και στη συνέχεια προτεραιοποίηση τους, ως Strengths και Weaknesses, για την εν συνέχεια εκμετάλλευση ή αντιμετώπιση τους.

Με βάση αυτή τη μέθοδο διατυπώθηκαν οι ερευνητικές υποθέσεις ανά εξεταζόμενη κατηγορία, οι οποίες καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα των εξωτερικών παραγόντων που επηρεάζουν την Ανθρώπινη Μετανάστευση, στο σύγχρονο επιχειρησιακό περιβάλλον.

Ως ερευνητικές υποθέσεις, της παρούσας εργασίας, ανά κατηγορία της μεθόδου PESTE – L, καθορίστηκαν οι παρακάτω:

Political:

- Q1 Επηρεάζουν τη Μετανάστευση οι στρατιωτικές επιχειρήσεις;
- Q2 Μπορούν τα μεταναστευτικά ρεύματα να χρησιμοποιηθούν ως εργαλείο εξωτερικής πολιτικής;

Economic

- Q3 Η κατάσταση της Οικονομίας της χώρας εξαγωγής, μπορεί να λειτουργήσει ως Push Factor στη Μεταναστευτική Διαδικασία;
- Q4 Οι Διεθνείς Οικονομικές Συμφωνίες μπορούν να λειτουργήσουν ως Push Factor στη Μεταναστευτική Διαδικασία;

Socio-Cultural

- Q5 Επιδρά η παρουσία των ΜΚΟ στη μεταναστευτική διαδικασία;

Technological:

- Q6 Πως επιδρούν τα ΜΜΕ στην διαμόρφωση της στάσης του Κοινού στο θέμα της Ανθρώπινης Μετανάστευσης;

Environmental:

- Q7 Πως επιδρά η Κλιματική Αλλαγή στο Μεταναστευτικό Φαινόμενο;
- Q8 Πως επηρεάζει ο γεωγραφικός – ιστορικός παράγοντας την επιλογή των μεταναστευτικών προορισμών;

Legal:

- Q9 Ποια η επίδραση των Διεθνών Συνθηκών στη Μεταναστευτική Διαδικασία;

3.2 Διασφάλιση Αξιοπιστίας και Εγκυρότητας

Η Αξιοπιστία και η Εγκυρότητα αποτελούν χαρακτηριστικά μιας άρτια επιστημονικής εργασίας. Σύμφωνα με τους (Saunders et al., 2009), η Αξιοπιστία εξασφαλίζεται εάν απαντώνται θετικά οι 3 παρακάτω ερωτήσεις:

1. Θα αποδώσουν τα ίδια μέτρα, παρόμοια αποτελέσματα σε άλλες περιπτώσεις;
2. Θα διατυπωθούν παρόμοιες παρατηρήσεις από άλλους παρατηρητές;
3. Υπάρχει διαφάνεια στην διαδικασία εξαγωγής συμπερασμάτων από μη επεξεργασμένα δεδομένα;

Οι κίνδυνοι που ενδέχεται να πλήξουν την αξιοπιστία μιας έρευνας βρίσκονται στην πιθανότητα λάθους ή προκαταλήψεων εκ μέρους του Αντικειμένου ή του Παρατηρητή της έρευνας. Δεδομένης της ερευνητικής μεθόδου που επελέγη, δηλαδή μελέτη αρχείων, άρθρων και βιβλιογραφίας και χρήση δεδομένων που έχουν ήδη συλλεχθεί από άλλες πηγές (secondary data), δύναται να εξαλειφθεί ο παράγοντας των προκαταλήψεων εκ μέρους του Αντικειμένου. Η προσπάθεια εξάλειψης τυχών προκαταλήψεων εκ μέρους του Παρατηρητή, πραγματοποιήθηκε με τη χρήση στοιχείων από μεγάλο αριθμό διαφορετικών, ως προς τον σκοπό και την αποστολή, μεταξύ τους πηγών.

Αντίστοιχα, η εγκυρότητα της έρευνας έγκειται στο κατά πόσο τα ευρήματα της αναφέρονται στο πραγματικό αντικείμενο το οποίο πραγματεύεται. Κίνδυνοι που ενδέχεται να πλήξουν την εγκυρότητα μιας έρευνας, σύμφωνα με τους (Saunders et al., 2009), αφορούν την:

1. Χρονική στιγμή της έρευνας, εφόσον συμπίπτει με κάποιο γεγονός που αφορά το αντικείμενο και αλλάζει σε μεγάλο βαθμό τα μέχρι τότε ισχύοντα δεδομένα.
2. Αξιοπιστία μετρήσεων, σε περίπτωση που υπάρχει σχέση συμφέροντος μεταξύ των συμμετεχόντων στην έρευνα και των αποτελεσμάτων των μετρήσεων.
3. Ορθή χρήση των οργάνων συλλογής δεδομένων.
4. Αδυναμία αποσαφήνισης της αιτιακής σχέσης μεταξύ 2 καταστάσεων.
5. Δυνατότητα γενικεύσεων, στο κατά πόσο τα ευρήματα της έρευνας μπορούν να εφαρμοσθούν σε παρόμοιες περιπτώσεις.

Ως προς τις παραπάνω παρατηρήσεις, σημειώνονται τα εξής:

1. Η διαχρονικότητα της έρευνας απομειώνει τις πιθανότητες επαλήθευσης της πρώτης παρατήρησης.

2. Δεν έλαβε χώρα έρευνα με τη χρήση της μεθόδου της επισκόπησης (survey), επομένως τα ενδεχόμενα που διατυπώνονται στις παρατηρήσεις 2 και 3, δεν έχουν βάση στην υπόψη έρευνα.
3. Έγινε προσπάθεια να είναι απολύτως ξεκάθαρη η λογική διασύνδεση μεταξύ αιτίας και αποτελέσματος.
4. Καταγραφή συμπερασμάτων προέκυψε, όπου υπήρχε σαφής και ξεκάθαρη λογική διασύνδεση μεταξύ δεδομένων και αποτελέσματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

“ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΟΝΤΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ PESTE – L, ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ”

4.1 Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο πραγματοποιείται η επιμέρους ανάλυση των ερευνητικών υποθέσεων. Για την απάντηση του ερωτήματος Q1 πραγματοποιήθηκε μελέτη και επεξεργασία ποσοτικών δεικτών που αφορούν την περίπτωση του εμφύλιου πολέμου στη Συρία, ενώ για το ερώτημα Q2 μελετήθηκε η χρήση που εφαρμόζει η Τουρκία, στα μεταναστευτικά ρεύματα των Σύριων και λοιπών εθνικοτήτων, στις διμερείς σχέσεις της με την Ελλάδα. Για την απάντηση του Q3, μελετήθηκαν οι ποσοτικοί δείκτες της Οικονομίας του Μεξικού σε σχέση με την γειτονικής της χώρα, τις Η.Π.Α., ενώ για την απάντηση του Q4, εξετάσθηκε η επίπτωση της Συμφωνίας μεταξύ ΕΕ και Τουρκίας στις μεταναστευτικές ροές της Ανατολικής Μεσογείου. Στην αντιμετώπιση των ερωτημάτων Q5,6 μελετήθηκαν οι επιπλοκές που προκαλούνται από την εμπλοκή των ΜΚΟ και την επίδραση των ΜΜΕ στο εξεταζόμενο φαινόμενο, με τη χρήση κατάλληλης βιβλιογραφίας. Στην απάντηση του ερωτήματος Q7 εξετάσθηκαν οι επιπτώσεις της Κλιματικής Αλλαγής και με το Q8 η επίδραση του παράγοντα της Γεωγραφίας – Ιστορίας στις ροές της Μετανάστευσης. Τέλος με το ερώτημα Q9 αναλύθηκε η επίπτωση των Διεθνών Συνθηκών στο σύγχρονο πεδίο, επί του εξεταζόμενου φαινομένου.

4.2 Η Επίδραση των Στρατιωτικών Επιχειρήσεων στα Μεταναστευτικά Ρεύματα. (Συριακός Εμφύλιος)

Ως Εμφύλια Σύρραξη της Συρίας, εννοούμε την ένοπλη αντιπαράθεση μεταξύ των υποστηρικτών της Κυβέρνησης του Μπασάρ Αλ Ασάντ και των αντικαθεστωτικών, δυνάμεων η οποία ξεκίνησε τον Μάρτιο του 2011, εντός του γενικότερου πλαισίου της Αραβικής Άνοιξης².

Οι λόγοι καθώς και το πολιτικό υπόβαθρο τα οποία προκάλεσαν αυτή τη σύρραξη

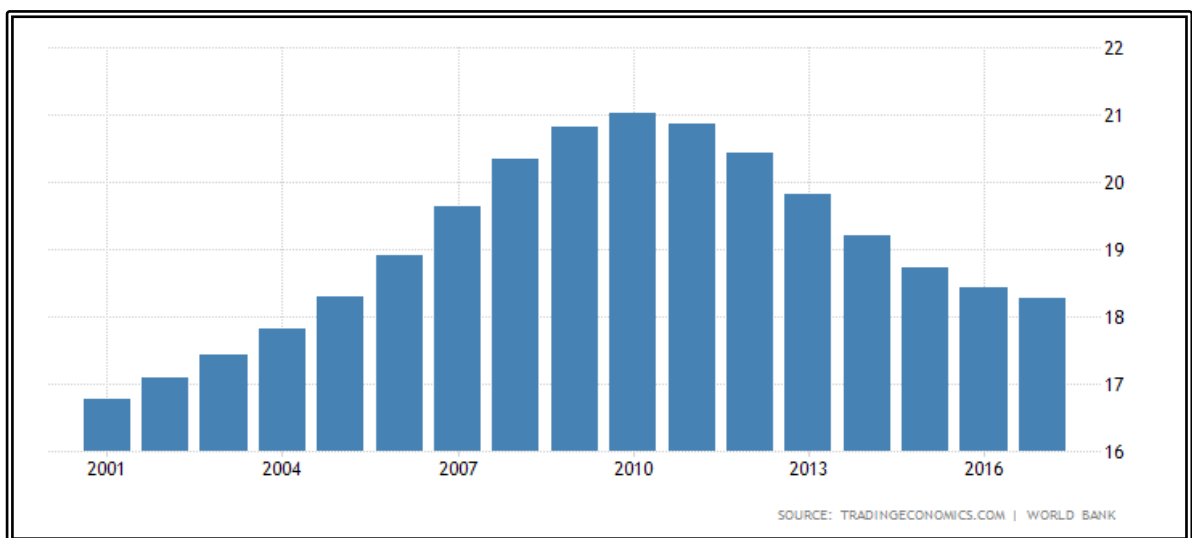
---

² Αραβική Άνοιξη: Σύνολο πολιτικών κινημάτων, τα οποία ξέσπασαν το 2010 στις Αραβικές χώρες της Μεσογείου, τα οποία είχαν ως απώτερο σκοπό την εγκαθίδρυση Δημοκρατικών Καθεστώτων. (Heydemann, 2013).

δεν αποτελούν αντικείμενο της παρούσας μελέτης. Αυτό που θα μας απασχολήσει όμως, είναι η επίδραση που είχε αυτή η διαμάχη στη δημιουργία μεταναστευτικών ρευμάτων. Με χρονικό σημείο ορόσημο το έτος 2011, θα συγκρίνουμε τα ποσοτικά δεδομένα, πριν και κατά την διάρκεια της σύρραξης, για να καταδείξουμε την συντριπτική επίδραση που είχε το συγκεκριμένο γεγονός, στο εξεταζόμενο αντικείμενο.

Ο πληθυσμός της Συρίας, μετά από μια δεκαετία σταθερής ανόδου, εμφάνισε το μέγιστο της τελευταίας 20ετίας, το 2010, με 21 εκ. πληθυσμό, ακολουθώντας έκτοτε, (Πίνακας 3) σταθερά πτωτική πορεία, για να φτάσει στο 2019, να αριθμεί περίπου 18 εκ. Προκύπτει λοιπόν μια διαφορά της τάξεως των 3εκ. ανθρώπων, οι οποίοι μετακινήθηκαν από την χώρα, για έναν ή περισσότερους από τους παρακάτω λόγους:

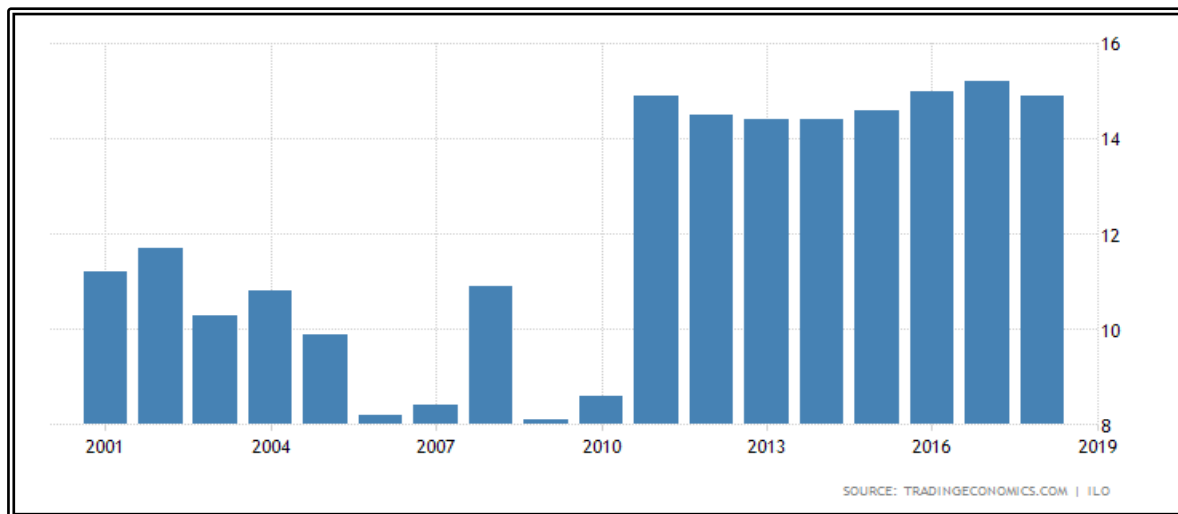

Πίνακας 3 Πληθυσμιακή Μεταβολή Συρίας (Πηγή <https://tradingeconomics.com/>)

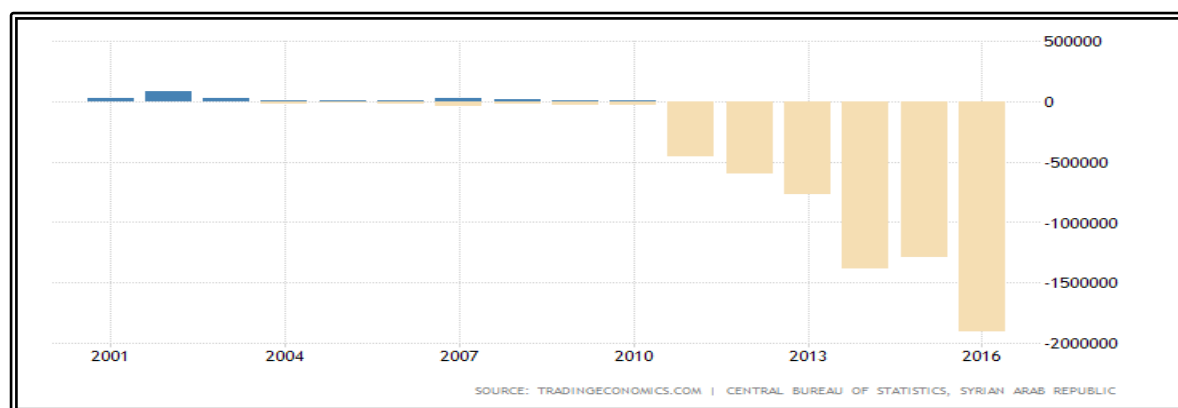
Οικονομία:

Μέχρι το 2010, ο δείκτης ανεργίας, παρουσίαζε Μέσο Όρο περίπου στο 5-7% (Πίνακας 4). Μετά το έτος ορόσημο, η ανεργία εκτινάχθηκε στο 15% (υπολογιζόμενη επί των παραμενόντων) ενώ το εμπορικό ισοζύγιο, το οποίο μέχρι το 2010 εμφανιζόταν ισοσκελισμένο, έκτοτε παρουσίασε τεράστια μείωση, (Πίνακας 5) φτάνοντας σε αρνητικές τιμές, έως τα 2 δις συριακές λίρες, το 2016.

Η αξία της Συριακής Λίρας, εμφάνισε σημαντική πτώση, από το 2010 και μετά, χάνοντας σημαντικά έδαφος σε σχέση με το Αμερικανικό Δολάριο (Πίνακας 6) και το ευρώ (Πίνακας 7).

Πίνακας 4 Δείκτης Ανεργίας Συρίας (Πηγή: <https://tradingeconomics.com>)

Πίνακας 5 Έλλειμα Εμπορικού Ισοζυγίου (Πηγή: <https://tradingeconomics.com>)

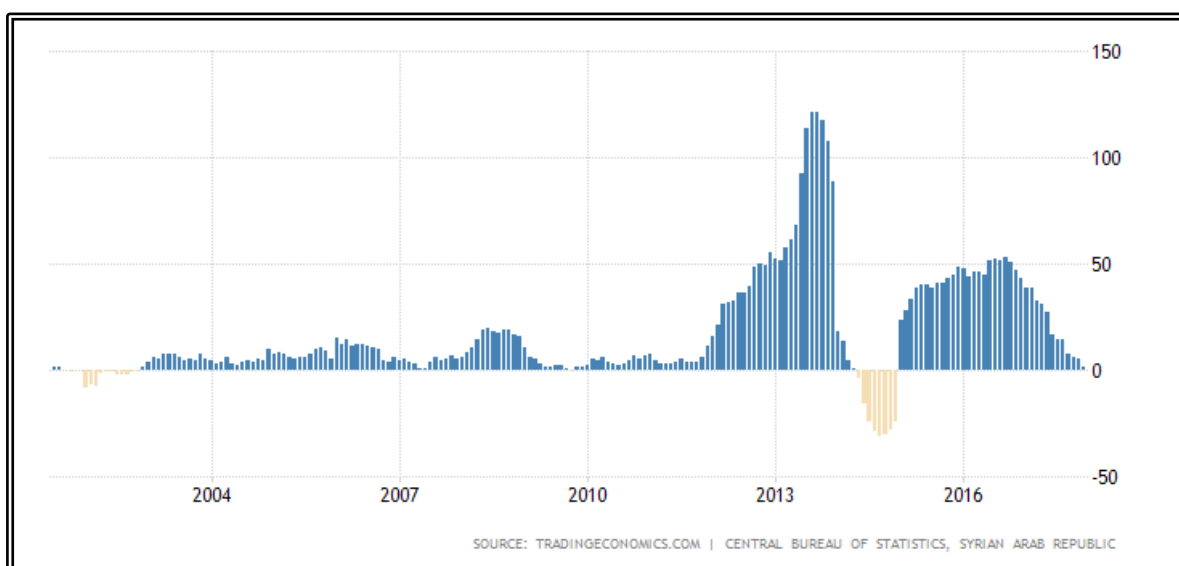

Πίνακας 6 Συναλλαγματική Ισοτιμία USD – SYRP (Πηγή: <https://tradingeconomics.com>)

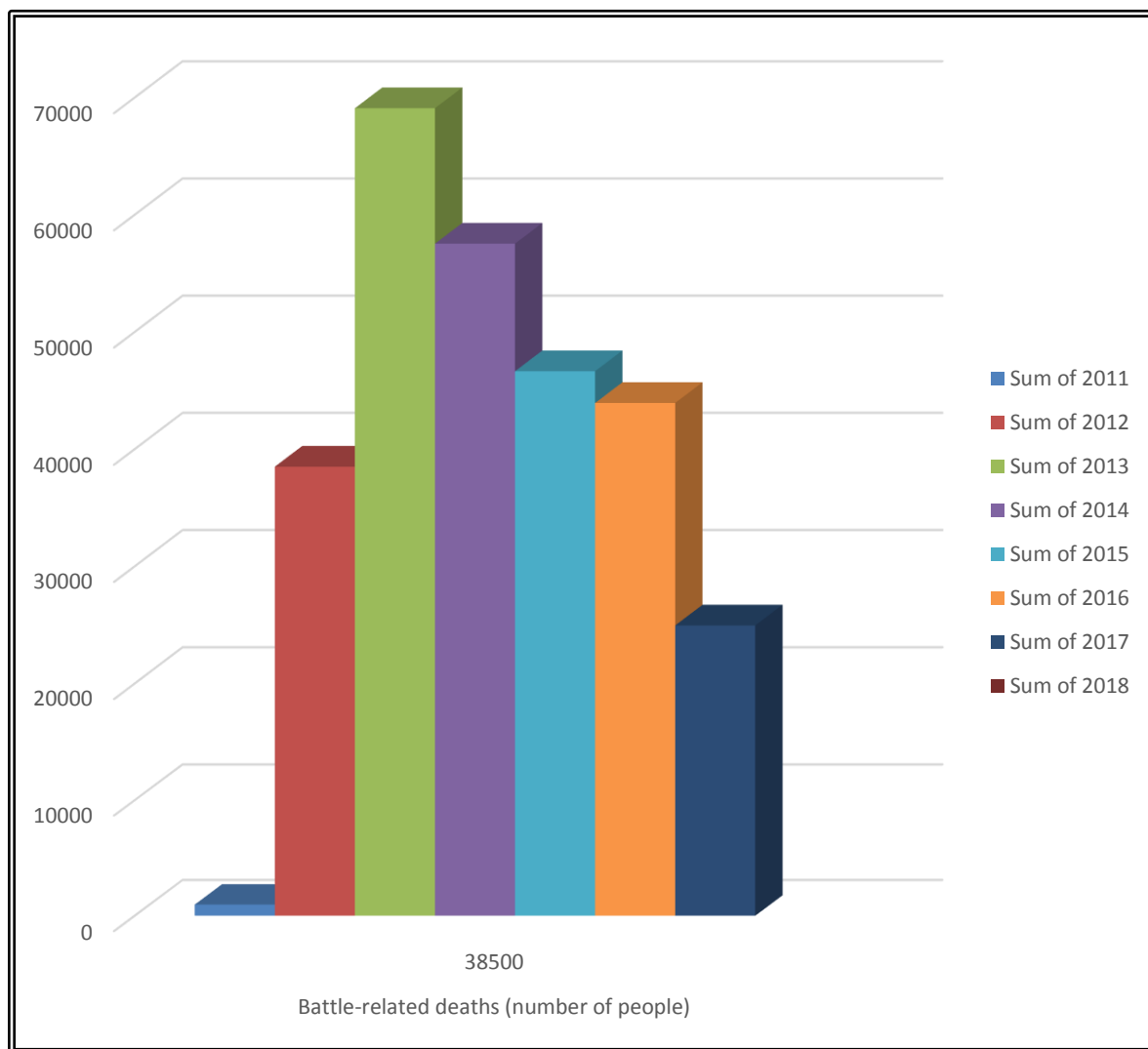

Πίνακας 7 Συναλλαγματική Ισοτιμία EUR -SYRP (Πηγή: <https://tradingeconomics.com>)

Ο πληθωρισμός ακολούθησε και αυτός παρόμοια διακύμανση, με κάποιες διαφοροποιήσεις μετά το 2014, χωρίς ωστόσο να ακολουθήσει μια σταθερή πορεία (Πίνακας 8).

Πίνακας 8 Πληθωρισμός (Πηγή: <https://tradingeconomics.com>)

Πίνακας 9 Συνολικές Απώλειες στη Μάχη (Πηγή: <https://data.worldbank.org/>)

Ασφάλεια:

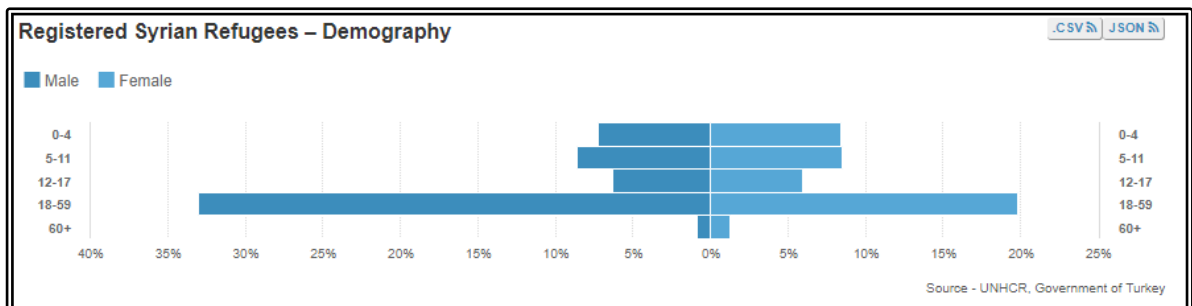
Στον παρακάτω πίνακα, παρουσιάζονται οι επίσημες τιμές των συνολικών απωλειών των αντιμαχομένων στα πεδία της μάχης, (Πίνακας 9) όπως καταγράφονται από την Στατιστική Υπηρεσία της Παγκόσμιας Τράπεζας και ανέρχονται στις 281.612³. Δεν υπάρχουν επίσημα στατιστικά στοιχεία για τις παράπλευρες απώλειες του άμαχου πληθυσμού. Μπορούμε όμως να ισχυριστούμε με ασφάλεια, ότι η πρόκληση τέτοιου αριθμού απωλειών, δημιουργεί στον άμαχο πληθυσμό, συναισθήματα φόβου, ικανά να τον εξαναγκάσουν σε μετακίνηση, για την εξασφάλιση της επιβίωσης του.

³ Ως μέτρο σύγκρισης, αξίζει να αναφερθεί ότι οι στρατιωτικές απώλειες της Ελλάδας, στον Εμφύλιο του 1946 – 1949, ανήλθαν στις 39.000 περίπου. (Μαργαρίτης Γ., 2000)

Την παρούσα χρονική περίοδο), σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη και την Κυβέρνηση της Τουρκίας (τελευταία ενημέρωση των δεδομένων στις 13/06/2019), το σύνολο των καταγεγραμμένων μεταναστών – προσφύγων, στις συνορεύουσες με τη Συρία χώρες, ανέρχεται στα 5.635.301, με την κατανομή τους ανά χώρα και ηλικία, να φαίνεται στους Πίνακες 10 και 11.

Syria Regional Refugee Response					Select location
Total Persons of Concern by Country of Asylum					JSON
Location name	Source	Data date	Population		
Turkey	UNHCR, Government of Turkey	13 Jun 2019	64.1%	3,614,108	
Lebanon	UNHCR	31 May 2019	16.6%	935,454	
Jordan	UNHCR	3 Jun 2019	11.8%	664,330	
Iraq	UNHCR	31 May 2019	4.5%	252,983	
Egypt	UNHCR	31 May 2019	2.4%	132,713	
Other (North Africa)	UNHCR	30 Nov 2018	0.6%	35,713	

Πίνακας 10 Γεωγραφική Κατανομή Προσφύγων – Μεταναστών (Πηγή: <https://migrationdataportal.org/>)

Πίνακας 11 Ηλικιακή Κατανομή (Πηγή: <https://migrationdataportal.org/>)

Από την μελέτη των δεδομένων, προκύπτει το συμπέρασμα ότι το ξέσπασμα του Εμφυλίου Πολέμου στη Συρία, μετέβαλε επί το δυσμενέστερο τις συνθήκες διαβίωσης, τόσο υπό όρους οικονομικούς, όσο και με όρους φυσικής ασφάλειας, οδηγώντας εκατομμύρια ανθρώπους στην έξοδο από την χώρα, προς αναζήτηση προστασίας και οικονομικής ασφάλειας, καθιστώντας με αυτό τον τρόπο προφανή την διασύνδεση μεταξύ στρατιωτικών επιχειρήσεων και Μετανάστευσης.

4.3 Τα Μεταναστευτικά Ρεύματα ως Εργαλείο Άσκησης Εξωτερικής Πολιτικής.

Στη Σύγχρονη Εξωτερική Πολιτική, πέρα από τις κλασσικές «σκληρές» μορφές αντιπαράθεσης μεταξύ των Κρατών, (*hard power*) (με τη χρήση στρατιωτικών και οικονομικών μέτρων), έχουν εμφανιστεί και μορφές αντιπαράθεσεων, οι οποίες αξιοποιούν διαφορετικά εργαλεία, όπως τον πολιτισμό, την ιστορία και την διπλωματία (*soft power*) (Nye, 2009). Μέσα από αυτή την οπτική, πώς αντιμετωπίζεται η Μετανάστευση ως εργαλείο Εξωτερικής⁴ Πολιτικής και σε ποια κατηγορία θα την τοποθετούσαμε; Σύμφωνα με τον (Nye, 2009): «Ομοίως, επειδή η παρουσία πολλών πολιτισμών δημιουργεί δυνατότητες σύνδεσης με άλλες χώρες, συμβάλλει στη διεύρυνση των στάσεων και των απόψεων των Αμερικανών σε μια εποχή παγκοσμιοποίησης. Αντί να αποδυναμώνεται η «hard» και η «soft» δύναμη, η μετανάστευση ενισχύει και τις δύο».

Έχοντας αυτά υπόψη, θα μελετήσουμε την επίδραση των Μεταναστευτικών Ρευμάτων στις εξωτερικές σχέσεις Ελλάδας – Τουρκίας, με έμφαση στο επιχειρησιακό πεδίο της Έρευνας και Διάσωσης στη Θάλασσα.

Τα σύγχρονα Κράτη, πέραν των κυριαρχικών δικαιωμάτων που κατέχουν βάσει του Διεθνούς Δικαίου, έχουν και αρκετές υποχρεώσεις, οι οποίες αποτελούν και αυτές μέρος του Κυριαρχικού τους γίνεσθαι. Ένα τέτοιο κομμάτι αποτελεί και η υποχρέωση παροχής βοήθειας σε άτομα τα οποία βρίσκονται σε κίνδυνο στη θάλασσα εντός των ορίων της επικράτειας τους. (ICMSAR, 1979). (Αναλυτικότερη επεξήγηση των δεσμεύσεων που προκύπτουν από τις Διεθνείς Συμβάσεις στις θαλάσσιες μετακινήσεις πραγματοποιείται στο Κεφάλαιο 4.10.2)

Η Συνθήκη η οποία καθορίζει τις διαδικασίες και αρμοδιότητες του Παράκτιου Κράτους ως προς την διεξαγωγή επιχειρήσεων SAR, είναι η Διεθνής Σύμβαση του Αμβούργου του 1979, περί ναυτικής έρευνας και διάσωσης (*International Convention on Maritime Search and Rescue*). Σύμφωνα με αυτή, τα συμμετέχοντα Κράτη οφείλουν να παρέχουν οργανωμένες υπηρεσίες βοήθειας σε πλωτά μέσα τα οποία βρίσκονται σε κίνδυνο, εντός της περιοχής ευθύνης τους, η οποία σύμφωνα με την διεθνή πρακτική, έχει καθιερωθεί να ταυτίζεται με την αντίστοιχη περιοχή του *FIR (Flight Information Region)*. (SAR Convention, 1979).

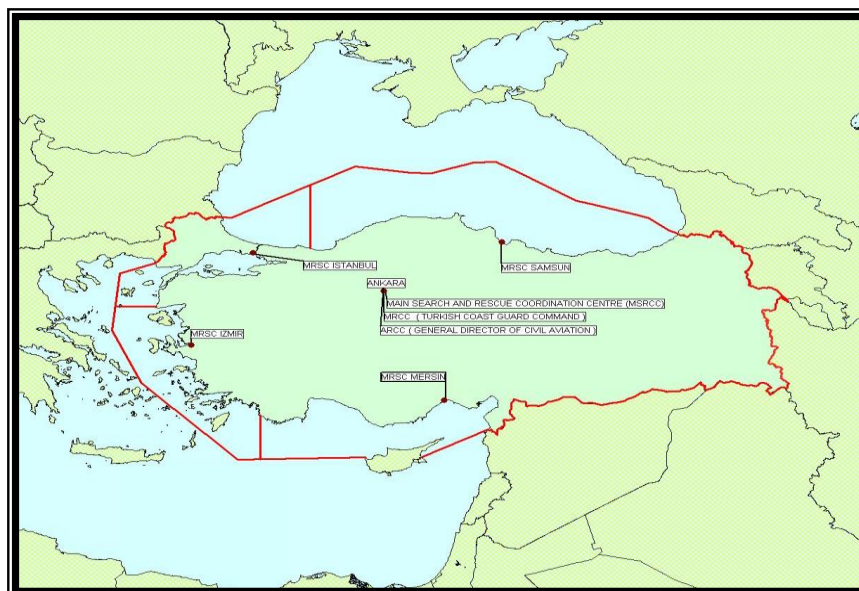
Ειδικότερα, για την ανοιχτή θάλασσα, η περιοχή ευθύνης καθορίζεται, σε συνεργασία με τα υπόλοιπα παράκτια κράτη. Στον γεωγραφικό χώρο του Αιγαίου και με δεδομένη

---

⁴ Immigration and American Power, the Korean Times (16/12/2012)

την έλλειψη υπογεγραμμένης συμφωνίας μεταξύ Ελλάδας - Τουρκίας για την οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας⁵, η Ελληνική Πολιτεία διατύπωσε την παρακάτω επιφύλαξη στο αρχικό κείμενο της Συνθήκης: «Όσον αφορά την Ελλάδα, η περιοχή έρευνας και διάσωσης που αναφέρεται στις παραγράφους 2.1.4 και 2.1.5 του παραρτήματος της παρούσας σύμβασης είναι η περιοχή στην οποία η Ελλάδα έχει αναλάβει ήδη την ευθύνη για σκοπούς έρευνας και διάσωσης, με τη σχετική σύμβαση του Σικάγου για τη διεθνή πολιτική αεροπορία της 7ης Δεκεμβρίου 1942 και τον κανονισμό 15 του κεφαλαίου V της διεθνούς σύμβασης για την ασφάλεια της ανθρώπινης ζωής στη θάλασσα της 17ης Ιουνίου 1960 (SOLAS 1960). Αυτή η περιοχή κοινοποιήθηκε στον Διασυννοριακό Ναυτιλιακό Συμβουλευτικό Οργανισμό με το έγγραφο 44 / 7-1-1975 του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας και η Ελλάδα έκτοτε διεξάγει συνεχώς τις εργασίες έρευνας και διάσωσης», η οποία ακολουθήθηκε από την αντίστοιχη Τουρκική: «η κυβέρνηση της Τουρκίας θα ήθελε να καταγράψει την επίσημη αντίρρησή της στην επιφύλαξη που διατύπωσε η κυβέρνηση της Ελλάδας στις 20 Αυγούστου 1980 κατά την υπογραφή της Διεθνούς Σύμβασης Θαλάσσιας Έρευνας και Διάσωσης του 1979. Η κυβέρνηση της Τουρκίας είναι της άποψης ότι η ελληνική επιφύλαξη είναι ασυμβίβαστη με το αντικείμενο και τον σκοπό της Σύμβασης και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως επιφύλαξη βάσει του διεθνούς δικαίου»

Η Τουρκική θέση, όπως φαίνεται και στον παρακάτω χάρτη (Εικόνα 14), ο οποίος

Εικόνα 14 *TURKISH SEARCH AND RESCUE REGION* (Πηγή: <http://www.ubak.gov.tr/>)

⁵ Σύμφωνα με το Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών, θεωρείται ως η μοναδική υπαρκτή διαφορά μεταξύ των 2 Κρατών (Πηγή: <https://www.mfa.gr/zitimata-ellinotourkikon-sheseon/>, retrieved 01/01/20, 13:10)

δημοσιεύεται, στο Επιχειρησιακό Σχέδιο SAR, της «Δημοκρατία της Τουρκίας, Υπουργείο Μεταφορών και Υποδομών, Γενική Διεύθυνση Θαλασσίων και Εσωτερικών Υδάτων, Κέντρο Συντονισμού και Διάσωσης (MSRCC)» διαχωρίζει το Αιγαίο (*FIR Athens*) και την Ανατολική Μεσόγειο (*FIR Nicosia*), στην με Κύπρο συμπεριλαμβάνοντας Τα Κατεχόμενα Βόρεια Τμήματα της Νήσου (Resolution 541 UN ,1983), στο δε Αιγαίο συμπεριλαμβάνονται όλα τα Ελληνικά νησιά του ανατολικού τμήματος.

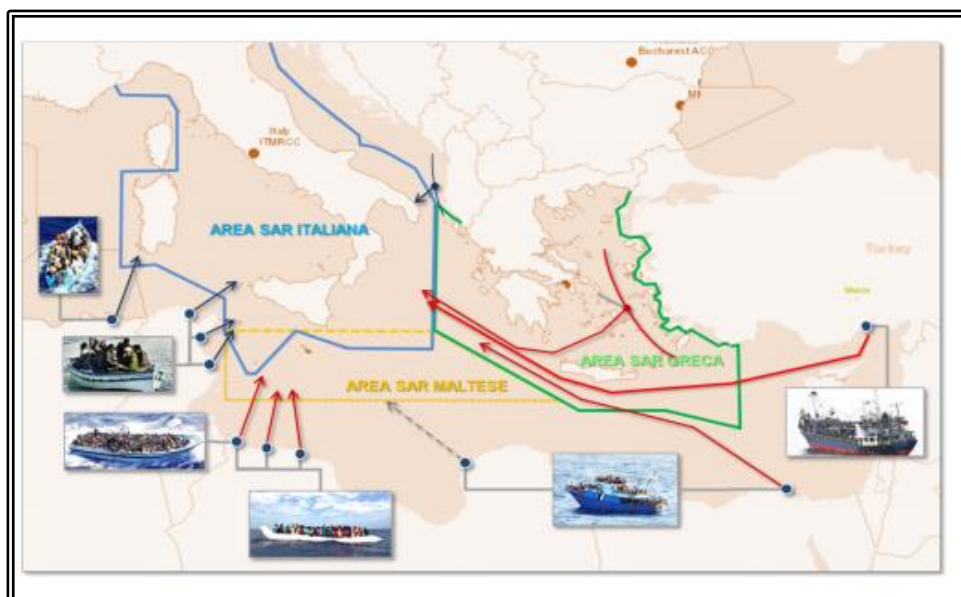
Παρόλες τις Τουρκικές επιφυλάξεις οι οποίες διατυπώθηκαν στο αρχικό κείμενο της Συνθήκης του Αμβούργου 1979, η Ελληνική Θέση ως προς την ενότητα αεροπορικών και

Εικόνα 15 Οριοθέτηση Περιοχών Ευθύνης SAR, (Πηγή *Canadian Coast Guard*)

ναυτικών επιχειρήσεων διάσωσης, αναγνωρίζεται από τα υπόλοιπα συμβαλλόμενα Κράτη. Παραπάνω παρατίθεται χάρτης με τα επιχειρησιακά όρια SAR στην Ανατολική Μεσόγειο, όπως φαίνεται στην επίσημη ιστοσελίδα της Καναδικής Ακτοφυλακής (IMO, World Coordination Center) (Εικόνα 15),

Εικόνα 16 SAR Regions by Italian Coast Guard, (Πηγή: Ιταλική Ακτοφυλακή)

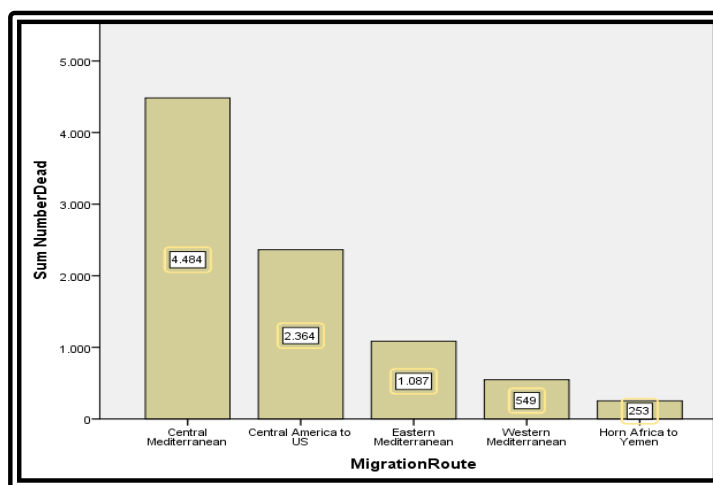
της Ιταλικής Ακτοφυλακής (Εικόνα 16),
και της Αιγυπτιακής Ακτοφυλακής (Εικόνα 17),

Εικόνα 17 Όρια SAR Αιγ. Μεσόγειος (Πηγή ICAO Middle East Offices)

Πρωταρχικό μέλημα των Διεθνών Συνθηκών περί της προστασίας της ανθρώπινης ζωής στη θάλασσα, (Συνθήκη Montego Bay, 1982) αποτελεί η εξασφάλιση εκ μέρους του Οργανισμού (IOM) της δυνατότητας του παράκτιου κράτους, υπεύθυνου για τις επιχειρήσεις SAR, να ανταποκρίνεται στον ρόλο του. Το ζήτημα που τίθεται, στην συγκεκριμένη περίπτωση έχει ως εξής: Η μετακίνηση Παρανόμως Εισερχομένων Προσώπων διαμέσου του

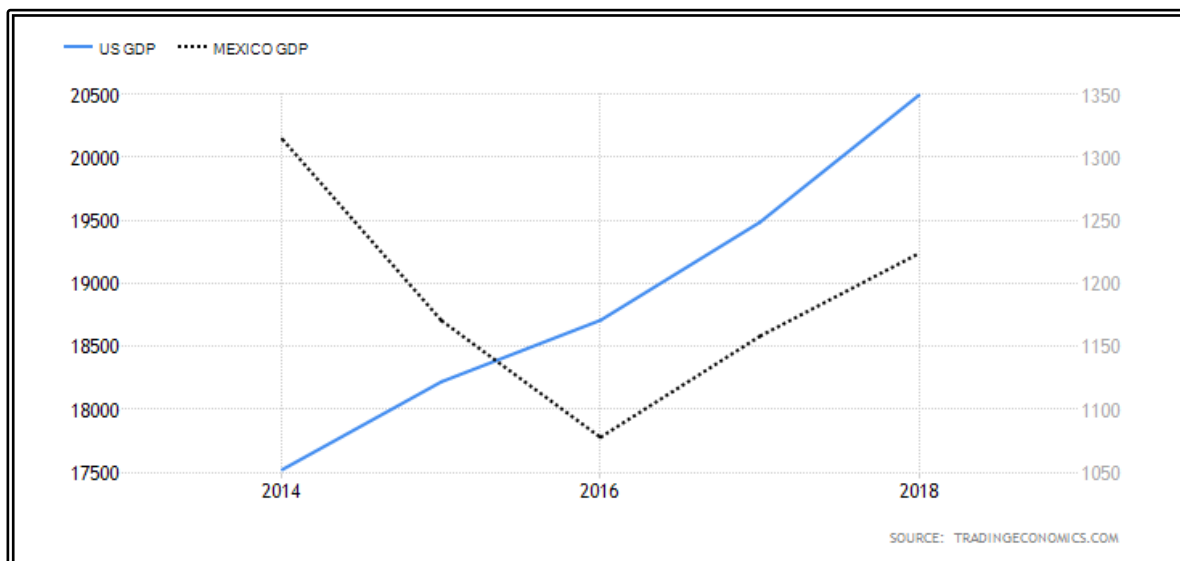
Αιγαίου στην Ελληνική Επικράτεια, θέτει την Ελληνική Πολιτεία μεταξύ ενός σοβαρού διλλήματος. Η θαλάσσια διάσωση των μεταναστών, οι οποίοι προσεγγίζουν την Ελληνική Επικράτεια ενώ αποτελεί επιβεβαίωση της Κυριαρχίας του Ελληνικού Κράτους στη περιοχή, ταυτόχρονα επιδεινώνει την κατάσταση στις δομές φιλοξενίας μεταναστών (*hot-spots*) στα Νησιά του Αν. Αιγαίου και συντελεί στην αύξηση της έντασης της δυσφορίας του τοπικού πληθυσμού. Εάν η Ελληνική Πολιτεία, αμελήσει ή αδιαφορήσει να παράξει βοήθεια στους εν κινδύνω παράνομα εισερχομένους μετανάστες, απεμπολεί οικειοθελώς τα κυριαρχικά της δικαιώματα, δίνοντας ταυτόχρονα το δικαίωμα σε όποιον επιθυμεί και δύναται, να καλύψει το κενό. Με δεδομένους τους διεθνείς κανονισμούς επί της παροχής βοήθειας στους εν κινδύνω ανθρώπους στη θάλασσα, η Ελληνική Πλευρά, νομοτελειακά, υποχρεούται να διαφυλάξει τα κυριαρχικά της δικαιώματα, διασώζοντας άπαντες τους ναυαγούς στη διαδρομή του Ανατολικού Αιγαίου, το οποίο όπως φαίνεται και από την μελέτη των δεδομένων του IOM, κατατάσσεται στην 3^η θέση του Παγκόσμιου Πίνακα, ως προς τον αριθμό των επιβεβαιωμένων θανάτων με 1.087 περιστατικά όπως φαίνεται στον Πίνακα 12.

Πίνακας 12 Κατανομή Επιβεβαιωμένων Θανάτων ανά Διαδρομή (Πηγή IOM, 2019)

4.4 Η Μελέτη της Οικονομικής Κατάστασης της Χώρας Εξαγωγής ως Push Factor στη Μεταναστευτική Διαδικασία.

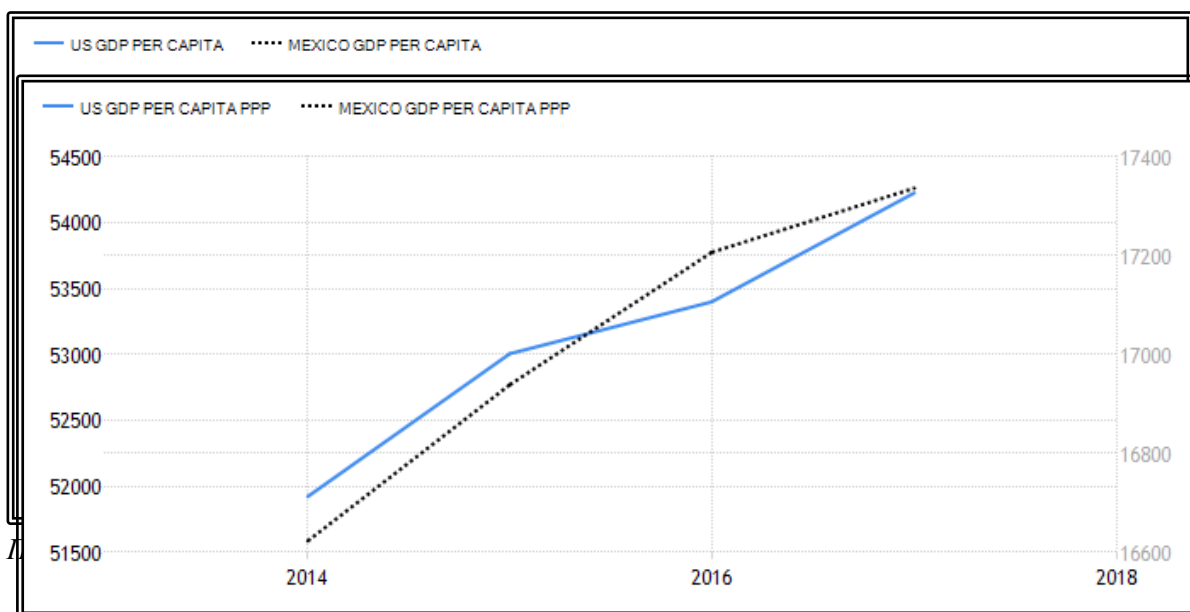
Η μελέτη του δίπολου ΗΠΑ – Μεξικό, παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον, διότι καλούμαστε να μελετήσουμε την επίδραση που έχει η οικονομική κατάσταση μιας χώρας

Πίνακας 13 Σύγκριση ΑΕΠ ΗΠΑ – Μεξικού (Πηγή: <https://tradingeconomics.com>)

εξαγωγής, στην προκειμένη περίπτωση επιλέχθηκε το Μεξικό, ως μια κλασική περίπτωση εξαγωγικής χώρας, σε σύγκριση με τις ΗΠΑ με τις οποίες βρίσκονται σε γεωγραφική εγγύτητα τέτοια, που η μετάβαση ανθρώπων από τη μια στην άλλη, να μην απαιτεί καταβολή ιδιαίτερων πόρων.

Ξεκινώντας από το ΑΕΠ των δύο χωρών, βλέπουμε ότι στο τέλος του 2018, οι απόλυτες τιμές σε USD, είχαν για τις ΗΠΑ 20.500δισ \$ και για το Μεξικό 1.200δισ \$.

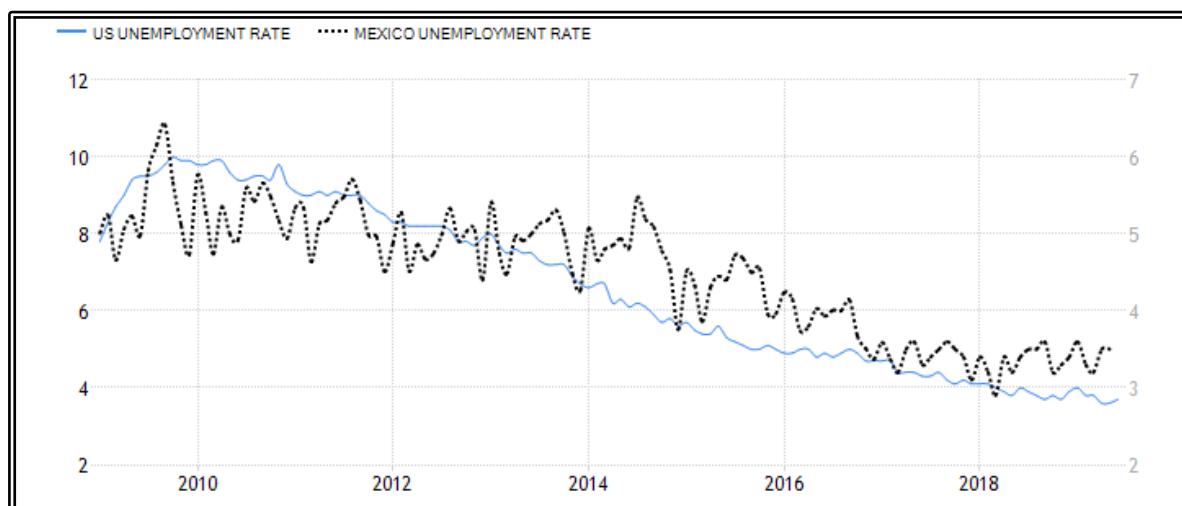

Πίνακας 15 Σύγκριση GDP per capita PPP (Πηγή: <https://tradingeconomics.com>)

νακας 13), ενώ εξίσου μεγάλη, παραμένει και η διαφορά στον Δείκτη GDP per capita [ΑΕΠ προς τον πληθυσμό της χώρας ή αλλιώς κατά κεφαλήν εισόδημα, (Πίνακας 14)] με την αντίστοιχη τιμή των ΗΠΑ να είναι πενταπλάσια από αυτή του Μεξικού. Περαιτέρω ανάλυση, κατάδεικνύει ότι και η ισοτιμία αγοραστικής δύναμης του καταναλωτή (η οποία

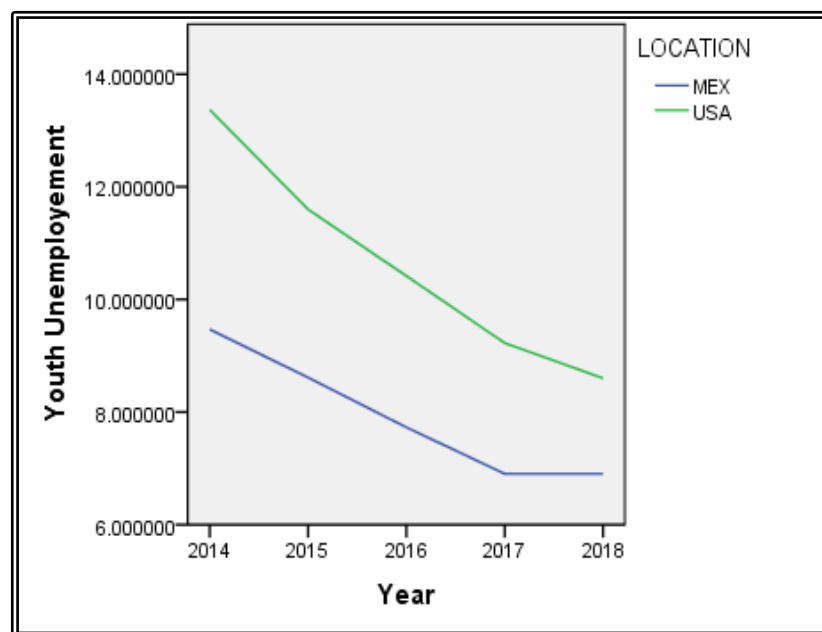
μετράται με τον δείκτη GDP per capita PPP (Purchasing Power Parity), έχει τριπλάσια τιμή στις ΗΠΑ, από ότι στο Μεξικό (Πίνακας 15).

Ο Δείκτης Ανεργίας παρουσιάζει σταθερή μείωση την τελευταία δεκαετία και για

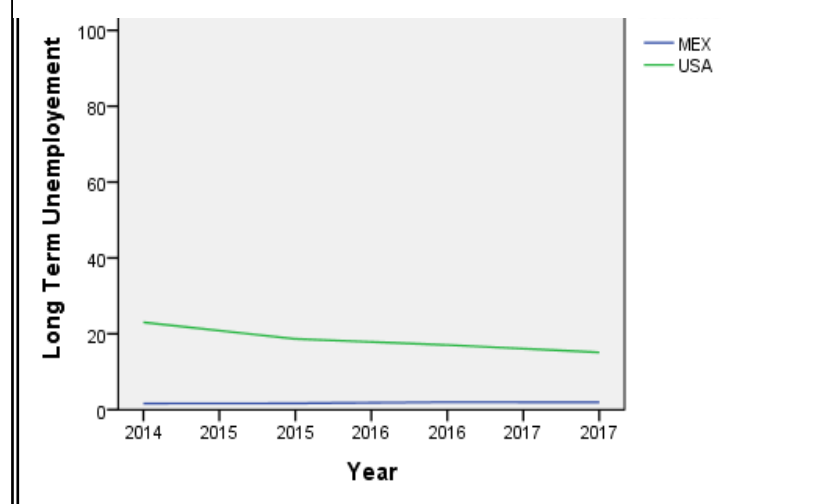

Πίνακας 16 Σύγκριση Δείκτης Ανεργίας ΗΠΑ – Μεξικού (Πηγή:<https://tradingeconomics.com>)

τις δύο χώρες, με τις ΗΠΑ να κρατούν ένα μικρό προβάδισμα (Πίνακας 16), ενώ στις επιμέρους κατηγορίες της Ανεργίας Νέων και της Μακροχρόνιας Ανεργίας, το Μεξικό παρουσιάζει καλύτερες επιδόσεις (Πίνακες 17 και 18).

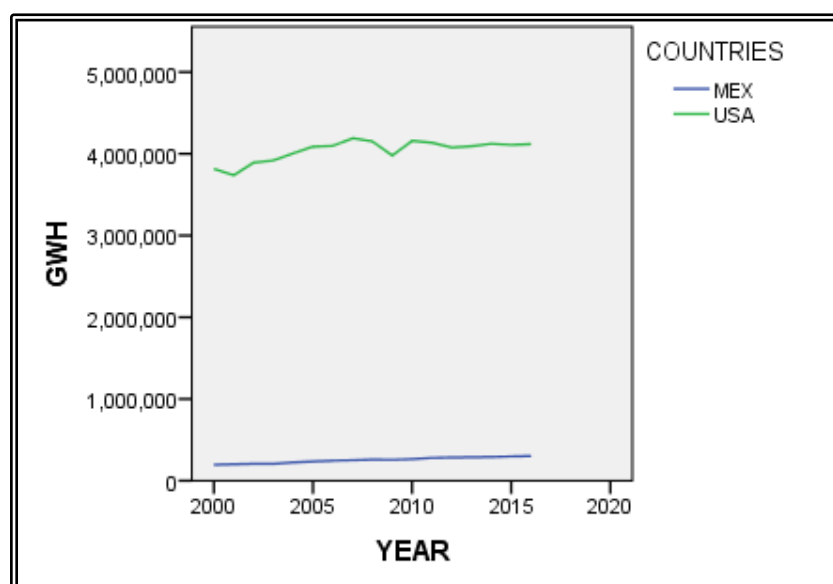

Πίνακας 17 Ανεργία Νέων (Πηγή: <https://data.worldbank.org/>)

Πίνακας 18 Μακροχρόνια ανεργία (Πηγή: <https://data.worldbank.org/>)

Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, ως δείκτης οικονομικής ευρωστίας ενός κράτους, παρουσιάζει συντριπτική διαφορά υπέρ των ΗΠΑ (Πίνακας 19).

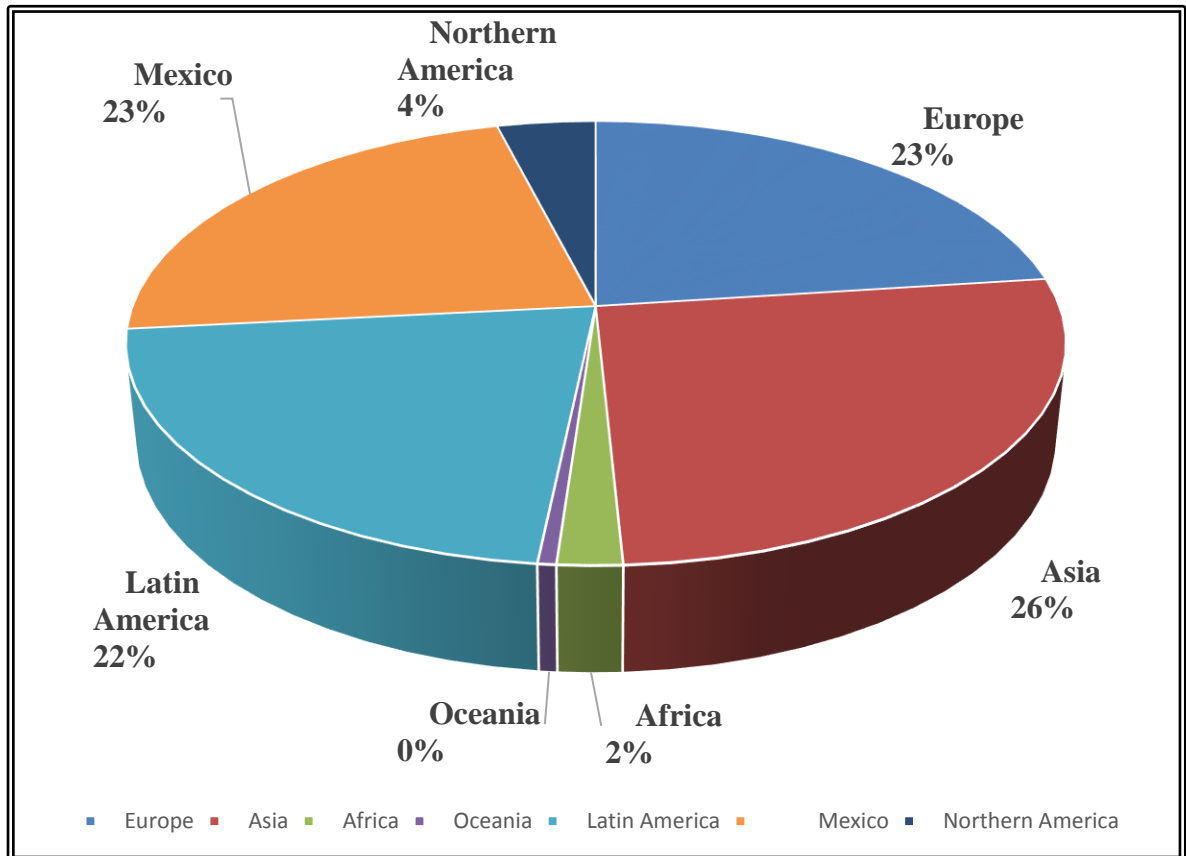
Πίνακας 19 Παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας
(Πηγή: <https://data.worldbank.org/>)

Ακολουθώς, ο Δείκτης Διαφθοράς⁶ για το 2018, του Δημόσιου Τομέα για το Μεξικό ανέρχεται στο 28 (καταλαμβάνοντας την 138^η θέση μεταξύ 180 κρατών) ενώ για τις ΗΠΑ στο 71 (καταλαμβάνοντας την 22^η θέση μεταξύ 180 κρατών). Ο Δείκτης Εφαρμογής του Νόμου⁷ αντίστοιχα για το Μεξικό ανέρχεται στο -0,57 και τις ΗΠΑ στο 1,64 με τις δύο χώρες να βρίσκονται στο 31% και στο 92% αντίστοιχα της Παγκόσμιας Κατάταξης.

⁶ Ο Δείκτης Διαφθοράς αποτελεί μια τιμή, η οποία καταδεικνύει την αντιλαμβανόμενη, από Επιχειρηματίες και Ειδικούς, διαφθορά του Δημόσιου Τομέα. Χρησιμοποιεί μια κλίμακα από το 0 (Υψηλή Διαφθορά) έως το 100 (Μηδενική Διαφθορά). (Πηγή: Transparency International, Retrieved from <https://www.transparency.org/>)

⁷ Αντικατοπτρίζει την αντίληψη που έχουν οι Stakeholders για την απόδοση δικαιοσύνης, εφαρμογή των Νόμων, την ποιότητα της Αστυνόμευσης και την πιθανότητα τελέσεως εγκλημάτων. Κυμαίνεται από -2.5 (ασθενής) έως 2.5 (δυνατός)

Συνοψίζοντας τα παραπάνω, μπορούμε με ασφάλεια να διατυπώσουμε την άποψη, στηριζόμενοι στην διαφορά επί όλων των δεικτών μεταξύ ΗΠΑ και Μεξικού, όχι μόνο σε οικονομικούς όρους αλλά και σε όρους ποιότητας διακυβέρνησης και εφαρμογής του Νόμου, ότι η κατάσταση είναι τέτοια που να ωθεί τους κατοίκους του Μεξικού σε αναζήτηση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης στις ΗΠΑ, όπου επικουρούμενη και από την γεωγραφική εγγύτητα, συγκεντρώνει το 23% του Μεταναστευτικού πληθυσμού της, από

Πίνακας 20 Γεωγραφική Κατανομή Μεταναστευτικού Πληθυσμού ΗΠΑ
(Πηγή: <https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data>)

την γειτονική χώρα, όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 20.

4.5 Οι Διεθνείς Οικονομικές Συμφωνίες ως Push Factor στη Μεταναστευτική Διαδικασία.

Στις 15 Οκτ 2015, ΕΕ και Τουρκία έθεσαν τις βάσεις για την σύναψη ενός κοινού Σχεδίου Δράσης το οποίο θα αφορούσε τον χειρισμό των μεταναστευτικών ροών από την Τουρκία προς την Ελλάδα. Τον Μάρτιο του 2016, η ΕΕ και η Τουρκία κατέληξαν σε συμφωνία, (European Council, 2016) η οποία αποσκοπούσε στην επίλυση του προβλήματος της μετακίνησης χιλιάδων μεταναστών, διαμέσου της Ανατολικής Μεσογείου και ειδικότερα

του Αιγαίου Πελάγους. Πιο συγκεκριμένα, σκοπός της συμφωνίας αποτελούσε ο αποκλεισμός των οδών παράνομης εισόδου και η μείωση του αριθμού των εισερχομένων μεταναστών στην Ευρώπη.

Τα κυριότερα σημεία της συμφωνίας έχουν όπως παρακάτω:

(α) Αρχομένης την 20^η Μαρτίου 2016, όλοι οι παράνομα εισερχόμενοι μετανάστες από την Τουρκία στην Ελλάδα, θα επαναπροωθούνται στην Τουρκία, πάντα με σεβασμό στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τις Διεθνείς Συνθήκες χειρισμού των αιτούντων άσυλο. Όσοι από τους νεοεισερχόμενους δεν αιτούνται άσυλο ή το αίτημα τους έχει απορριφθεί, θα επαναπροωθούνται άμεσα. Οι υπόλοιποι, θα υπόκεινται στις πρόνοιες των διεθνών συνθηκών και το αίτημα τους για άσυλο, θα εξετάζεται από τις τοπικές αρχές. Το κόστος όλων των παραπάνω μετακινήσεων και διαδικασιών, θα καλύπτεται από ευρωπαϊκά κονδύλια.

(β) Για κάθε Σύριο, ο οποίος επιστρέφεται από την Ελλάδα στην Τουρκία, ένας άλλος θα μετακινείται από την Τουρκία στην ΕΕ.

(γ) Η Τουρκία θα λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε να εμποδίσει την δημιουργία νέων μεταναστευτικών οδών, προς την ΕΕ, συνεργαζόμενοι προς τούτο με τα γειτονικά κράτη και την ΕΕ.

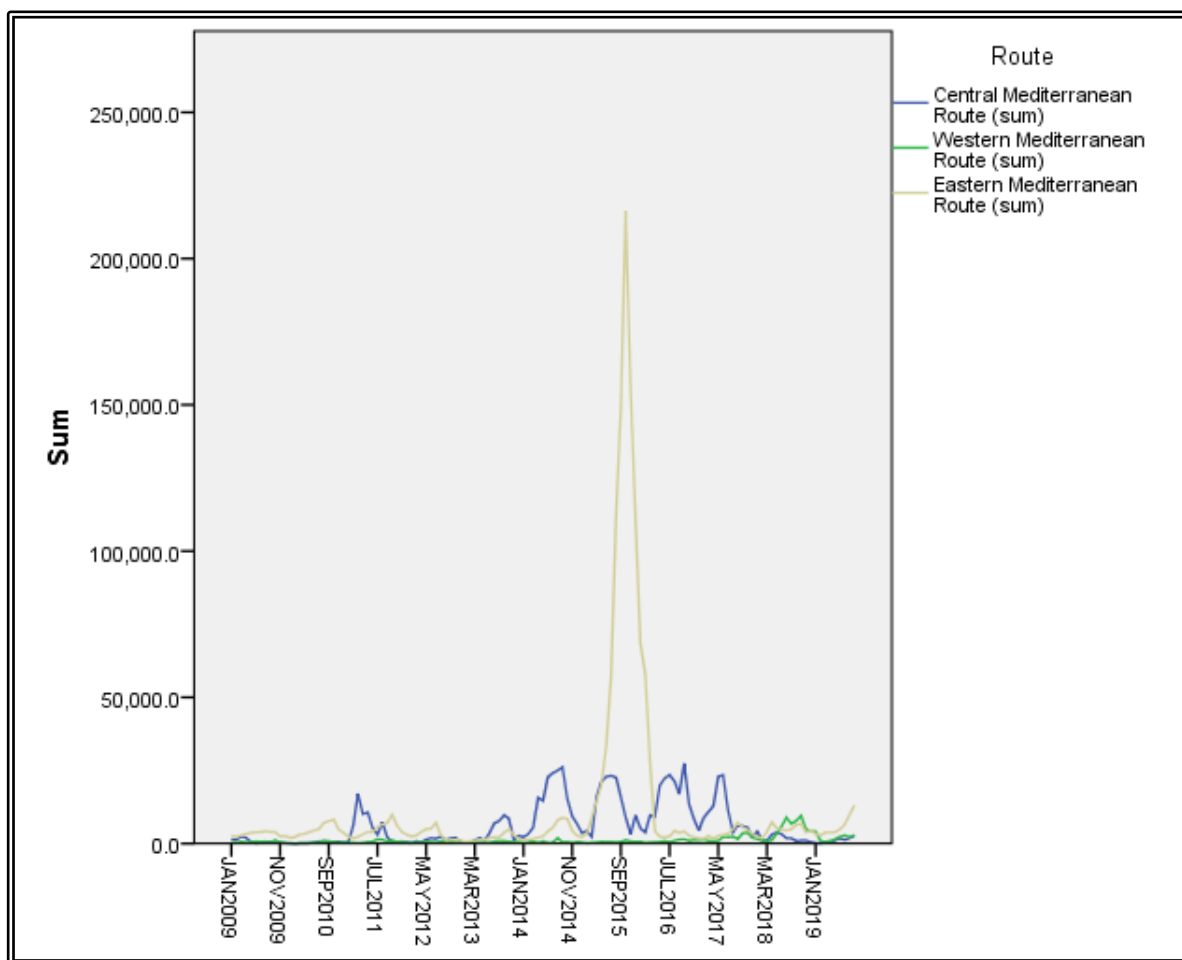
(δ) Μόλις οι παράνομες διελεύσεις, μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας σταματήσουν ή περιοριστούν σημαντικά, ένα εθελοντικό πρόγραμμα εισδοχής ανθρωπιστικής βοήθειας, θα ενεργοποιηθεί. Τα μέλη της ΕΕ θα συμμετέχουν σε εθελοντική βάση.

(ε) Θα επιταχυνθούν οι διαδικασίες παραχώρησης του δικαιώματος μετακίνησης των Τούρκων πολιτών στη Ζώνη Σένγκεν, χωρίς την έκδοση βίζας.

(στ) Θα ενισχυθεί η Τουρκία με ένα χρηματοδοτικό πρόγραμμα, αρχικού ύψους 3 δις ευρώ, για την βελτίωση των δομών φιλοξενίας των Σύριων Προσφύγων. Εφόσον το αρχικό πακέτο μέτρων, ικανοποιήσει τους τεθέντες στόχους, ένα πακέτο επιπρόσθετων 3 δις ευρώ θα χορηγηθεί για να ενισχύσει τους αρχικούς στόχους.

Μελετώντας τα δεδομένα από την Ιστοσελίδα της FRONTEX (Πίνακες 21, 22), στους οποίους διαφαίνεται η χρονική μεταβολή των αφίξεων Παράνομα Εισερχομένων Προσώπων, μέσω των Διόδων Εισόδου στην Ευρώπη, παρατηρούμε μια ραγδαία αύξηση στους αριθμούς των εισερχομένων προσώπων, από τις αρχές του 2015, η οποία κορυφώνεται τον Μάρτιο του 2016, για να ακολουθήσει στη συνέχεια αντίστροφη ραγδαία μείωση στα προ του 2015 μεγέθη, σε ότι αφορά την Ανατολική Μεσογειακή Οδό και την Οδό των Δυτικών Βαλκανίων (η οποία αποτελεί προέκταση της προηγούμενης).

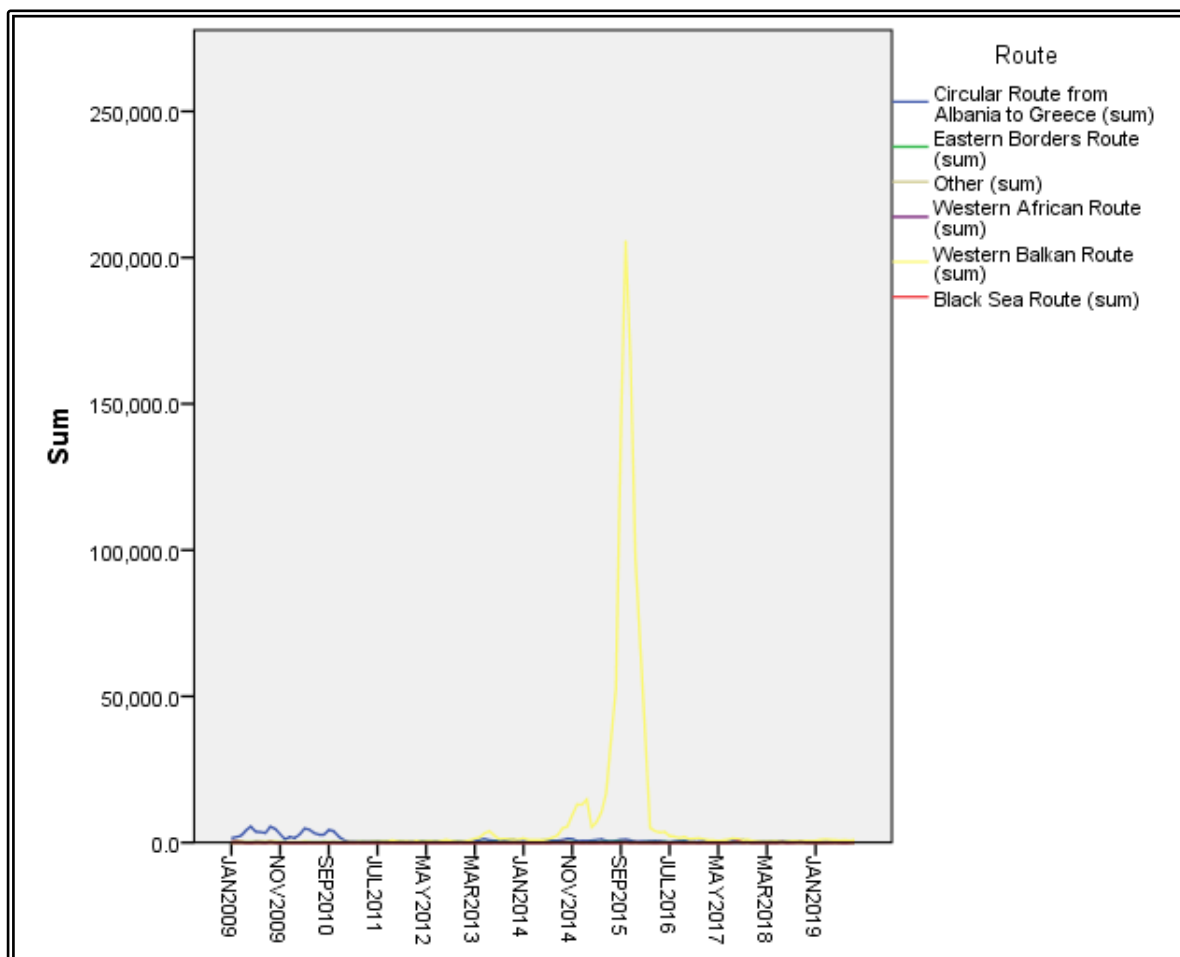

Πίνακας 21 Μεταβολές ΠΕΠ - Δίοδοι Εισόδου (Πηγή: <https://data.europa.eu/>)

Στις υπόλοιπες οδούς δεν παρατηρήθηκε η ραγδαία αύξηση εισερχόμενου πληθυσμού, η οποία εμφανίστηκε σε αυτές τις 2, την συγκεκριμένη χρονική περίοδο, γεγονός που αποδεικνύει και την αναγκαιότητα κατάρτισης του συγκεκριμένου Σχεδίου από την ΕΕ με την Τουρκία.

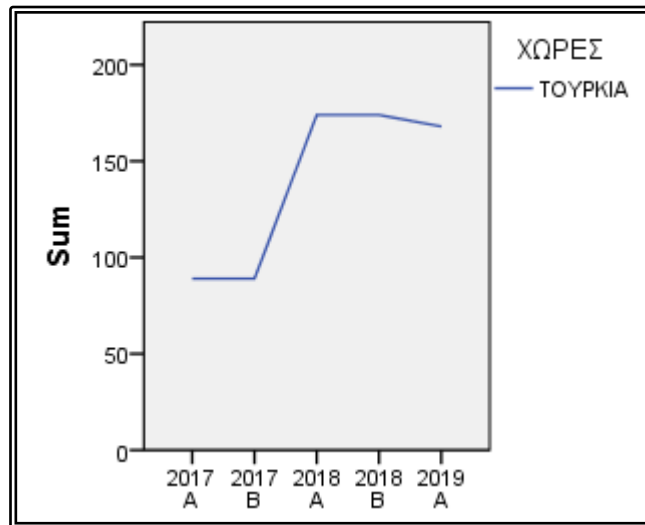
Εκ του αποτελέσματος μπορούμε να συμπεράνουμε με ασφάλεια ότι οι πρόνοιες αυτής της συμφωνίας, αν και εγείρονται θέματα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων⁸, πέτυχαν τον στόχο τους, ο οποίος ήταν η μείωση των εισερχομένων προσώπων, παρά

Πίνακας 22 Μεταβολές ΠΕΠ – Δίοδοι Εισόδου (Πηγή: <https://data.europa.eu/>)

την αδυναμία της ελληνικής πλευράς να εκπληρώσει τις αναληφθείσες δεσμεύσεις. Οι τελευταίες αφορούσαν την εξέταση και διεκπεραίωση των αιτήσεων ασύλου και στη συνέχεια επαναπροώθηση αυτών που δεν έγινε αποδεκτή η αίτηση τους. Η χρονική εξέλιξη των επαναπροωθήσεων φαίνεται στον Πίνακα 23 (Πηγή ΕΛ.ΑΣ.) και ανήλθε στο συνολικό ύψος των 694 ατόμων, για το χρονικό διάστημα από την υπογραφή του σχεδίου και μέχρι τη λήξη του Α' Εξαμήνου του 2019.

⁸ Amnesty International, Turkey: Illegal Mass Returns of Syrian Refugees Expose Fatal Flaws in EU – Turkey Deal, 1 April 2016, www.amnesty.org

Πίνακας 23 Επαναπροωθήσεις 2017 – 2019 (Πηγή Ελληνική Αστυνομία)

4.6 Η Επίδραση της δραστηριοποίησης των ΜΚΟ στη Μεταναστευτική Διαδικασία

Οι Πρώτες μορφές Μη Κυβερνητικών Οργανισμών (ΜΚΟ), εμφανίστηκαν στην

Organization types	
Association	641
Foundation	270
Institution	55
Inter-governmental organization	42
Local government	26
Non-governmental organization	11509
Media	23
Private sector	84
Trade union	15
Others	129
Academics	175
Indigenous Peoples Organizations	251
Disability, Development and Rights Organizations	137
Open-ended Working Group on Ageing	77
Cooperative	16

Πίνακας 24 Τύποι Οργανισμών (Πηγή United Nation Department of Economic and Social Affairs, 2019)

Διεθνή Πολιτική Σκηνή, τον 18^ο αιώνα και γνώρισαν σημαντική ανάπτυξη, μέχρι και τις αρχές του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, ξεπερνώντας τις 400. Ο Ερυθρός Σταυρός (1863), ο οποίος ιδρύθηκε με σκοπό την προστασία της ανθρωπίνης

ζωής, υγείας και αξιοπρέπειας, αποτελεί κορυφαίο παράδειγμα εκείνης της πρώτης περιόδου. Ακολούθησε η περίοδος του Μεσοπολέμου και στη συνέχεια ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος, με τη λήξη του οποίου πραγματοποιήθηκε η πρώτη παγκόσμια συνδιάσκεψη το 1948, υπό την αιγίδα του Ο.Η.Ε. η οποία και έδωσε στις ΜΚΟ θεσμικό ρόλο. Σκοπός της ήταν η

διασφάλιση της παρουσίας τους, στην διαδικασία λήψης αποφάσεων των Κρατών για θέματα παγκόσμιου ενδιαφέροντος. Η ανάπτυξη τους συνέχισε με σταθερούς ρυθμούς, μέχρι τη δεκαετία του 1980, οπότε παρουσιάστηκε αναπτυξιακή έκρηξη (Smillie & Helmich, 1993), φτάνοντας από τις 1600 στις 2970, ενώ οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν από τις συγκεκριμένες ΜΚΟ, για το υπόψη χρονικό διάστημα, από τα 2,8 δις \$ έφτασε στα 5,7 δις \$ (ΟΟΣΑ, 1994). Φτάνοντας στη σημερινή εποχή, οι ΜΚΟ, οι οποίες έχουν διασυνδεθεί με τον ΟΗΕ, έχουν φτάσει πλέον τον αριθμό των 11.509 και αποτελούν μακράν, το πολυπληθέστερο είδος διεθνούς οντότητας, όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 24.

Ως συνήθης ορισμός αυτών των οργανισμών, θεωρείται ο παρακάτω: «Ως μη κυβερνητικές οργανώσεις νοούνται συνήθως εθελοντικές και ανοιχτές (μη μυστικές) ενώσεις ατόμων, εκτός του επίσημου κρατικού μηχανισμού (κεντρικές και τοπικές αρχές, αστυνομία και ένοπλες δυνάμεις, νομοθετικά και δικαστικά όργανα κλπ.) που δεν είναι κερδοσκοπικές ή δεν έχουν πολιτικές δραστηριότητες ως στόχο» (Iriye ,1999).

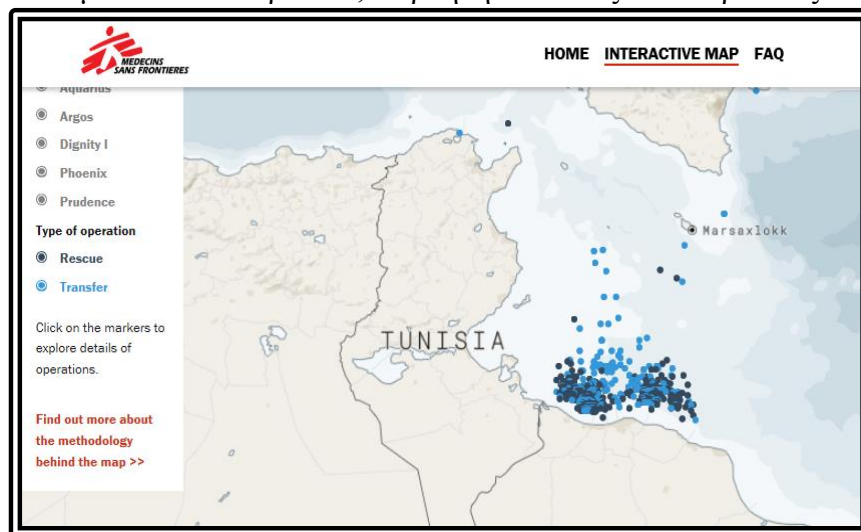
Κατόπιν των παραπάνω, δεν αποτελεί αξιοπερίεργο, το γεγονός πως ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΙΟΜ) των Ηνωμένων Εθνών, έχει συμπεριλάβει στο καταστατικό του, (Άρθρο 2) τα παρακάτω:

«Ο Οργανισμός θα συνεργάζεται στενά με διεθνείς οργανισμούς, κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς, που ασχολούνται με τη μετανάστευση, τους πρόσφυγες και τους ανθρώπινους πόρους προκειμένου, μεταξύ άλλων, να διευκολύνει το συντονισμό των διεθνών δραστηριοτήτων σε αυτούς τους τομείς. Η συνεργασία αυτή διεξάγεται με αμοιβαίο σεβασμό των αρμοδιοτήτων των ενδιαφερόμενων οργανισμών.»

Σύμφωνα με τον ΙΟΜ, οι ΜΚΟ οι οποίοι έχουν διασυνδεθεί μαζί του, υπό το κάθεστώς του Παρατηρητή, συμμετέχουν σε διαφορετικούς βαθμούς η κάθε μια, στις δραστηριότητες του οργανισμού, οι οποίες προσπαθούν να αντιμετωπίσουν θέματα σχετιζόμενα με την σύγχρονη μετανάστευση, όπως:

- ✓ Διακίνηση Ανθρώπων
- ✓ Υποβοήθηση Εθελοντικών Επιστροφών
- ✓ Ανθρώπινα Δικαιώματα Μεταναστών
- ✓ Παροχή Βοήθειας σε Εμπόλεμες Ζώνες
- ✓ Πληροφορίες
- ✓ Υγειονομικά Θέματα
- ✓ Εργασιακά Θέματα

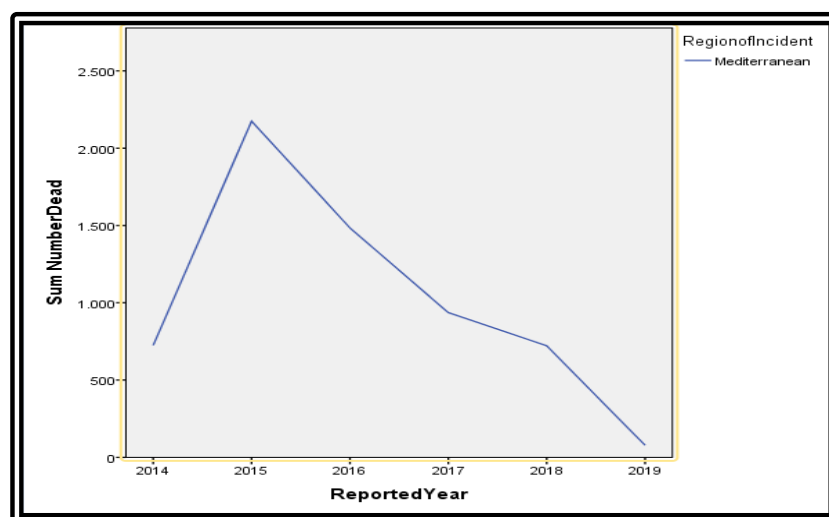
Χωρίς αμφιβολία, η δημιουργία όλων αυτών των οργανώσεων, προήλθε από την επιθυμία απλών ανθρώπων, να βοηθήσουν τους συνανθρώπους τους που βρίσκονταν σε

Εικόνα 18 Επιχειρήσεις Διάσωσης MSF (Πηγή <http://searchandrescue.msf.org/map.html>)

Μικράς Ασίας προς τα Ελληνικά Νησιά του Αιγαίου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτέλεσαν οι επιχειρήσεις των «Γιατρών Χωρίς Σύνορα», οι οποίοι διεξήγαγαν τις επιχειρήσεις τους, στις δυτικές ακτές της Λιβύης, όπως φαίνεται στην Εικόνα 18. Οι εμφύλιοι της Συρίας και της Λιβύης, τροφοδότησαν αυτά τα μεταναστευτικά ρεύματα, τα οποία έτυχαν εκμετάλλευσης από παράνομους διακινητές – λαθρέμπορους.

Οι τελευταίοι βρήκαν την ευκαιρία εξασφάλισης εύκολου κέρδους, το οποίο προερ-

Πίνακας 26 Χρονική Μεταβολή Ανθρώπινων Απωλειών
(Πηγή IOM Report, 2019)

γκατάστασης στην Ευρώπη. Η χρήση των παραπάνω τακτικών είχε ως τίμημα την απώλεια

κίνδυνο. Ειδικότερα, στην περιοχή της Μεσογείου, αυτή η προσπάθεια υλοποιήθηκε με την οργάνωση διασώσεων σκαφών που μετέφεραν παράνομους μετανάστες από τη Λιβύη και την Τουρκία προς την Ιταλία και τα παράλια της

χόταν από την χρησιμοποίηση πεπαλαιωμένων σκαφών, (χωρίς τα ασφαλιστικά μέτρα και υλικά που προβλέπονται για τα νόμιμα σκάφη), υπερφορτωμένων από μετανάστες που πλήρωναν υπέρογκα ποσά για να αποκτήσουν δικαίωμα στο όνειρο της μετε-

ανθρώπων ζώων. Όπως δείχνουν τα δεδομένα, για τα έτη από το 2014 έως το 2019 ⁹, οι συνολικές διαπιστωμένες απώλειες, στην περιοχή της Κεντρικής Μεσογείου, ανήλθαν στις 6.120, με την κατανομή τους στον χρόνο, να έχει όπως φαίνεται στον Πίνακα 26.

Μπροστά σε αυτό το κύμα απωλειών, δημιουργήθηκε, όπως αναφέρθηκε νωρίτερα, μια έντονη κίνηση από ιδιωτικούς φορείς και μεμονωμένους ανθρώπους, προσπάθειας διάσωσης των μεταναστών. Ναυλωμένα σκάφη περιέπλεαν στις περιοχές κινδύνου και συμμετείχαν στις επιχειρήσεις διάσωσης. Το έργο της ναυτικής διάσωσης ενώ είναι από τη φύση του περίπλοκο, γινόταν ακόμη δυσκολότερο από τη συμμετοχή τόσων πολλών και διαφορετικών δρώντων. Κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεων διάσωσης του 2015-17, όμως, διατυπώθηκαν ισχυρισμοί από τον επικεφαλής της *FRONTEX* σύμφωνα με τις οποίες, οι επιχειρήσεις διάσωσης οι οποίες διεξάγονταν από τις ΜΚΟ, ουσιαστικά ενθάρρυναν τους επικεφαλής διακινητές – λαθρέμπορους στην χρησιμοποίηση ακατάλληλων θαλάσσιων μέσων μεταφοράς των μεταναστών. Συνεχίζοντας ο επικεφαλής της *FRONTEX*, επισήμανε ότι η εκτέλεση ναυτικών επιχειρήσεων σε κοντινή απόσταση από τις Λιβυκές ακτές, (Εικόνα 3) όπως αυτές που διεξήγαγαν οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα, δημιουργούσαν την εντύπωση στους υποψήφιους μετανάστες ότι, αρκούσε η επιβίβαση σε ένα σκάφος για να καταφέρουν να εισέλθουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Έτσι, η παρουσία των ΜΚΟ αποτέλεσε έναν *Pull Factor* στη μεταναστευτική διαδικασία, καθώς βάσει της διεθνούς νομοθεσίας (όπως αναλύθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο) τα κριτήρια διάσωσης ανθρώπων σε κίνδυνο στη θάλασσα, είναι απολύτως ξεκάθαρα.

Ενώ λοιπόν η εμπλοκή των ΜΚΟ στην υπόθεση της Διεθνούς Μετανάστευσης, προέκυψε αρχικά από ανθρωπιστικά κριτήρια, στο πέρασμα του χρόνου μετεξελίχθηκε σε μια διαμάχη μεταξύ των Κρατικών Υπηρεσιών από τη μια πλευρά και των ΜΚΟ από την άλλη, με τελικό διακύβευμα το μονοπώλιο του Κράτους στη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων του και τη σύγκρουση μεταξύ Κυριαρχικών Δικαιωμάτων του Κράτους και της ανθρωπιστικής διάστασης του Προβλήματος¹⁰. Σε αυτή τη σύγκρουση, δεν συνεπάγεται εξορισμού ότι το Δίκαιο βρίσκεται στην πλευρά των ΜΚΟ. Η υποστήριξη που λαμβάνουν οι τελευταίες προέρχεται από την ανιδιοτέλεια και τις αξίες που πρεσβεύουν. Καθώς όμως

---

⁹ <https://missingmigrants.iom.int/global-figures/all/>

¹⁰ μια σύγχρονη μεταφορά του κεντρικού ζητήματος της τραγωδίας «Αντιγόνη» του Σοφοκλή, η σύγκρουση μεταξύ του Γραπτού Νόμου του Κράτους και του Αγραφου νόμου των Θεών

έρχονται στο φως καταγγελίες για υπεξαίρεση κονδυλίων¹¹, σεξουαλικά σκάνδαλα¹² και διαφθορά, το ηθικό πλεονέκτημα των ΜΚΟ εξανεμίζεται μαζί με την εμπιστοσύνη της Κοινωνίας των Πολιτών στα πραγματικά κίνητρα τους. Το μεγάλο πλεονέκτημα της δομής τους, δηλαδή η απουσία κρατικών δεσμεύσεων, αποτελεί ταυτόχρονα και το μεγάλο τους μειονέκτημα, καθόσον μαζί με την εξάρτηση απουσιάζει ο έλεγχος και η απόδοση ευθυνών.

Με δεδομένη όμως την εμπλοκή των ΜΚΟ, στο σύγχρονο επιχειρησιακό περιβάλλον και την θεσμική κατοχύρωση που τους πρόσφεραν τα Ηνωμένα Έθνη, αποτελεί ευθύνη πλέον των Κρατών, η ένταξη των δραστηριοτήτων τους σε ένα οργανωμένο κεντρικό σύστημα διαχείρισης, έτσι ώστε διαμέσου της Συνεργασίας, να αντιμετωπίζεται με τον πλέον προσφορότερο τρόπο το φαινόμενο της παράνομης μετανάστευσης και να αποφεύγεται η δημιουργία κρίσιμων καταστάσεων ή κρίσεων οι οποίες τελικά αποβαίνουν επιζήμιες για όλους τους εμπλεκόμενους stakeholders.

4.7 Η Επίδραση των ΜΜΕ στη διαμόρφωση της στάσης του Κοινού στο θέμα της Ανθρώπινης Μετανάστευσης

Η Μετανάστευση, όπως καταδείχθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο, αποτελεί μια διαδικασία σε εξέλιξη, η οποία βρίσκεται σε αυξητική πορεία τις τελευταίες δεκαετίες (Donato & Armenta, 2011). Το παραπάνω γεγονός, έχει ως φυσικό επακόλουθο, την εκτεταμένη κάλυψη του, από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Ο τρόπος όμως που τα media, παρουσιάζουν τα γεγονότα έχει την δύναμη να επηρεάσει την Κοινή Γνώμη, να διαμορφώσει πολιτικές απόψεις και να οριοθετήσει το πολιτικό κλίμα σχετικά με αυτό το θέμα (Freeman, Hansen & Leal, 2013).

Σε μια εποχή, που στο θέμα της Παράνομης Μετανάστευσης, οι περισσότερες Δυτικές Δημοκρατίες, λαμβάνουν αυστηρά περιοριστικά μέτρα (Nicholas & Reutz, 2010), υπάρχουν απόψεις, σύμφωνα με τις οποίες, στο παραπάνω αντικείμενο, δίνεται περισσότερη προσοχή από ότι πραγματικά του αναλογεί (Benson, 2013), αγνοώντας ταυτόχρονα την πολυπλοκότητα του. Ενώ οι απόψεις που διατυπώνονται στα media, ακολουθούν ένα συγκε-

---

¹¹ Σκάνδαλο υπεξαίρεσης κρατικών κονδυλίων τα οποία διοχετεύθηκαν διαμέσου ΜΚΟ, σε ιδιωτικούς τραπεζικούς λογαριασμούς, στην Ονδούρα. Σκάνδαλο παράνομης χρηματοδότησης της ΜΚΟ, «Διεθνές Κέντρο Αποναρκοθέτησης» στην Ελλάδα (2002-2003)

¹² Σεξουαλικό Σκάνδαλο Μελών της Oxfam. Χρησιμοποίηση κονδυλίων του Οργανισμού για πληρωμή σεξουαλικών υπηρεσιών προς αριθμό αξιωματούχων του Οργανισμού, κατά τη διάρκεια επιχειρήσεων σε Αϊτή και Τσάντ

κριμένο μοτίβο (Carens, 2013), η σύνθεση των Μεταναστευτικών ρευμάτων αποτελεί ένα κάθε άλλο παρά ομοιογενές σώμα, όχι μόνο όσο αφορά την εθνικότητα, αλλά και τους λόγους και τις αιτίες που το προκαλούν (Donato & Armenta, 2011).

Το γεγονός της αύξησης των μεταναστευτικών ροών, ώθησε τις εμπλεκόμενες κυβερνήσεις στην προσπάθεια αντιμετώπισης των, μέσω της υιοθέτησης αυστηρών περιοριστικών μέτρων (De Genova & Peutz, 2010). Τα προβλήματα που προκύπτουν και οι προτεινόμενες λύσεις, σχετικές με την Μετανάστευση, διαπερνούν οριζόντια τα παραδοσιακά κόμματα, δημιουργώντας ασυνήθιστες πολιτικές συμμαχίες (Zolberg, 2006). Σε αντιπαράθεση με τις παραπάνω κατηγορίες, αναπτύχθηκαν πολιτικά κινήματα, τα οποία υποστηρίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, υποστηριζόμενα από ένα ευρύ φάσμα ΜΚΟ (Freedman, 2009).

Μέσα σε αυτό το πολιτικό πλαίσιο, η κάλυψη του θέματος, πραγματοποιείται συνήθως μέσα από την οπτική της «Νομιμότητας», γεγονός που αντικατοπτρίζει την άποψη των κυρίαρχων πολιτικών απόψεων (Gabrielatos & Baker, 2008). Στις περισσότερες Δυτικές Δημοκρατίες, το θέμα αντιμετωπίζεται, ως πρόβλημα επιβολής του Νόμου, από πολιτικούς που προσπαθούν να εμφανιστούν ως αποφασιστικοί στο ακροατήριο τους (Suarez et al., 2011). Σε αντιδιαστολή με τα παραπάνω, εμφανίζονται και τοποθετήσεις (Benson, 2013), σύμφωνα με τις οποίες, οι Μετανάστες αποτελούν θύματα της Παγκοσμιοποίησης. Οι περισσότερες των περιπτώσεων, αποτελούν ιστορίες μεμονωμένων ατόμων, τα οποία αντιμετωπίζουν τις κυρώσεις των νόμων και λόγω προσωπικών προβλημάτων, αποσπούν την συμπάθεια του Κοινού (Ihlen & Thorbjornsrud, 2014).

Η άποψη της Κοινής Γνώμης επί του θέματος, φαίνεται ότι συγκλίνει υπέρ αυστηρότερων διαδικασιών, το οποίο υπερβαίνει κατά πολύ την εικόνα που εμφανίζεται στα ΜΜΕ (Freeman et al., 2013). Η έρευνα ωστόσο στο παραπάνω πεδίο, δεν εντοπίζει ξεκάθαρους σχετικούς παράγοντες, για την διασύνδεση του φαινομένου, πέραν της ύπαρξης συνδέσμου μεταξύ του μορφωτικού επιπέδου και της αποδοχής πιο φιλελεύθερων απόψεων (Espenshade & Calhoun, 1993). Παρόλαυτα, φαίνεται από μελέτες, ότι η στάση της elite, επηρεάζει αντίστοιχα και την στάση του Κοινού (Fetzer, 2013).

Αποτελεί γεγονός, ωστόσο, πως μπροστά σε ένα τόσο αμφιλεγόμενο και συγκρουσιακό θέμα, όπως αυτό της Μετανάστευσης, η αντιμετώπιση του από τα media, ακολουθεί ένα αντίστοιχο μοτίβο. Σύμφωνα με μια κατηγορία κριτικής, τα media χρησιμοποιούν φρασολογία, εικόνες και πρότυπα που προάγουν τα στερεότυπα και ενισχύουν την άποψη πως η Μετανάστευση πρέπει να αντιμετωπίζεται ως απειλή (Gabrielatos & Baker, 2008). Η

αντίθετη άποψη ισχυρίζεται ότι τα media τείνουν να αποσιωπούν τα πραγματικά προβλήματα που προκαλούνται από την Μετανάστευση (Schuck, 2011). Η κριτική ωστόσο που ασκείται εκατέρωθεν στα media, πρέπει να ιδωθεί, μέσα από το πρίσμα της κυρίαρχης θέσης που κατέχουν αυτά, στις Δυτικές Δημοκρατίες (Keane, 1991) και του ουσιαστικού ρόλου που διαδραματίζουν στην διαμόρφωση των διαφορετικών απόψεων.

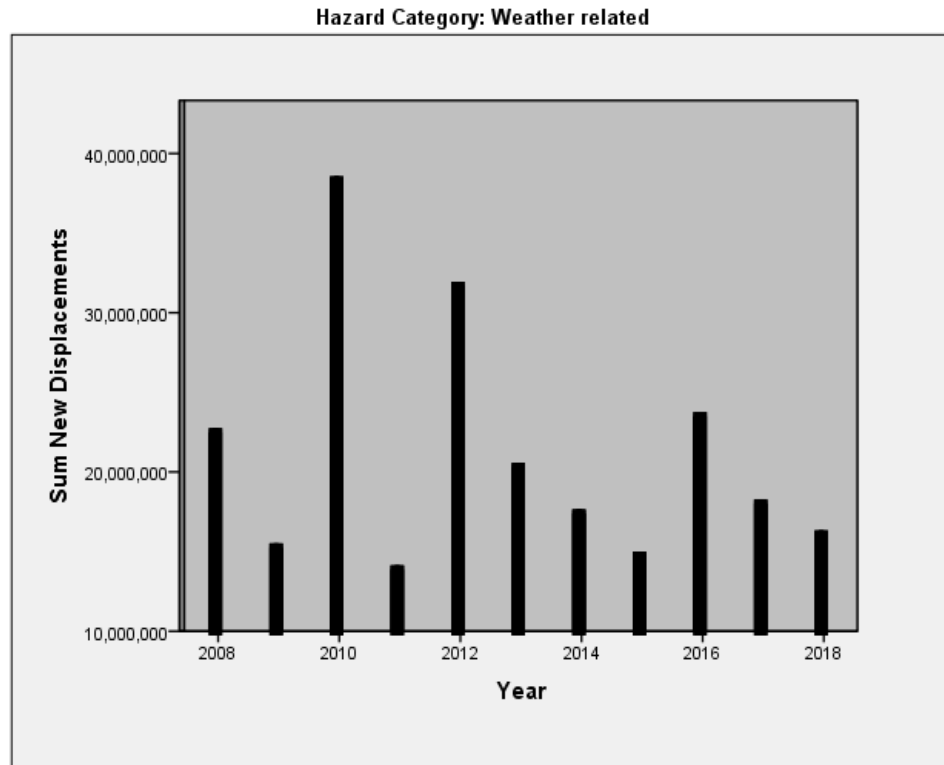
4.8 Κλιματική Αλλαγή και Ανθρώπινη Μετανάστευση

Η Κλιματική Αλλαγή παρουσιάζει πολλές προκλήσεις στην Ανθρωπότητα (Pachauri et al., 2014). Μία από τις πιο εμφανείς, αποτελεί η μετακίνηση ανθρώπων εξαιτίας της, γεγονός που καθίσταται ολοένα και πιο εμφανής (Kolmannskog, 2008). Μεταξύ των πιθανών περιβαλλοντολογικών Μεταναστών, αυτοί οι οποίοι διασχίζουν τα διεθνή σύνορα, αποτελούν σημείο τριβής μεταξύ των αναπτυσσόμενων κρατών (ως φορείς εξαγωγής μετανάστευσης) και των οικονομικά ανεπτυγμένων χωρών (ως φορείς υποδοχής μετανάστευσης). Αν και η Μετανάστευση αποτελεί ένα «φυσιολογικό» φαινόμενο στην Ανθρώπινη Ιστορία (όπως καταδείχθηκε στο 1^ο Κεφάλαιο αυτής της εργασίας), απότομες (με αυξητικές τάσεις) μεταβολές των ποσοτικών μεγεθών της, οι οποίες οφείλονται στα κλιματικά δεδομένα, μπορούν να οδηγήσουν σε πολλαπλά προβλήματα, τα οποία περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων την αλλοίωση των τοπικών οικοσυστημάτων, την επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης, τη διατάραξη των ανθρώπινων δικαιωμάτων, την αύξηση των διεθνών εντάσεων και την αύξηση των συνοριακών ελέγχων (Nordås & Gleditsch, 2007).

Παρά τις κατά καιρούς εκδοθείσες εργασίες και ορισμένα case studies, η Μετανάστευση, η οποία προκαλείται από την Κλιματική Αλλαγή, δεν έχει λάβει σημαντική κάλυψη από την υφιστάμενη βιβλιογραφία (Stern & Stern, 2007). Οι υπάρχουσες μελέτες επικεντρώνονται κυρίως στην γεωγραφική εγγύτητα, στα οικονομικά δεδομένα και την πολιτική και κοινωνική σταθερότητα. Ο κλιματικός παράγοντας όμως θα παίζει έναν ολοένα αυξανόμενο ρόλο στο προσεχές μέλλον (Warner et al., 2009). Γιαυτό τον λόγο, αν και η σχέση μεταξύ Κλιματικής Αλλαγής και Μετανάστευσης, επηρεάζεται από πολλαπλές μεταβλητές, υπάρχει η ανάγκη περαιτέρω μελέτης και εξαγωγής ποσοτικών συσχετισμών, πρόβλεψης μελλοντικών μεταναστευτικών ροών (Oliver-Smith, 2009).

Ποιες είναι όμως αυτές οι διεργασίες, οι οποίες επηρεάζονται από την κλιματική αλλαγή και οδηγούν σε αύξηση των μεταναστευτικών ροών; Ως σημαντικότερη μεταξύ

άλλων, θεωρείται η γεωργική παραγωγή (Perch-Nielsen et al., 2008). Οι επιπτώσεις στην γεωργική παραγωγή, συνήθως λαμβάνουν χώρα σε πολύ μεγάλες εκτάσεις και είναι πιο πιθανό να οδηγήσουν σε μόνιμης διάρκειας πληθυσμιακές μετακινήσεις. Τέτοια φαινόμενα

Πίνακας 27 Μετακινήσεις Πληθυσμών 2008 – 2018
(Πηγή: <http://www.internal-displacement.org/global-report/grid2018/>)

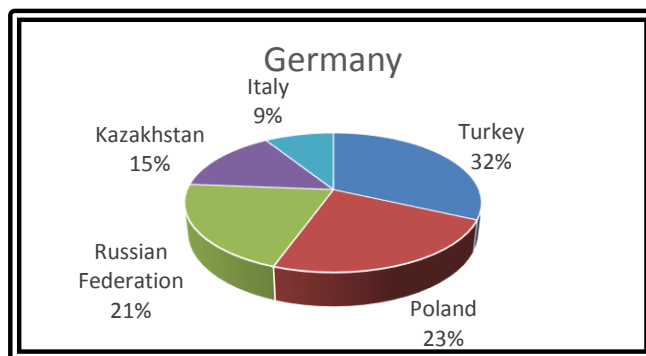
είναι ιδιαίτερα συχνά πλέον, σε αναπτυσσόμενες χώρες, οι οποίες διαθέτουν μεγάλους αγροτικούς πληθυσμούς, άμεσα εξαρτώμενους από το αγροτικό προϊόν (Adger, 2006). Επιπρόσθετα, η έλλειψη πόρων και υποδομών των αναπτυσσόμενων χωρών, τις καθιστά ακόμη πιο ευάλωτες στην Παγκόσμια Υπερθέρμανση (Cline, 2007). Προς επίρρωση των παραπάνω, μελέτη του IDMC (Internal Displacement Monitoring Center Report, 2018), υπολόγισε το σύνολο των ατόμων που αναγκάστηκαν να μετακινηθούν εξαιτίας κλιματικών καταστροφών, την τελευταία δεκαετία στα 230 εκ. (Πίνακας 27).

Κατόπιν των παραπάνω, η διασύνδεση Κλιματικής Αλλαγής και Μετανάστευσης, αν και υπολείπεται επιστημονικής ανάλυσης, αποτελεί πλέον παράγοντα, ο οποίος θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη στον επιχειρησιακό σχεδιασμό Οντοτήτων, οι οποίες αποτελούν προορισμό υποδοχής μεταναστευτικών ροών.

4.9 Επίδραση Γεωγραφικού – Ιστορικού Παράγοντα στο Μεταναστευτικό Φαινόμενο.

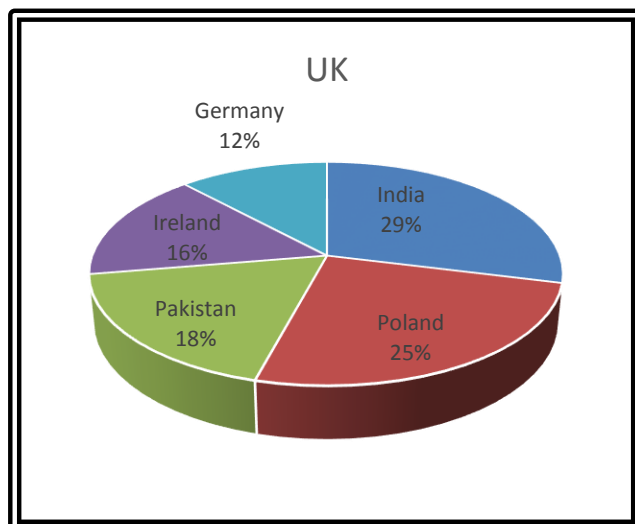
Αντικείμενο του παρόντος Κεφαλαίου αποτελεί η εξέταση των παραγόντων της Ιστορίας και της Γεωγραφίας και αν επηρεάζουν και πως, την ροή των σύγχρονων μεταναστευτικών πληθυσμών. Η έρευνα θα περιλαμβάνει την εξέταση των δεδομένων για τους μεγάλους μεταναστευτικούς προορισμούς των ΗΠΑ και Αυστραλίας καθώς και τους αντίστοιχους στην Ευρώπη (Ην. Βασίλειο, Γαλλία, Γερμανία και Ολλανδία) καθώς και την ενδεχόμενη διασύνδεση τους με το αποικιοκρατικό παρελθόν των χωρών αυτών.

Μελετώντας τα δεδομένα του ΟΑΣΕ για το έτος 2016, παρατηρούμε ότι στη

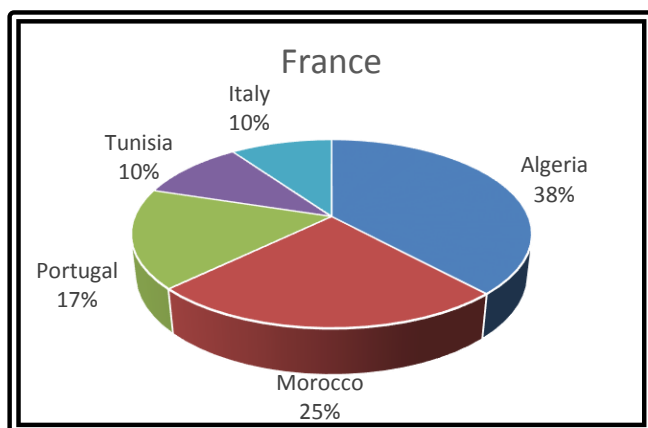
Πίνακας 28 Προέλευση Μεταναστών στη Γερμανία
(Πηγή OECD DATA, 2016)

Γερμανία (Πίνακας 28), το μεγαλύτερο ποσοστό μεταναστών προέρχεται από την Τουρκία (χώρα με την οποία έχουν αναπτυχθεί στρατηγικού τύπου συνεργασίες στο παρελθόν και τις Πολωνία, Ρωσία και Καζακστάν, οι οποίες ανήκουν στο *Lebensraum*, Ζωτικός Χώρος επέκτασης της Γερμανίας στα Ανατολικά (Jacobsen, 1981).

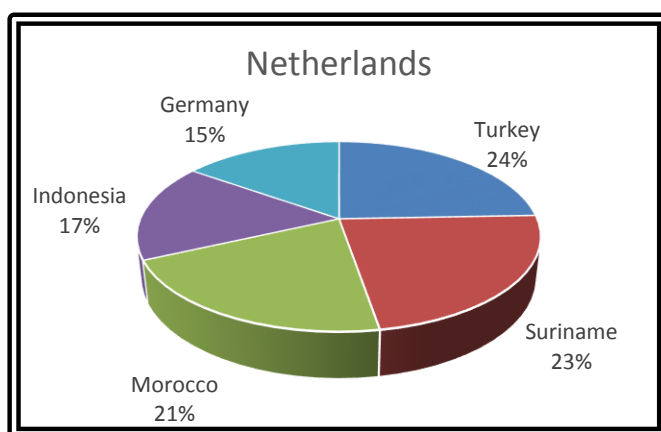
Πίνακας 29 Προέλευση Μεταναστών Ην. Βασίλειο
(Πηγή: OECD DATA 2016)

Ακολούθως, τα δεδομένα για την Μεγάλη Βρετανία (Πίνακας 29) καταδεικνύουν ως μεγαλύτερη χώρα εισαγωγής μεταναστών την πρώην αποικία της Ινδίας, στην οποία αν συνυπολογίσουμε και το Πακιστάν (ως πρώην Βρετανική Αποικία) και την Ιρλανδία (Lucas, 1915) φτάνουμε στο 63% του συνολικού πληθυσμού μεταναστών.

Πίνακας 30 Προέλευση Μεταναστών Γαλλία
(Πηγή: OECD DATA 2016)

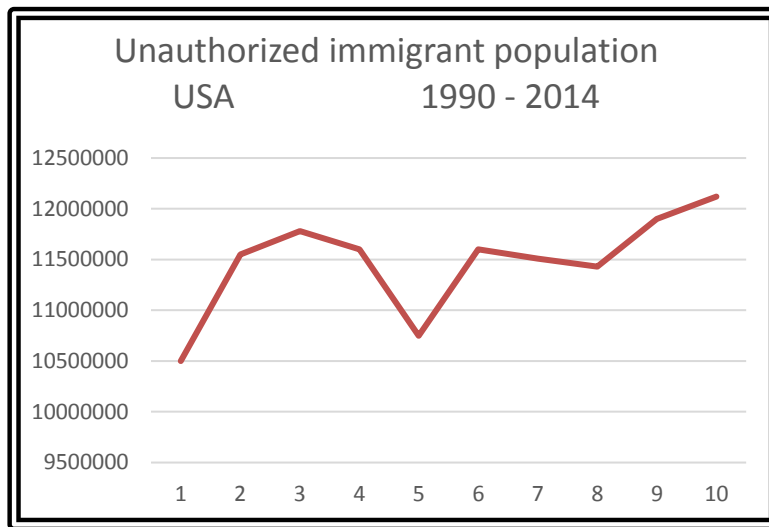
Επόμενη μεγάλη αποικιοκρατική δύναμη, η Γαλλία. (Πίνακας 30). Αν αθροίσουμε τα ποσοστά των Αλγερία, Τυνησίας και Μαρόκου (Simon, 1998), πρώην Γαλλικών Αποικιών, το ποσοστό των μεταναστών από τις τρεις πρώην αποικίες φτάνει στο 73%

Πίνακας 31 Προέλευση Μεταναστών Ολλανδία
(Πηγή: OECD DATA 2016)

Τέλος, η Ολλανδία με την Ινδονησία και το Σουρινάμ, πρώην αποικίες οι οποίες απέκτησαν την ελευθερία τους στο 2^ο μισό του 20^{ου} αιώνα, συγκεντρώνουν το 40% του μεταναστευτικού πληθυσμού της χώρας. (Amersfoort & Niekerk, 2006). (Πίνακας 31)

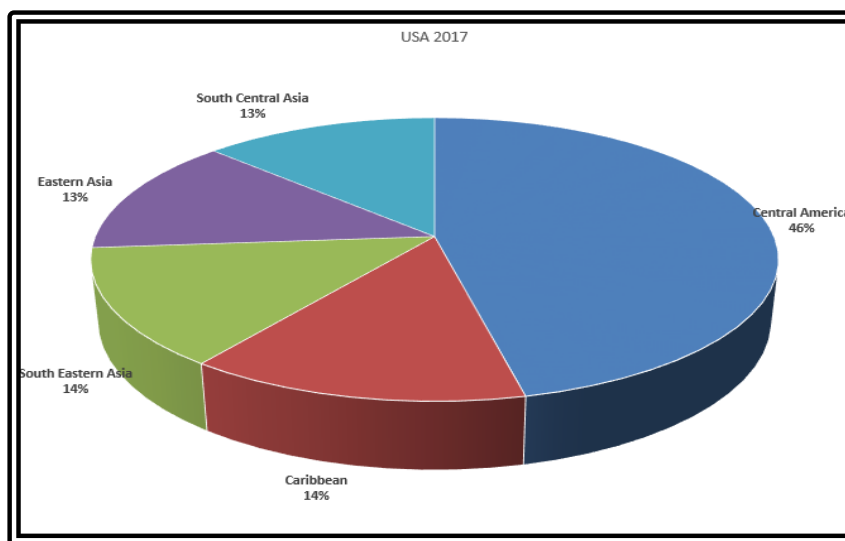
Γίνεται αντιληπτό, μελετώντας τα δεδομένα, όσον αφορά τις χώρες με τη μεγαλύτερη ζήτηση στις προτιμήσεις των μεταναστευτικών ροών στη περιοχή της Ευρώπης (Esiróna et al, 2017), ότι υπάρχει ευθεία διασύνδεση της Μετανάστευσης με την ιστορική πραγματικότητα. Η Γερμανία, η οποία είχε αναπτύξει στο παρελθόν γεωστρατηγικούς δεσμούς με την Τουρκία (Jenkins, 2004), αναλαμβάνει στη σύγχρονη εποχή το κόστος των επιλογών του παρελθόντος. Πρώην αποικιοκρατικές δυνάμεις, όπως η Μεγ. Βρετανία, η Γαλλία και η Ολλανδία, αποτελούν τον βασικό μεταναστευτικό προορισμό των πληθυσμών των πρώην αποικιών τους.

Πίνακας 32 Μεταβολή Μεταναστευτικού Πληθυσμού
(Πηγή: Immigration Policy Institute Data HUB 2019)

Ποια η κατάσταση όμως στις χώρες με την μεγαλύτερη ιστορία στην υποδοχή μεταναστών; Στις ΗΠΑ, η καταγραφή των παράνομα εισερχομένων στη χώρα σε βάθος 24 ετών, δείχνει αύξηση του πληθυσμού, από τα 10,5εκ στα 12εκ. (Πίνακας 32).

Επιπλέον, τα δεδομένα για το 2017 (Πίνακας 33), δείχνουν τον πληθυσμό των μεταναστών (όσοι δεν έχουν γεννηθεί στις ΗΠΑ) να προέρχεται κατά βάση από την Κεντρική

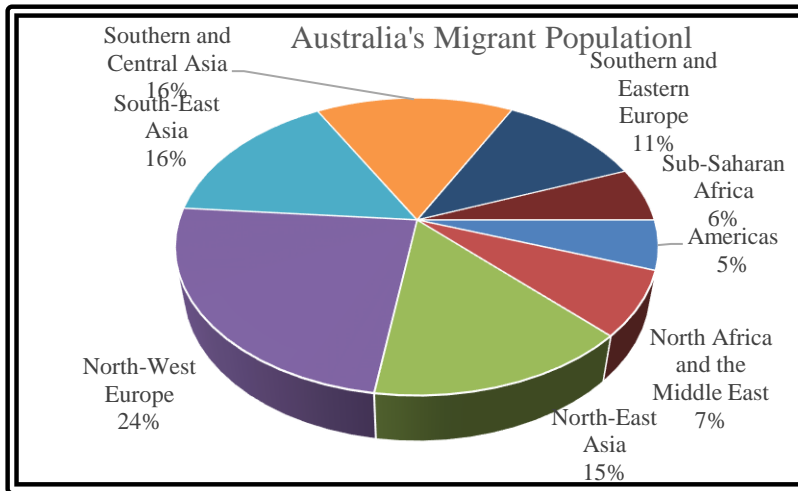

Πίνακας 33 Γεωγραφική Κατανομή (Πηγή:OECD DATA 2016)

Αμερική, σε ποσοστό 60% με το υπόλοιπο 40% να προέρχεται από τη Νοτιοανατολική Ασία. Στην περίπτωση των Η.Π.Α. βλέπουμε ότι η εγγύτητα της χώρας με τις υποβαθμισμένες οικονομικά περιοχές της Κεντρικής Αμερικής, λειτουργεί ενισχυτικά στην προσέλ-

κυση μεταναστών, ως pool factor. Ακολουθούν οι περιοχές της Νοτιοανατολικής Ασίας, στις παρυφές του Ειρηνικού.

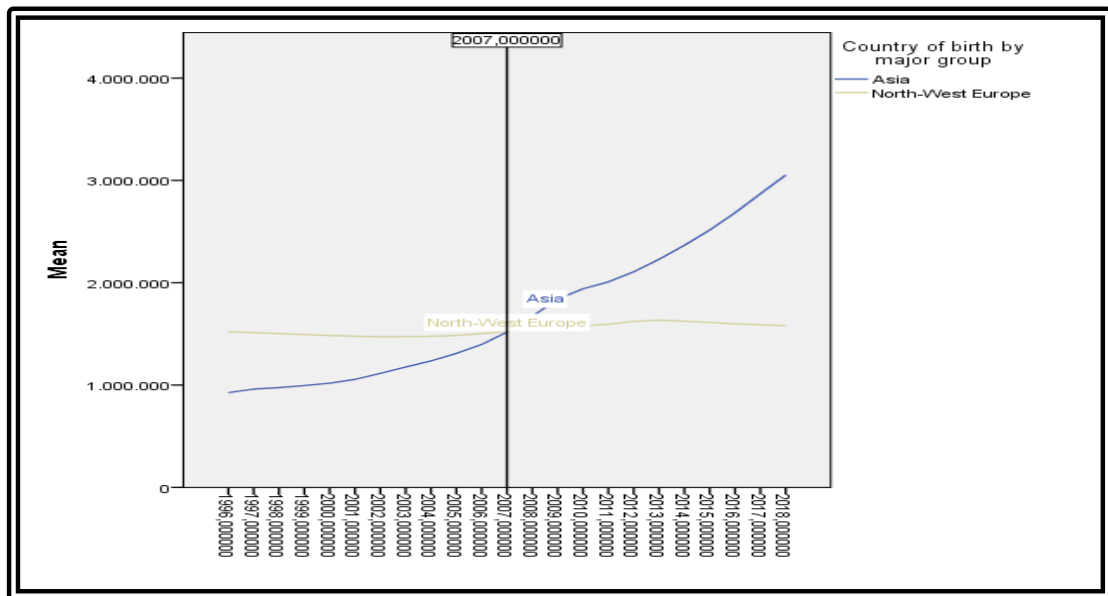
Η μελέτη των αντίστοιχων δεδομένων για την Αυστραλία, σύμφωνα με το ABS¹³, καταδεικνύει και εδώ την ύπαρξη γεωγραφικών συσχετισμών, καθώς το 47% των μετα-

Πίνακας 34 Γεωγραφική Κατανομή (Πηγή Australia Bureau of Statistics, 2019)

ναστών προέρχεται από την περιοχή της Ασίας. (Πίνακας 34). Μελετώντας περαιτέρω τα δεδομένα, ως προς τις περιοχές προέλευσης των μεταναστών και την μεταβολή τους στον χρόνο, παρατηρούμε στον Πίνακα 35, μια σαφή διαφοροποίηση. Ενώ στο πρόσφατο παρελθόν, οι μετα-

νάστες προερχόμενοι από την Βόρεια Ευρώπη, υπερεβούσαν σημαντικά, με έτος ορόσημο το 2007, οι αντίστοιχοι από την Ασία τους ξεπέρασαν, συνεχίζοντας σταθερά ανοδική πορεία.

Πίνακας 35 Μεταβολή στο Χρόνο (Πηγή: ABS 2019)

Συνοψίζοντας τα ευρήματα από τη μελέτη των δεδομένων, διαπιστώνουμε ότι:

¹³ ABS: Australian Bureau of Statistics

- ✓ Οι ιστορικοί δεσμοί, οι σχέσεις του παρελθόντος και η αποικιοκρατία, αποτελούν παράγοντες που διαμορφώνουν την κατάσταση της Μετανάστευσης στην Ευρώπη.
- ✓ Η γεωγραφία παίζει σημαντικό ρόλο στην επιλογή της χώρας προορισμού.

4.10.1 Πρόνοιες Διεθνών Συνθηκών επί της Μεταναστευτικής Διαδικασίας

Στο 1^ο Κεφάλαιο, αναφερθήκαμε στις διαφορές μεταξύ των εννοιών του Πρόσφυγα και του Μετανάστη. Όπως σημειώθηκε, η ουσιαστική διαφοροποίηση έγκειται στα πραγματικά κίνητρα του μετακινούμενου ατόμου. Σε αυτό το κεφάλαιο θα εξετάσουμε τις Διεθνείς Συνθήκες οι οποίες υπεγράφησαν και αφορούν τον χειρισμό και αντιμετώπιση αυτής της κατηγορίας.

Ιστορική στιγμή για την προστασία των δικαιωμάτων των προσφύγων αποτέλεσε η

Εικόνα 19 The 1951 Refugee Convention (United Nations High Commission for Refugees, 2019)

υπογραφή της Σύμβασης του 1951 στη πόλη της Γενεύης στην Ελβετία (Εικόνα 19). Αν και αρχικά η Σύμβαση υπεγράφη για την διαχείριση των προσφυγικών ρευμάτων, απότοκων του Β' Παγκοσμίου Πολέμου (κυρίως για την περιοχή της Ευρώπης), εν συνεχεία διαπιστώ-

θηκε η ανάγκη επέκτασης των προνοιών της Σύμβασης, με αποτέλεσμα την σύνταξη του Πρωτοκόλλου της Νέας Υόρκης, του 1967. Τα δύο αυτά κείμενα, αποτελούν μέχρι και σήμερα τον ακρογωνιαίο λίθο της διεθνούς νομοθεσίας για την προστασία των δικαιωμάτων των προσφύγων.

Στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και για την κοινή αντιμετώπιση του προβλήματος των Παρανόμως Εισερχομένων Προσώπων (ΠΕΠ) εντός της Επικράτειας της, υπεγράφησαν μια σειρά από Συμφωνίες, οι οποίες έχει καθιερωθεί να αναφέρονται ως Δουβλίνο I, II και III και οι οποίες θεσπίζουν κανόνες για την εναρμόνιση των διαδικασιών μεταξύ των Κρατών – Μελών. Οι κυριότερες πρόνοιες αυτών έχουν ως εξής:

- ✓ Όλα τα Κράτη Μέλη σέβονται την Αρχή της μη Επαναπροώθησης, δηλαδή δεν θα επιστρέφεται άτομο το οποίο διατρέχει κίνδυνο διώξεων, στην χώρα αναχώρησης του.

- ✓ Η ενότητα της Οικογένειας παραμένει θεμελιώδης στόχος.
- ✓ Κάθε ενδιαφερόμενος θα έχει το δικαίωμα να υποβάλει αίτηση ασύλου, σε μόνο μια χώρα μέλος, η οποία θα είναι υπεύθυνη για την εξέταση της καθώς και για οποιαδήποτε άλλη αίτηση μέλους της αυτής οικογένειας.
- ✓ Θεσπίζεται το σύστημα «Eurodac», το οποίο αφορά συλλογή και διανομή δακτυλικών αποτυπωμάτων των αιτούντων άσυλο, μεταξύ των Χωρών Μελών, για την ταυτοποίηση των εισερχομένων προσώπων.
- ✓ Καθιερώνεται ο όρος «Υπεύθυνο Κράτος Εξέτασης Ασύλου». Ως υπεύθυνο κράτος θεωρείται αυτό στο οποίο πρωτοεισήλθε παρανόμως, από τρίτη χώρα. (Αν δηλαδή, ένα πρόσωπο εισέλθει στα όρια του κράτους μέλους Α, έχοντας διασχίσει νωρίτερα το κράτος μέλος Β, τότε υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης ασύλου είναι το κράτος μέλος Β, στο οποίο και θα προωθηθεί το παρανόμως εισερχόμενο πρόσωπο.
- ✓ Σε περίπτωση που το «Υπεύθυνο Κράτος Εξέτασης Ασύλου», απορρίψει την αίτηση του Ενδιαφερομένου και ο τελευταίος συλληφθεί σε διαφορετική χώρα μέλος, Υπεύθυνο Κράτος εξακολουθεί να θεωρείται το αρχικό, στο οποίο και επαναπροωθείται το άτομο.
- ✓ Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν οι πρόνοιες των συμφωνιών «Δουβλίνου», οι οποίες αναφέρονται στις περιπτώσεις υπερφόρτωσης του συστήματος εξετάσεως αιτήσεων ασύλου σε κράτος μέλος, οι οποίες δύναται να θέσουν σε κίνδυνο το όλο σύστημα της Ένωσης. Συγκεκριμένα, στο «Άρθρο 33, περί του Μηχανισμού έγκαιρης προειδοποίησης, προετοιμασίας και διαχείρισης κρίσεων, του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 604/2013 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 26ης Ιουνίου 2013 για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (αναδιатύπωση)», που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 29/6/2013, σημειώνονται τα παρακάτω:

«Εάν η Επιτροπή διαπιστώσει ότι, η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασύλου δύναται να υπονομευθεί λόγω υπερφόρτωσης του συστήματος Κράτους Μέλους, τότε μπορεί να ζητήσει την υποβολή Σχεδίου Προληπτικής Δράσης από το εν λόγω Κράτος. Το τελευταίο δύναται να ζητήσει την συνδρομή της Επιτροπής κατά την εφαρμογή του συγκεκριμένου Σχεδίου.»
- Όπως σημειώθηκε νωρίτερα, η διαφορά μεταξύ «Μετανάστη» και «Πρόσφυγα» έγκειται, ουσιαστικά, στα κίνητρα μετακίνησης του ατόμου. Παρατηρείται λοιπόν το φαινόμενο, τα παρανόμως εισερχόμενα άτομα στις κύριες περιοχές ενδιαφέροντος (βλ Ηνωμένες

Πολιτείες Αμερικής, Ε.Ε. και Αυστραλία) να δηλώνουν συνήθως ως πρόσφυγες, με αποτέλεσμα οι υπηρεσίες των παραπάνω χωρών ή υπερεθνικών οργανισμών, δεσμευόμενες από τις πρόνοιες των Συνθηκών, οι οποίες έχουν υπογραφεί για την προστασία των πραγματικά διωκομένων ανθρώπων, να υποχρεούνται να προβαίνουν σε χρονοβόρες, κοστοβόρες και πολύπλοκες γραφειοκρατικές διαδικασίες εξακρίβωσης της πραγματικής υπόστασης αυτών των ατόμων. Οι διαδικασίες ταυτοποίησης, συνήθως, έχουν μεγάλη χρονικά διάρκεια με αποτέλεσμα η συνεχιζόμενη ροή των μεταναστευτικών ή προσφυγικών ρευμάτων, να οδηγεί τις δομές φιλοξενίας των χωρών υποδοχής σε υπερφόρτωση, η οποία με τη σειρά τους οδηγεί σε επιπλέον προβλήματα διαβίωσης (υγιεινής και ασφάλειας) και έντασης με τις τοπικές κοινωνίες.

4.10.2 Το Δίκαιο τα Θάλασσας στο χειρισμό των ναυαγών – μεταναστών.

Με δεδομένο ότι, σημαντικός αριθμός μεταναστών μετακινείται μέσω θαλάσσης, έχει ενδιαφέρον η εξέταση του νομικού καθεστώτος που διέπει τον χειρισμό των ναυαγών. Η υποχρέωση παροχής βοήθειας σε άτομα σε κίνδυνο στη θάλασσα, προσδιορίζεται σε αρκετές διεθνείς συνθήκες του Δικαίου της Θάλασσας, οι οποίες έχουν υπογραφεί και επικυρωθεί από το πλείστο των Κρατών. Αυτό σημαίνει πως πλέον υφίσταται και νομική ευθύνη του Παράκτιου Κράτους, πέραν της καθαρά ανθρωπιστικής πλευράς του θέματος. Οι Διεθνείς Συμβάσεις επί του θέματος και οι πρόνοιες που καθορίζονται, σημειώνονται παρακάτω:

✓ Η Συνθήκη του 1982 περί του Δικαίου της Θάλασσας (Άρθρο 98, σελ 27, Τμήμα VII «Υποχρέωση Παροχής Βοήθειας»):

«Κάθε κράτος θα απαιτεί από τον πλοίαρχο ενός πλοίου που φέρει τη σημαία του, στο μέτρο που μπορεί να το πράξει χωρίς σοβαρό κίνδυνο για το πλοίο, το πλήρωμα ή τους επιβάτες: α) να παρέχει βοήθεια σε οποιοδήποτε άτομο βρίσκεται στη θάλασσα με κίνδυνο θανάτου (β) να προχωρήσει με κάθε δυνατή ταχύτητα στη διάσωση ατόμων που βρίσκονται σε κατάσταση κινδύνου, εάν ενημερωθεί για την ανάγκη βοήθειας, στο μέτρο που είναι εύλογο να αναμένεται από τον ίδιο».

✓ Η Διεθνής Συνθήκη του 1974 περί της Ασφάλειας της Ζωής στη Θάλασσα [SOLAS, Κεφάλαιο V, Κανονισμός 33(1)]:

«Ο πλοίαρχος πλοίου στη θάλασσα, που είναι σε θέση να παράσχει βοήθεια με τη λήψη πληροφοριών από οποιαδήποτε πηγή, ότι πρόσωπα βρίσκονται σε κίνδυνο στη

θάλασσα, είναι υποχρεωμένος να προχωρήσει με ταχύτητα στη συνδρομή τους, ειδοποιώντας τους, ει δυνατόν, ή την υπηρεσία έρευνας και διάσωσης ότι το πλοίο προβαίνει σε αυτή τη πράξη. »

✓ Η Διεθνής Συνθήκη του 1979 περί Θαλάσσιας Έρευνας και Διάσωσης (SAR), Κεφ 2.1.10:

«Να εξασφαλίσουν την παροχή βοήθειας σε κάθε άτομο που βρίσκεται σε κίνδυνο στη θάλασσα»

Οι εν λόγω Διεθνείς Συνθήκες δεν προβαίνουν σε οποιοδήποτε διαχωρισμό, ως προς την προέλευση, εθνικότητα ή τη νομική υπόσταση των επιβατών ενός πλοίου, που βρίσκεται σε κίνδυνο. Αυτό σημαίνει ότι δεν έχει σημασία η χώρα προέλευσης ή το γεγονός πως οι επιβάτες του εν λόγω σκάφους, εν γνώσει τους αναλάμβαναν τους κινδύνους του ταξιδιού στη θάλασσα.

Επιπλέον, δεν έχει απολύτως καμία σημασία η κατοχή ή όχι ταξιδιωτικών εγγράφων ή αδειών εισόδου σε μια χώρα, των ατόμων που επιβαίνουν σε σκάφος σε κίνδυνο. Το γεγονός πως συνήθως άτομα που προσπαθούν να εισέλθουν παρανόμως σε μια χώρα, ταξιδεύουν διαμέσου θαλασσιών οδών και βρίσκονται συχνά σε επικίνδυνες καταστάσεις, δεν απαλλάσσει από τις νομικές υποχρεώσεις τους, ούτε τα παράκτια κράτη αλλά ούτε και τους κυβερνήτες των περιπλεόντων σκαφών. Η υποχρέωση παροχής βοήθειας αφορά όλους όσους βρίσκονται σε κίνδυνο στη θάλασσα.

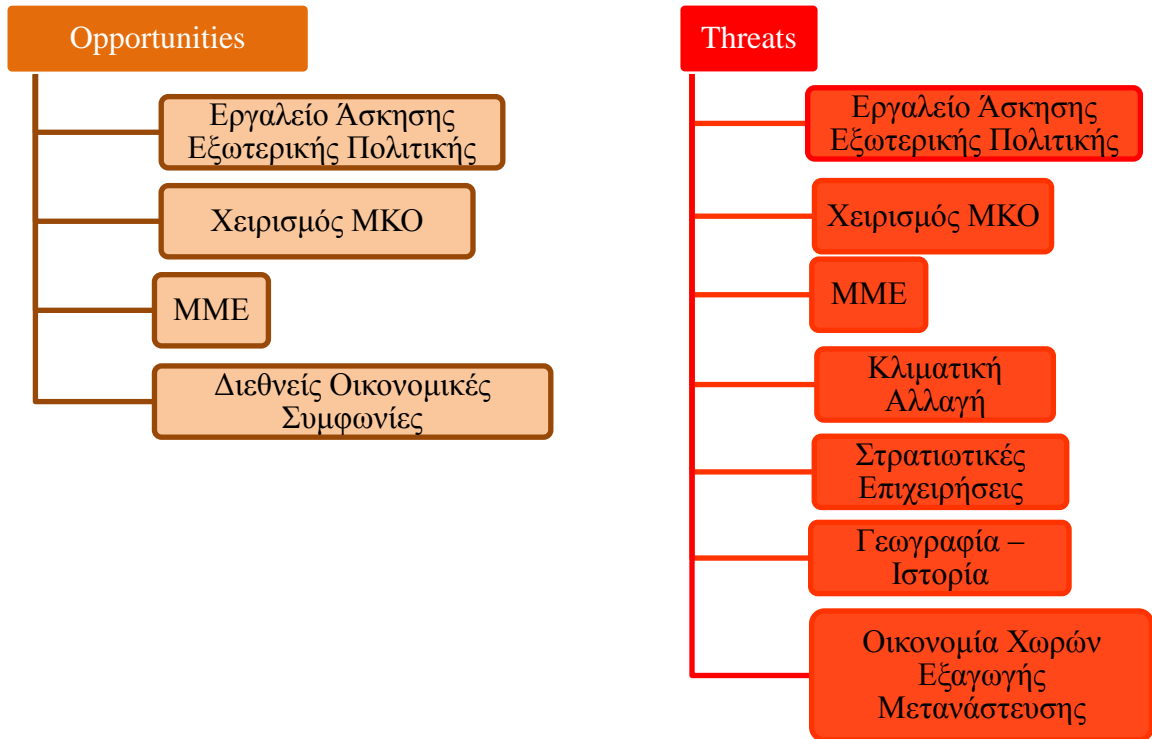
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5°

“ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ”

5.1 Συμπεράσματα, Επαλήθευση ή όχι των ερευνητικών υποθέσεων

Συνοψίζοντας τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας, μπορούμε να ισχυριστούμε με ασφάλεια ότι, τα επεξεργασμένα δεδομένα, οι βιβλιογραφικές αναφορές και τα Case Studies που χρησιμοποιήθηκαν στην υπόψη εργασία, ενίσχυσαν την ορθότητα των ερευνητικών υποθέσεων, όπως αυτές διατυπώθηκαν στο 3^ο Κεφάλαιο. Καταδείχθηκε σε μια τουλάχιστον περίπτωση ανά θεματική ενότητα ότι, οι στρατιωτικές επιχειρήσεις και η εξωτερική πολιτική συνδέονται με το φαινόμενο της Ανθρώπινης Μετανάστευσης ενώ αντίστοιχα η οικονομία της χώρας μπορεί να λειτουργήσει ως Push Factor για τους υπηκόους της Οντότητας. Αντιστρόφως, οι Οικονομικές συμφωνίες, εφόσον εφαρμόζονται εξίσου και από τα 2 μέρη, μπορούν να αποτελέσουν παράγοντα ανάσχεσης. Η δραστηριοποίηση των ΜΚΟ και των ΜΜΕ δημιουργεί πλέον νέα δεδομένα, τα οποία πρέπει να ληφθούν υπόψη στην σχεδίαση για την αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου καθώς επηρεάζουν την άποψη των Stakeholders, ενώ η Κλιματική Αλλαγή, αν και διαφαίνεται ανάγκη περαιτέρω έρευνας, δρα ενισχυτικά στη δημιουργία μεταναστευτικών ρευμάτων. Η Γεωγραφία και η Ιστορία αν και δεν επιδέχονται οποιασδήποτε επίδρασης από την Οντότητα, οφείλεται να λαμβάνονται υπόψη καθώς η φύση τους δημιουργεί σαφή μοτίβα επαναληψιμότητας στις ανθρώπινες συμπεριφορές. Τέλος, οι πρόνοιες των Διεθνών Συνθηκών δεσμεύουν τις σύγχρονες κρατικές οντότητες σε συγκεκριμένες συμπεριφορές, απόκλιση από τις οποίες θα τις έθετε στο περιθώριο της Διεθνούς Κοινότητας.

Η κατηγοριοποίηση των εξωτερικών παραγόντων οι οποίοι επηρεάζουν τη σύγχρονη ανθρώπινη Μετανάστευση και οι οποίοι εντοπίστηκαν με τη χρήση της Μεθόδου PESTEL, έχουν όπως παρακάτω:

Γίνεται αντιληπτό ότι, ορισμένοι παράγοντες έχουν κατηγοριοποιηθεί τόσο ως Ευκαιρίες όσο και ως Απειλές. Αυτό συμβαίνει διότι αναλόγως του χειρισμού που θα τύχουν από την Κρατική Οντότητα, οι παράγοντες αυτοί μπορούν να χρησιμοποιηθούν, τόσο υπέρ όσο και κατά της Οντότητας, είτε από την ίδια είτε από μια τρίτη.

5.2 Καινοτομία και ερευνητικά κενά

Η συγκεκριμένη εργασία έθεσε ως στόχο της, την μελέτη του φαινομένου της Ανθρώπινης Μετανάστευσης υπό το Πρίσμα της Διαχείρισης Κρίσεων και των εργαλείων της Επιχειρησιακής Έρευνας, κάτι το οποίο αποτελεί και την ερευνητική καινοτομία της εργασίας καθόσον η Μετανάστευση αντιμετωπίζεται συνήθως υπό το πρίσμα οικονομικών ή κοινωνιολογικών θεωριών. Ωστόσο η χρήση της μεθόδου Επιχειρησιακής Έρευνας PESTEL, αφήνει εξ ορισμού κενά στο συγκεκριμένο θέμα διότι η ολοκλήρωση της, δεδομένου και του επιστημονικού εύρους που καλύπτει ως έννοια η Μετανάστευση, προϋποθέτει και την χρήση της μεθόδου SWOT, για την μελέτη αντίστοιχα των εσωτερικών παραγόντων που επιδρούν επί της Οντότητας όπως αυτών που αναφέρονται στη Πολιτική Διαμόρφωση της Οντότητας, στο ισχύον εσωτερικό Νομικό Καθεστώς, στη Συγκρότηση και Λειτουργία

Ομάδων Διαχείρισης Κρίσεων, στα εφαρμοζόμενα Εκπαιδευτικά Μοντέλα των υπόψη ομάδων και τέλος στην επιλογή της κατάλληλης Στρατηγικής Διαχείρισης Μεταναστευτικών Κρίσεων. Τα παραπάνω, συνιστούν ερευνητικό κενό της παρούσας εργασίας, το οποίο υπάρχει η δυνατότητα να καλυφθεί από περαιτέρω έρευνα, σε μεταγενέστερο χρόνο.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ¹⁴

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Abt C.C. (1970). *Serious Games*. *The Viking Press*. New York.
- Adam, L. B. (2016). *The refugee card in EU-Turkey Relations: a necessary but uncertain deal*: Istituto Affari Internazionali.
- Adger, W. N., & Brooks, N. (2003). Does global environmental change cause vulnerability to disaster? *Natural disaster and development in a globalizing world* (pp. 35-58): Routledge.
- Alger, C. (2002). The emerging roles of NGOs in the UN system: from Article 71 to a people's millennium assembly. *Global Governance*, 8(1), 93-117.
- Altman, I., Horn, J., & Horn, J. P. (1991). *"To Make America": European Emigration in the Early Modern Period*: Univ of California Press.
- Amabile, T. M., & Conti, R. (1999). Changes in the work environment for creativity during downsizing. *Academy of Management Journal*, 42(6), 630-640.
- Amersfoort Van, H., & Van Niekerk, M. (2006). Immigration as a colonial inheritance: Post-colonial immigrants in the Netherlands, 1945–2002. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 32(3), 323-346.
- Amnesty International Turkey. (2016). *Illegal Mass Returns of Syrian Refugees Expose Fatal Flaws in EU – Turkey Deal*. Retrieved from <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/04/turkey-illegal-mass-returns-of-syrian-refugees-expose-fatal-flaws-in-eu-turkey-deal/>
- Arribas, G. F. (2016). The EU-Turkey Agreement: A Controversial Attempt at Patching up a Major Problem. *European Papers*, 1, 1097-1104.
- Artiles, A. M. (2005). Irregular Migration. The Dilemmas of Transnational Mobility. *Transfer: European Review of Labour and Research*, 11(2), 275-279.
- Australia. Dept. of Immigration and Ethnic Affairs., MacKellar, M. J. R., & MacKellar, M. J. R. (1978). *Australia's immigration policy*. Canberra: Australian Govt. Pub. Service.
- Australian Department of Labour and National Service. (2019). *The training of skilled*

---

¹⁴ APA 6th Style

- workers in Europe : report of Australian Tripartite Mission, 1968-69.*
- Baldaccini, A. (2010). Extraterritorial border controls in the EU: The role of FRONTEX in operations at sea *Extraterritorial immigration control* (pp. 225-251): Brill Nijhoff.
- Balzacq, T. (2016). *Security versus freedom?: a challenge for Europe's future*: Routledge.
- Barkan, E. R. (2011). *Immigration, incorporation and transnationalism*: Transaction Publishers.
- Baxi, U. (1996). "Global Neighborhood" and the "Universal Otherhood": Notes on the Report of the Commission on Global Governance. *Alternatives*, 21(4), 525-549.
- Benjamins, T., & Rothkrantz, L. (2007). *Interactive simulation in crisis management*. Paper presented at the Proceedings of the 4th International Conference on Information Systems for Crisis Response and Management ISCRAM2007.
- Benson, R. (2013). *Shaping immigration news*: Cambridge University Press Cambridge.
- Bland, M. (1995). Training managers to handle a crisis. *Industrial and Commercial Training*, 27(2), 28-31.
- Bland, M. (1995). Strategic crisis management *Strategic public relations* (pp. 276-298): Springer.
- Böhning, W.-R. (1978). *Elements of a theory of international migration and compensation*. Retrieved from
- Bonnici Bennett, M. (2018). The Refugee Crisis and the EU's Externalisation of Integrated Border Management to Libya and Turkey. EU Diplomacy Paper 06/2018.
- Borda, J. L., & Mackey-Kallis, S. (2003). A model for crisis management *Responding to crisis* (pp. 125-146): Routledge.
- Brockner, J., & James, E. H. (2008). Toward an understanding of when executives see crisis as opportunity. *The Journal of Applied Behavioral Science*, 44(1), 94-115.
- Bundy, J., & Pfarrer, M. D. (2015). A burden of responsibility: The role of social approval at the onset of a crisis. *Academy of Management Review*, 40(3), 345-369.
- Bundy, J., Pfarrer, M. D., Short, C. E., & Coombs, W. T. (2017). Crises and crisis management: Integration, interpretation, and research development. *Journal of Management*, 43(6), 1661-1692.
- Canoy, M., Beutin, R., Horvath, A., Hubert, A., Lerais, F., Smith, P., & Sochacki, M. (2006). Migration and public perception. *Bureau of European Policy Advisers (BEPA)*. European Commission.
- Carens, J. (2013). *The ethics of immigration*: Oxford University Press.

- Castles, S., De Haas, H., & Miller, M. J. (2013). *The age of migration: International population movements in the modern world*: Macmillan International Higher Education.
- Čelesnik, G., Radujković, M., & Vrečko, I. (2018). Resolving Companies in Crisis: Agile Crisis Project Management. *Organizacija*, 51(4), 223-237.
- Chen, R., Sharman, R., Rao, H. R., & Upadhyaya, S. J. (2008). Coordination in emergency response management. *Communications of the ACM*, 51(5), 66.
- Christianson, M. K., Farkas, M. T., Sutcliffe, K. M., & Weick, K. E. (2009). Learning through rare events: Significant interruptions at the Baltimore & Ohio Railroad Museum. *Organization Science*, 20(5), 846-860.
- Clair, J., & Waddock, S. (2007). A “total” responsibility management approach to crisis management and signal detection in organizations. *International handbook of organizational crisis management*, 299-313.
- Coombs, W. T. (2014). *Ongoing crisis communication: Planning, managing, and responding*. Sage Publications.
- Coombs, W. T., & Holladay, S. J. (2002). Helping crisis managers protect reputational assets: Initial tests of the situational crisis communication theory. *Management Communication Quarterly*, 16(2), 165-186.
- Coombs, W. T., & Holladay, S. J. (2006). Unpacking the halo effect: Reputation and crisis management. *Journal of Communication Management*, 10(2), 123-137.
- Davies Th. (2013). NGOs: A Long and Turbulent History.
- DeLeon, P. (1975). Scenario designs: An overview. *Simulation & Games*, 6(1), 39-60.
- Den Heijer, M. (2012). *Europe and extraterritorial asylum*: Bloomsbury Publishing.
- Dent P. Woo R. Cudworth R. (2018). Stronger, fitter, better. Crisis management for the resilient enterprise, Deloitte Insights Retrieved from https://www2.deloitte.com/content/dam/insights/us/articles/GLOB305_Crisis-management-survey/DI_Crisis-Management-Survey.pdf
- DeWeerd, H. A. (1967). *Political-military scenarios*.
- Dilenschneider, R. L. (2000). *The corporate communications bible: Everything you need to know to become a public relations expert*. New Millennium Press.
- Donato, K. M., & Armenta, A. (2011). What we know about unauthorized migration. *Annual review of sociology*, 37, 529-543.
- Dowell, G. W., Shackell, M. B., & Stuart, N. V. (2011). Boards, CEOs, and surviving a

- financial crisis: Evidence from the internet shakeout. *Strategic management journal*, 32(10), 1025-1045.
- Drennan, L. T., McConnell, A., & Stark, A. (2014). *Risk and crisis management in the public sector*: Routledge.
- Eder, H., & Alvintzi, P. (2010). *Crisis Management (Management Science--theory and Applications Series)*: Nova Science Publishers Incorporated.
- Edwards, M., & Hulme, D. (2014). *Non-governmental organisations-performance and accountability: Beyond the magic bullet*: Routledge.
- Elliot, D., Harris, K., & Baron, S. (2005). Crisis management and service marketing. *Journal of Services Marketing*, 19(5), 336-345.
- Esipova, N., Ray, J., & Pugliese, A., (2017). Number of Potential Migrants Worldwide Tops 700 Million, Retrieved from: <https://news.gallup.com/poll/211883> (29/12/2019, 11:20)
- Espenshade, T. J., & Calhoun, C. A. (1993). An analysis of public opinion toward undocumented immigration. *Population Research and Policy Review*, 12(3), 189-224.
- Fetzer, J. S. (2013). The paradox of immigration attitudes in Luxembourg: A pan-European comparison *Immigration and Public Opinion in Liberal Democracies* (pp. 98-112): Routledge.
- Flynn, M., & Cannon, C. (2010). *Detention at the Borders of Europe: Report on the Joint Global Detention Project-International Detention Coalition Workshop in Geneva, Switzerland, 2-3 October 2010*: Graduate Institute of International and Development Studies.
- Fink, S. (1986). *Crisis management: Planning for the inevitable*. American Management Association.
- Frandsen, F., & Johansen, W. (2011). The study of internal crisis communication: towards an integrative framework. *Corporate Communications: An International Journal*, 16(4), 347-361.
- Freedman, J. (2009). Mobilising against detention and deportation: Collective actions against the detention and deportation of 'failed' asylum seekers in France. *French Politics*, 7(3-4), 342-358.
- Freeman, G. P., Hansen, R., & Leal, D. L. (2013). *Immigration and public opinion in liberal democracies* (Vol. 52): Routledge.
- Gabrielatos, C., & Baker, P. (2008). Fleeing, sneaking, flooding: A corpus analysis of

- discursive constructions of refugees and asylum seekers in the UK press, 1996-2005. *Journal of English linguistics*, 36(1), 5-38.
- Geisler, M. A., & Ginsberg, A. S. (1965). *Man-machine simulation experience*. Retrieved from
- Global Detention Project. (2016). Indonesia Immigration Detention. Retrieved from <https://www.globaldetentionproject.org/countries/asia-pacific/indonesia>
- Goudappel, F. A., & Raulus, H. S. (2011). *The Future of Asylum in the European Union: Problems, proposals and human rights*: Springer Science & Business Media.
- Greenhill, K. M. (2008). Strategic engineered migration as a weapon of war. *Civil Wars*, 10(1), 6-21.
- Greenhill, K. M. (2016). Migration as a Weapon in Theory and in Practice. *Military review*, 96(6), 23-36.
- Groupe d'experts intergouvernemental sur l'évolution du climat Working Group I. (2007). *Climate Change 2007: The physical science basis: Summary for policymakers*: IPCC.
- Guild, E. (2006). The Europeanisation of Europe's asylum policy. *International Journal of Refugee Law*, 18(3-4), 630-651.
- Hammar, T. (1990). *Democracy and the nation state: Aliens, denizens, and citizens in a world of international migration*: Gower Publishing Company.
- Haunschild, P. R., Polidoro Jr, F., & Chandler, D. (2015). Organizational oscillation between learning and forgetting: The dual role of serious errors. *Organization Science*, 26(6), 1682-1701.
- Hawkins, F. (1991). *Critical years in immigration: Canada and Australia compared* (Vol. 2): McGill-Queen's Press-MQUP.
- Healey, J. (2013). *Asylum Seekers and Immigration Detention*: Spinney Press.
- Heath, R., & Palenchar, M. (2009). Issues management and crisis communication. *Strategic issues management: Organizations and public policy challenges*, 273-308.
- Helmer, O., Brown, B., & Gordon, T. J. (1966). *Social Technology. [By] Olaf Helmer.[With] Contributions by Bernice Brown, Theodore Gordon*: Basic Books.
- Hershkovitz, I., Weber, G. W., Quam, R., Duval, M., Grün, R., Kinsley, L., Mercier, N. (2018). The earliest modern humans outside Africa. *Science*, 359(6374), 456-459.
- Heydemann, S. (2013). Tracking the "Arab Spring": Syria and the Future of Authoritarianism. *Journal of Democracy*, 24(4), 59-73.
- Hills, J. (2010). An anatomy of economic inequality in the UK-report of the national equality

- panel. *LSE STICERD Research Paper No. CASEREPORT60*.
- Hirsch A. L. & Doig C. (2019). Managing migration in Indonesia: the role of IOM and Australia.
- Hirsch, A. L., & Doig, C. (2018). Outsourcing control: The International Organization for Migration in Indonesia. *The International Journal of Human Rights*, 22(5), 681-708.
- Holborn, L. W. (1938). The Legal Status of Political Refugees, 1920–1938. *American Journal of International Law*, 32(4), 680-703.
- Hollifield, J., Martin, P. L., & Orrenius, P. (2014). *Controlling immigration: A global perspective*: Stanford University Press.
- Howell, J. M., & Shamir, B. (2005). The role of followers in the charismatic leadership process: Relationships and their consequences. *Academy of Management Review*, 30(1), 96-112.
- Hughes, G., & Quinn, E. (2004). *The impact of immigration on Europe's societies: Ireland*. Retrieved from
- Ihlen, Ø., & Thorbjørnsrud, K. (2014). Making news and influencing decisions: Three threshold cases concerning forced return of immigrants. *European Journal of Communication*, 29(2), 139-152.
- International Migration Organization. (2019). International Migration Law, Glossary on Migration, No 34.
- Iriye A. (1999). A Century of NGOs. *Diplomatic History*.
- Irrera, D. (2016). Migrants, the EU and NGOs: The Practice of Non-Governmental SAR Operations. *Romanian J. Eur. Aff.*, 16, 20.
- Jacobsen, H. A. (1981). " Kampf um Lebensraum" Zur Rolle des Geopolitikers Karl Haushofer im Dritten Reich. *German Studies Review*, 4(1), 79-104.
- James, E. H., Wooten, L. P., & Dushek, K. (2011). Crisis management: Informing a new leadership research agenda. *Academy of Management Annals*, 5(1), 455-493.
- Jenkins, J. (2004). German Orientalism: Introduction. *Comparative Studies of South Asia, Africa and the Middle East*, 24(2), 97-100.
- Jordan, B., & Düvell, F. (2002). *Irregular migration: the dilemmas of transnational mobility*: Courier Corporation.
- Kahn, W. A., Barton, M. A., & Fellows, S. (2013). Organizational crises and the disturbance of relational systems. *Academy of Management Review*, 38(3), 377-396.
- Kalkman, J. P., Kerstholt, J. H., & Roelofs, M. (2018). Crisis response team decision-making

- as a bureau-political process. *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 26(4), 480-490.
- Kash, T. J., & Darling, J. R. (1998). Crisis management: prevention, diagnosis and intervention. *Leadership & Organization Development Journal*, 19(4), 179-186.
- Kaunert, C., & Léonard, S. (2012). The European Union asylum policy after the Treaty of Lisbon and the Stockholm Programme: towards supranational governance in a common area of protection? *Refugee Survey Quarterly*, 31(4), 1-20.
- Keane, J. (1998). *The media and democracy*: Polity Press.
- Kim, B. (2012). *Proactive self-disclosure of threats: The effects of voluntary disclosure of corporate issues on perceived organizational transparency, credibility, and perceived severity of issues*. University of Missouri--Columbia.
- Kim, J.-Y., & Miner, A. S. (2007). Vicarious learning from the failures and near-failures of others: Evidence from the US commercial banking industry. *Academy of Management Journal*, 50(3), 687-714.
- King, R. (2012). Theories and typologies of migration: an overview and a primer.
- Kleiboer, M. (1997). Simulation methodology for crisis management support. *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 5(4), 198-206.
- Klusmeyer, D. B., & Papademetriou, D. G. (2009). *Immigration policy in the Federal Republic of Germany: negotiating membership and remaking the nation*: Berghahn Books.
- Kohlmeier, M., & Schimany, P. (2005). The impact of immigration on Germany's Society: The German Contribution to the Pilot Research Study "The Impact of Immigration on Europe's Societies "within the framework of the European Migration Network. *Nürnberg, Germany Federal Office for Migration and Refugees*.
- Kolmannskog, V. O. (2008). *Future floods of refugees: A comment on climate change, conflict and forced migration*: Norwegian refugee council.
- Kubler-Ross, E. (1983). E.(1969) On Death and Dying. *New York: Touchstone*.
- Laere, J., & Lindblom, J. (2019). Cultivating a longitudinal learning process through recurring crisis management training exercises in twelve Swedish municipalities. *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 27(1), 38-49.
- Lamin, A., & Zaheer, S. (2012). Wall Street vs. Main Street: Firm strategies for defending legitimacy and their impact on different stakeholders. *Organization Science*, 23(1), 47-66.

- Lampel, J., Shamsie, J., & Shapira, Z. (2009). Experiencing the improbable: Rare events and organizational learning. *Organization Science*, 20(5), 835-845.
- Latson, J. (2014). How Poisoned Tylenol Became a Crisis-Management Teaching Model. *Time.com*, 1.
- Lee, S. H., & Makhija, M. (2009). Flexibility in internationalization: is it valuable during an economic crisis? *Strategic management journal*, 30(5), 537-555.
- Léonard, S. (2010). EU border security and migration into the European Union: FRONTEX and securitisation through practices. *European security*, 19(2), 231-254.
- Levine, R. A., Schelling, T. C., & Jones, W. M. (1991). Crisis games 27 years later: Plus c'est déjà vu: Rand.
- Lerbinger, O. (1997). *The crisis manager: Facing risk and responsibility*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Lewis, D. (2010). Nongovernmental organizations, definition and history. *International encyclopedia of civil society*, 1056-1062.
- Lin, Z., Zhao, X., Ismail, K. M., & Carley, K. M. (2006). Organizational design and restructuring in response to crises: Lessons from computational modeling and real-world cases. *Organization Science*, 17(5), 598-618.
- Lucas, R. E. (1981). 5: International Migration: Economic Causes, Consequences and Evaluation. *International Migration Review*, 15(1_suppl), 84-109.
- Lucas, C. P. (1915). *A historical geography of the British colonies* (Vol. 4). Clarendon Press.
- Madsen, P. M. (2009). These lives will not be lost in vain: Organizational learning from disaster in US coal mining. *Organization Science*, 20(5), 861-875.
- Madsen, P. M., & Desai, V. (2010). Failing to learn? The effects of failure and success on organizational learning in the global orbital launch vehicle industry. *Academy of Management Journal*, 53(3), 451-476.
- Manoj, B. S., & Baker, A. H. (2007). Communication challenges in emergency response. *Commun. ACM*, 50(3), 51-53. doi:10.1145/1226736.1226765
- Marrus, M. R. (1985). *The unwanted: European refugees in the twentieth century*: New York: Oxford University Press.
- Mastrodicasa, J. (2008). Technology use in campus crisis. *New Directions for Student Services*, 2008(124), 37-53.
- Matthew, R. A., McDonald, B., & Rutherford, K. R. (2004). *Landmines and human security: international politics and war's hidden legacy*: SUNY Press.

- Mazzei, A., Kim, J.-N., & Dell'Oro, C. (2012). Strategic value of employee relationships and communicative actions: Overcoming corporate crisis with quality internal communication. *International Journal of Strategic Communication*, 6(1), 31-44.
- McLaren, L., Australian Institute of Multicultural Affairs., & Film Australia (Organization). Destination Australia: the migrant experience since 1788. The White Australia policy.
- McNeill, W. H., & Adams, R. (1978). Human migration: Patterns and policies.
- Metcalfe, A. (2010). Official Committee Hansard: Budget Estimates, Senate Standing Committee on Legal and Constitutional Affairs: May.
- Millbank A. (2001). The Detention of Boat People. *Parliament of Australia*.
- Miller, P. W. (1999). Immigration Policy and Immigrant Quality: The Australian Points System. *American Economic Review*, 89(2), 192-197. doi:10.1257/aer.89.2.192
- Mishina, Y., Block, E. S., & Mannor, M. J. (2012). The path dependence of organizational reputation: How social judgment influences assessments of capability and character. *Strategic management journal*, 33(5), 459-477.
- Mishina, Y., Dykes, B. J., Block, E. S., & Pollock, T. G. (2010). Why “good” firms do bad things: The effects of high aspirations, high expectations, and prominence on the incidence of corporate illegality. *Academy of Management Journal*, 53(4), 701-722.
- Monar, J. (2006). The project of a European border guard: Origins, models and prospects in the context of the EU’s integrated external border management. *Borders and Security Governance. Managing Borders in a Globalised World. Geneva: Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces*.
- Moynihan, D. P. (2008). Learning under uncertainty: Networks in crisis management. *Public Administration Review*, 68(2), 350-365.
- Mukherjee, A., Johnson, D., Jin, Y., & Kieckhafer, R. (2009). Using situational simulations to support decision making in co-dependent infrastructure systems. *International journal of critical infrastructures*, 6(1), 52-72.
- Nethery, A., & Gordyn, C. (2014). Australia–Indonesia cooperation on asylum-seekers: a case of ‘incentivised policy transfer’. *Australian Journal of International Affairs*, 68(2), 177-193.
- Nethery, A., Rafferty-Brown, B., & Taylor, S. (2012). Exporting Detention: Australia-funded Immigration Detention in Indonesia. *Journal of Refugee Studies*, 26(1), 88-109. doi:10.1093/jrs/fes027

- Nethery, A., Rafferty-Brown, B., & Taylor, S. (2015). 12 At the discretion of management. *Immigration Detention: The migration of a policy and its human impact*, 114.
- Nihon Rōdō Kōkai, OECD, Development Staff, Organización de Cooperación y Desarrollo Económico, Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, Nihon Rōdō Kyōkai, & Source OECD (Online service). (2002). *Migration and the Labour Market in Asia 2001: Recent Trends and Policies*. Organisation for Economic Co-operation and Development.
- Nordås, R., & Gleditsch, N. P. (2007). Climate change and conflict. *Political geography*, 26(6), 627-638.
- Nye Jr J S. (2009). Get Smart-Combining Hard and Soft Power. Retrieved from <https://www.foreignaffairs.com/articles/2009-07-01/get-smart>
- Nye Jr J S. (2012). Immigration and American Power. Retrieved from [www.koreatimes.co.kr /opinion/2012/12/137_127004.html](http://www.koreatimes.co.kr/opinion/2012/12/137_127004.html)
- Nygaard C. (2011). International Migration, Housing Demand and Access to Home ownership in the UK. *Urban Studies*, 48(11), 2211–2229.
- Oliveira, A. Triple P| Humanitarian Supply Network Governance Model.
- Oliver-Smith, A. (2009). *Nature, society, and population displacement: towards understanding of environmental migration and social vulnerability*: UNU-EHS.
- Oltmer, J. (2003). *Migration steuern und verwalten: Deutschland vom späten 19. Jahrhundert bis zur Gegenwart* (Vol. 12): Vandenhoeck & Ruprecht.
- Østergaard-Nielsen, E. (2003). The politics of migrants' transnational political practices. *International Migration Review*, 37(3), 760-786.
- Owen, J. (2010). BP oil spill crisis management: how not to do it.
- Öztürk, N. (2002). Partizipation von Migranten und Einwanderern in Betrieben und den Gewerkschaften—Das Beispiel der Industriegewerkschaft Metall *Wohlfahrtsstaat, Einwanderung und ethnische Minderheiten* (pp. 295-309): Springer.
- Papanicolopulu, I. (2016). The duty to rescue at sea, in peacetime and in war: A general overview. *International Review of the Red Cross*, 98(902), 491-514.
- Papastavridis, E. (2010). 'Fortress Europe' and FRONTEX: Within or Without International Law? *Nordic Journal of International Law*, 79(1), 75-111.
- Pachauri, R. K., Allen, M. R., Barros, V. R., Broome, J., Cramer, W., Christ, R., ... & Dubash, N. K. (2014). *Climate change 2014: synthesis report. Contribution of Working Groups I, II and III to the fifth assessment report of the Intergovernmental*

- Panel on Climate Change* (p. 151). Ipcc.
- Pecoud A. Esperti M. (2017). Are NGOs responsible for the migration crisis in the Mediterranean? Retrieved from <https://theconversation.com/are-ngos-responsible-for-the-migration-crisis-in-the-mediterranean-79699>
- Perch-Nielsen, S. L., Bättig, M. B., & Imboden, D. (2008). Exploring the link between climate change and migration. *Climatic change*, 91(3-4), 375.
- Perkowski, N. (2016). Deaths, interventions, humanitarianism and human rights in the Mediterranean 'migration crisis'. *Mediterranean Politics*, 21(2), 331-335.
- Perrini, F., & Tencati, A. (2006). Sustainability and stakeholder management: the need for new corporate performance evaluation and reporting systems. *Business Strategy and the Environment*, 15(5), 296-308.
- Peutz, N., & De Genova, N. (2010). Introduction with Nicholas De Genova. In *The Deportation Regime: Sovereignty, Space, and the Freedom of Movement Introduction with Nicholas De Genova. In The Deportation Regime: Sovereignty, Space, and the Freedom of Movement* (pp. 1-19): Duke University Press.
- Pollard, D., & Hotho, S. (2006). Crises, scenarios and the strategic management process. *Management Decision*, 44(6), 721-736.
- Pfarrer, M. D., Pollock, T. G., & Rindova, V. P. (2010). A tale of two assets: The effects of firm reputation and celebrity on earnings surprises and investors' reactions. *Academy of Management Journal*, 53(5), 1131-1152.
- Phillips, J., & Spinks, H. (2013). *Boat arrivals in Australia since 1976*: Parliament of Australia, Department of Parliamentary Services.
- Plaisance, P. L. (2007). Transparency: An assessment of the Kantian roots of a key element in media ethics practice. *Journal of Mass Media Ethics*, 22(2-3), 187-207.
- Quade, E. S., & Boucher, W. I. (1968). *Systems analysis and policy planning: applications in defense*. Retrieved from
- Quade, E. S., & Carter, G. M. (1989). *Analysis for public decisions*: MIT Press.
- Rasli, A., Haider, M., Goh, C. F., & Tan, O. K. (2017). Keeping the lights on: A conceptual framework for understanding crisis management capability in the public sector. *Global Business and Organizational Excellence*, 36(6), 54-61.
- Reinalda, B. (2009). *Routledge history of international organizations: from 1815 to the present day*: Routledge.
- Republic of Indonesia. (2011). Law 6 of 2011 Concerning Immigration

- Rice C. (2014). OMG! Ebola Is Trending! Wait, What Does That Actually Mean? Retrieved from <https://www.boston.com/culture/health/2014/10/09/omg-ebola-is-trending-wait-what-does-that-actually-mean>
- Rienzo, C. (2016). Migrants in the UK labour market: An overview. *Migration Observatory Briefing, 6th Revision. Oxford: COMPAS.*
- Rosenberg, M. (2019). Push-Pull Factors in Immigration. Retrieved from <https://www.thoughtco.com/push-pull-factors-1434837>
- Ruhlman, M. (2014). *Who Participates in Global Governance?: States, Bureaucracies, and NGOs in the United Nations*: Routledge.
- Rystad, G. (1992). Immigration history and the future of international migration. *International Migration Review*, 26(4), 1168-1199.
- Saunders M., Lewis P., Thornhill A. (2009). *Research Methods for Business Students*, 5th Edition.
- Select Committee on Economic Affairs. (2008). *The Economic Impact of Immigration Volume I: Report House of Lords.*
- Schuck, P. H. (2011). Some observations about immigration journalism. *Public Law Working Paper*(229).
- Schwabe, W. (1994). *An introduction to analytic gaming*: RAND Corporation.
- Schwarz, B. (1988). Forecasting and scenarios. *Handbook of Systems Analysis*, 327-368.
- Sellnow, T. L., & Seeger, M. W. (2013). *Theorizing crisis communication* (Vol. 4): John Wiley & Sons.
- Selm, J., Kamanga, K., Morrison, J., Spoljar-Vrzina, S., & Nadig, A. (2003). *The Refugee Convention at fifty: A view from forced migration studies*: Lexington Books.
- Shen, W. (2003). The dynamics of the CEO-board relationship: An evolutionary perspective. *Academy of Management Review*, 28(3), 466-476.
- Shubik, M. (1972). On the scope of gaming. *Management Science*, 18(5-part-2), 20-36.
- Simon, P. (1998). Ghettos, immigrants, and integration the French dilemma. *Netherlands journal of housing and the built environment*, 13(1), 41-61.
- Smillie, I., & Helmich, H. (1993). *Non-governmental organisations and governments*: Development Centre of the Organisation for Economic Co-operation and Development.
- Smith, D. (1990). Beyond contingency planning: Towards a model of crisis management. *Industrial Crisis Quarterly*, 4(4), 263-275.

- Stauffacher, D. (2011). Strengthening crisis information management in a networked world: A call for vision, leadership, and collaboration. *UN Chronicle*, 48(3), 34-36.
- Stern, N., & Stern, N. H. (2007). *The economics of climate change: the Stern review*: cambridge University press.
- Steven, R., Masaaki, K., & Satoshi, M. (2013). *Prevention and crisis management: lessons for Asia from the 2008 crisis*: World Scientific.
- Suarez-Orozco, M., Louie, V., & Suro, R. (2011). *Writing immigration: Scholars and journalists in dialogue*: University of California Press.
- Suhrke, A. (1998). Burden-sharing during refugee emergencies: The logic of collective versus national action. *Journal of Refugee Studies*, 11(4), 396-415.
- Sweetser, K. D. (2010). A losing strategy: The impact of nondisclosure in social media on relationships. *Journal of Public Relations Research*, 22(3), 288-312.
- Taylor, M., & Kent, M. L. (2007). Taxonomy of mediated crisis responses. *Public Relations Review*, 33(2), 140-146.
- The Editors of Encyclopaedia Britannica. (2015). Boat People *Encyclopaedia Britannica*.
- The New Humanitarian. (2013). Poor conditions in Indonesian immigration detention centres fuel violence. Retrieved from <https://www.thenewhumanitarian.org/feature/2013/12/17/poor-conditions-indonesian-immigration-detention-centres-fuel-violence>
- Thorbjørnsrud, K. (2015). Framing irregular immigration in Western media: SAGE Publications Sage CA: Los Angeles, CA.
- Tilly, C. (2011). The impact of the economic crisis on international migration: a review. *Work, employment and society*, 25(4), 675-692.
- Tucker, C. (2011). Social media, texting play new role in response to disasters: preparedness, communication targeted: American Public Health Association.
- United Nations High Commissioner for Refugees. (2006). Master Glossary of Terms
- Venette, S. J. (2003). Risk communication in a high reliability organization. *Ann Arbor, MI: UMI Proquest Information and Learning*.
- Viskanic M. (2017). Fear and Loathing on the Campaign Trail: Did Immigration Cause Brexit? Retrieved from <https://ssrn.com/abstract=2941611>
- Viskanic M. (2017). Fear and Loathing on the Campaign Trail: Did Immigration Cause Brexit? Retrieved from <https://ssrn.com/abstract=2941611>
- Walker, J. A., Ruberg, G. E., & O'Dell, J. J. (1989). Simulation for emergency management:

- taking advantage of automation in emergency preparedness. *Simulation*, 53(3), 95-100.
- Walker, W. E., Giddings, J., & Armstrong, S. (2011). Training and learning for crisis management using a virtual simulation/gaming environment. *Cognition, Technology & Work*, 13(3), 163-173. doi:10.1007/s10111-011-0176-5
- Walter, E. Tips for reputation and crisis management in the digital world. *Forbes. com*, November, 12, 2013.
- Wart, M., & Kapucu, N. (2009). Crisis management competencies. *Public Management Review*, 13(4), 489-511.
- Warner, K., Ehrhart, C., Sherbinin, A. d., Adamo, S., & Chai-Onn, T. (2009). In search of shelter: Mapping the effects of climate change on human migration and displacement. *In search of shelter: mapping the effects of climate change on human migration and displacement*.
- Weiner, M. (1968). Gaming. *Systems Analysis and Policy Planning, Applications in Defense*, New York, 265.
- Weis, P., & Cambridge University. Research Centre for International Law. (1995). *The refugee convention, 1951* (Vol. 7, pp. 533-558). Cambridge University Press.
- Wigley, S. (2011). Telling your own bad news: Eliot Spitzer and a test of the stealing thunder strategy. *Public Relations Review*, 37(1), 50-56.
- Willemts, P. (2010). *Non-governmental organizations in world politics: the construction of global governance*: Routledge.
- Williams, D. E., & Treadaway, G. (1992). Exxon and the Valdez accident: A failure in crisis communication. *Communication Studies*, 43(1), 56-64.
- Williams, K. D., Bourgeois, M. J., & Croyle, R. T. (1993). The effects of stealing thunder in criminal and civil trials. *Law and Human Behavior*, 17(6), 597-609.
- Withers, M. C., Corley, K. G., & Hillman, A. J. (2012). Stay or leave: Director identities and voluntary exit from the board during organizational crisis. *Organization Science*, 23(3), 835-850.
- Zahra, S. A., Priem, R. L., & Rasheed, A. A. (2005). The antecedents and consequences of top management fraud. *Journal of Management*, 31(6), 803-828.
- Zolberg, A. R. (2006). Managing a world on the move. *Population and Development Review*, 32, 222-253.

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αρτεμη, Ε. (2013). Η Σημερινή Μετανάστευση-Αποδημία Των Ελλήνων Επιστημόνων.
- Γεροντογιάννης, Δ. (2014). Διαχείριση κρίσεων στις επιχειρηματικές διαδικασίες και δραστηριότητες οργανισμών και επιχειρήσεων (*Doctoral dissertation, Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Σχολή Επιστημών της Διοίκησης. Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων*).
- Γεροντογιάννης, Δ. (2019). ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ, Λυδία Λίθος Στρατηγικής και Επιχειρησιακής Ανάλυσης.
- Δημητρόπουλος Αν. (2004). Γενική συνταγματική θεωρία. *Σύστημα συνταγματικού δικαίου, Τόμος Α', Αθήνα-Κομοτηνή*.
- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, (2004). ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 2007/2004, σχετικά με τη σύσταση ευρωπαϊκού οργανισμού για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*
- Μαργαρίτης, Γ. (2000). Ιστορία του Ελληνικού Εμφυλίου Πολέμου 1946-1949, *Πρωτοπορία*
- Μουστάκας, Κ. (2015). Ιστορία των μεσαιωνικών Βαλκανίων.
- Μπαμπινιώτης, Γ. (2009). *Ετυμολογικό λεξικό της νέας Ελληνικής γλώσσας*. Κέντρο Λεξικολογίας.
- Παπαγεωργίου, Ν., & Τσιρώνης, Χ. (2013). Φύλο, Μετανάστευση και Οικονομική κρίση στην Ελλάδα: Η τρέχουσα συζήτηση. *Culture and Research*, 2, 101-120.
- Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής (2018). Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη, Η Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη εκπονήθηκε από Ομάδα Εργασίας που συγκροτήθηκε από τον Υπουργό Μεταναστευτικής Πολιτικής, με επικεφαλής τον Γενικό Γραμματέα Μεταναστευτικής Πολιτικής και τη συνδρομή τα Διεύθυνσης Κοινωνικής Ένταξης του Υπουργείου ΜΕ.ΠΟ., στελεχών των Γραφείων του Υπουργού και του Υφυπουργού ΜΕ.ΠΟ., στελεχών του Γραφείου του Αντιπροέδρου τα Κυβέρνησης, και στελεχών τα Ε.Ε.Τ.Α.Α.
- Σμχος (Ι) Μπινιάρης Αθ.(2018). Η Έρευνα και Διάσωση (SAR) ως Παράγοντας Εθνικής Κυριαρχίας, *Στρατιωτική Επιθεώρηση, Αθήνα: Τεύχος 3^ο Σεπτ-Δεκ*.

- Τσιάκαλος, Δ. Σ. (2007). *Η σημασία των όρων Ελλήν και Ελλάς καθώς και η έννοια της "ελληνικότητας" κατά την Αρχαϊκή Εποχή* (No. GRI-2008-1356). Aristotle University of Thessaloniki.
- Χαραλαμπίδης, Ν. (2019) Ύστερη Βυζαντινή Περίοδος, Μέρος Α : Το Βυζάντιο στα χρόνια των Κομνηνών και των Αγγέλων. Πανεπιστήμιο Πατρών, Ανοικτά Ακαδημαϊκά Θέματα. <https://docplayer.gr/47272637-Usteri-vyzantini-periodos-meros-a-to-vyzantio-sta-hronia-ton-komninon-kai-ton-aggelon.html> (Πρόσβαση 8/12/19, 12:45)

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ

- European Border and Coast Guard Agency, <https://frontex.europa.eu/>, (πρόσβαση 15/4/2019)
- European Union Data Portal, <https://data.europa.eu/euodp/data/dataset/detections-of-illegal-border-crossings>, (πρόσβαση 19/4/2019)
- German Trade Union Confederation, <https://en.dgb.de/>, (πρόσβαση 13/7/2019)
- Guardia Costiera, https://www.guardiacostiera.gov.it/attivita/Documents/attivita-sar-immigrazione-2017/Rapporto_annuale_2017_ENG.pdf, (πρόσβαση 22/6/2019)
- International Organization of Immigration, <https://www.iom.int/>, (πρόσβαση 17/4/2019)
- INTERPOL, <https://www.interpol.int/>, (πρόσβαση 16/4/2019)
- International Maritime Organization, <https://www.jus.uio.no/lm/imo.salvage.convention.1989/doc.html>, (πρόσβαση 20/4/2019)
- International Maritime Organization, [www.imo.org/en/OurWork/Facilitation/_persons_rescued/Documents/MSC.167\(78\).pdf](http://www.imo.org/en/OurWork/Facilitation/_persons_rescued/Documents/MSC.167(78).pdf), (πρόσβαση 20/4/2019)
- International Organization on Immigration, <https://missingmigrants.iom.int/global-figures/all/csv?eid=16323&token=3yYuiZK0yxZ5jCVyc9K6DTHnE3ZDF99z9xjZ3YIPjMQ&return-url=/>, (πρόσβαση 20/4/2019)
- Migration Portal, https://migrationdataportal.org/?i=stock_abs_&t=2017, (πρόσβαση 23/4/2019)
- Migration Policy Institute. (2019) <https://www.migrationpolicy.org/programs/migration-data-hub> (πρόσβαση 9/04/19)
- National Geographic, <https://www.nationalgeographic.com/>, (πρόσβαση 20/4/2019)

- National Security Council (Israel) <http://www.nsc.gov.il/English/Pages/default.aspx>
(πρόσβαση 21/11/19)
- National Security Council (Un. Kigdom) <https://www.gov.uk/government/groups/national-security-council> (πρόσβαση 21/11/19)
- National Security Council (U.S.A.) <https://www.whitehouse.gov/nsc/> (πρόσβαση 21/11/19)
- National Security Council (Turkey) <https://www.mgk.gov.tr/en/> (πρόσβαση 21/11/19)
- On Line Library, <https://onlinelibrary.wiley.com/>, (πρόσβαση 19/4/2019)
- Trading Economics, <https://tradingeconomics.com/syria/indicators>, (πρόσβαση 6/7/2019)
- Trading Economics, <https://tradingeconomics.com/>, (πρόσβαση 20/4/2019)
- Transparency International, <https://www.transparency.org/cpi2018>, (πρόσβαση 7/7/2019)
- UK Office for National Statistics, <https://www.ons.gov.uk/>, (πρόσβαση 21/7/2019)
- United Nations, https://data2.unhcr.org/en/situations/syria#_ga=2.186957928.1968798030.1562392048-151678663.1560680780, (πρόσβαση 6/7/2019)
- United Nations, https://www.un.org/Depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclose.pdf, (πρόσβαση 16/4/2019)
- United Nations, <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%201226/volume-1226-I-18961-English.pdf>, (πρόσβαση 20/4/2019)
- United Nations, <https://treaties.un.org/Pages/showDetails.aspx?objid=08000002800d43b3>
(πρόσβαση 15/4/2019)
- United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division
(2008). <https://esa.un.org/MigGMGProfiles/indicators/indicators.htm>, (πρόσβαση 20/4/2019)
- United Nations Global Migration Database (UNGMD). <https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/index.asp> (πρόσβαση (22/4/2019)
- United Nations Database (UND). <https://unstats.un.org/unsd/databases.htm> (πρόσβαση 22/4/2019)
- World Bank, <https://data.worldbank.org/>, (πρόσβαση 21/4/2019)
- World Bank, <https://databank.worldbank.org/views/reports/reportwidget.aspx?ReportName=CountryProfile&Id=b450fd57&tbar=y&dd=y&inf=n&zm=n&country=SYR>
, (πρόσβαση 3/7/2019)
- World Bank, <https://data.worldbank.org/country/syrian-arab-republic?view=chart>
(πρόσβαση 6/7/2019)

ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ

Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών, <https://www.didaktorika.gr/eadd/browse?type=subject>, (πρόσβαση 18/4/2019)

Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών, <https://www.mfa.gr/zitimata-ellinotourkikon-sheseon/eidikotera-keimena/oriothetisi-yfalokripidas.html>, (πρόσβαση 22/6/2019)

Ελληνική Αστυνομία, http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=81&Itemid=73&lang=, (πρόσβαση 23/4/2019)

Ελληνικό Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, <http://www.immigration.gov.gr/miniaia-statistika-stoixeia>, (πρόσβαση 18/4/2019)

Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:42000A0922\(02\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:42000A0922(02)&from=EN)
(πρόσβαση 15/4/2019)

Μπαλωτή, Ξ. (2019). Ανήκουμε εις την Δύσιν; <http://www.globalview.gr/2019/09/24>
(Πρόσβαση 24/10/2019)

Μπαρμπαγιαννίδης, Χ. (2017). Η Καταγωγή των Βουλγάρων και η εγκατάστασή τους στη Βαλκανική. <http://eranistis.net/wordpress/2017/01/29>, (Πρόσβαση 11/05/2019)